



TIDAHOLMS KOMMUN



FRAMTIDSPLAN 2020

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTPLAN FÖR TIDAHOLMS STADSBYGD

Antagen av kommunfullmäktige 14 december 2009

LEDNINGSGRUPPEN FÖR ÖVERSIKTLIGPLANERING

LEDNINGSGRUPPEN FÖR ÖVERSIKTLIG PLANERING

Politiker

Curt Gustavsson	ordf. kommunstyrelsen (S)
Michael Brisman	vice ordförande kommunstyrelsen (M)
Jonas Ringqvist ordf.	ordf. miljö- och byggnadsnämnden (S)
Anneli Sandstedt	vice ordf. miljö- och byggnadsnämnden (C)
Christer Johansson	ordf. social- och omvårdnadsnämnden (S)
Peter Friberg	vice ordf. social- och omvårdnadsnämnden (M)
Lennart Rehn	ordf. tekniska nämnden (S)
Sven Sandrén	ledamot tekniska nämnden (M)
Jill Bergh	vice ordf. barn- och utbildningsnämnden (M)
Per- Erik Thurén	ledamot barn- och utbildningsnämnden (S)
Sture Tidqvist	ordf. kultur- och fritidsnämnden (S)
Lilian Kindbom	vice ordf. kultur- och fritidsnämnden (FP)

Tjänstemän

ElsieMarie Sjögren	samordnare översiktlig planering
Gunther Hähnert	kommunchef
Jan-Åke Sandberg	miljö- och byggchef
Anna-Lena Skatt	omvårdnadschef
Bengt Högländer	individ- och omsorgschef
Kjell Jonsson	teknisk chef
Lisbeth Göthberg	barn- och utbildningschef
Agneta Bengtsson	kultur- och fritidschef
Magnus Sunden	arbetsmarknads- och näringslivschef

Förord

Välkommen till "Framtidsplan 2020", fördjupad översiktsplan för Tidaholms stadsbygd.

Hur vill vi att vår stad ska se ut i framtiden vad gäller arbete, boende, fritid och miljö? Vilka är de viktigaste utvecklingsfrågorna för staden? Vad är det som är unikt och ger staden dess identitet och värden som är värda att bevara och utveckla? Kan stadens boendekvaliteter utvecklas?

Vad kommer nästa generation att tycka om det som skapas idag?

Översiktsplanen ger möjlighet att lyfta blicken framåt och diskutera viktiga framtidsfrågor och den är ett stöd i det dagliga arbetet när beslut fattas om kommunens vision, mål och strategier.

Min förhoppning är att så många som möjligt ska känna till att "Framtidsplan 2020" är ett dokument för Tidaholms framtid.

Efter att "Framtidsplan 2020" antagits av kommunfullmäktige börjar arbetet med den kommunomfattande översiktsplanen för landsbygdens framtid i Tidaholms kommun.

Curt B Gustavsson
Kommunstyrelsens ordförande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DEL 1. Inledning

- 1.1 Vad är en översiktsplan
- 1.2 Planens syfte och innehåll
- 1.3 Lagstiftning
- 1.4 Planprocessen
- 1.5 Ledningsgrupp för översiktlig planering
- 1.6 Framtidsplanens avgränsning
- 1.7 Framtidsplanens påverkan
- 1.8 Läsanvisning
- 1.9 Underlag

DEL 2. Förutsättningar och övergripande målområden/strategier

- 2.1 Omvärlden – regionförstoring
- 2.2 Regional utveckling
- 2.3 Att bo och leva i Tidaholm
- 2.4 Analys av staden
- 2.5 Analys av Tidaholms styrkor/svagheter och möjligheter/hot
- 2.6 Vision
- 2.7 Fem målområden/strategier
- 2.8 Ekonomi
- 2.9 Mellankommunala intressen

DEL 3. Hållbar utveckling

- 3.1 Hållbar utveckling, Agenda 21
- 3.2 Utgångspunkter för Tidaholm
- 3.3 Barn och ungdomar
- 3.4 En god folkhälsa
- 3.5 Handikappolitiskt program
- 3.6 Nationella och lokala miljömål och kommunens inriktning

DEL 4. Mark- och vattenanvändning

- 4.1 Boende/Utbyggnadsområden
- 4.2 Utbildning/barnomsorg
- 4.3 Kultur och fritidsanläggningar
- 4.4 Näringsliv/Turism/Handel/Stadskärnan
- 4.5 Infrastruktur/vägar/kommunikationer
- 4.6 Teknisk försörjning
- 4.7 Stadslandskapets grönstruktur
- 4.8 Kulturmiljöer, enstaka byggnader
- 4.9 Miljö, hälsa och säkerhet
- 4.10 Randzonen
- 4.11 Utredningsområden

DEL 5. Allmänna intressen och rekommendationer

DEL 6. Planens miljökonsekvenser

Kartbilagor finns längst bak i denna handling

Kartbilaga mark- och vattenanvändning (separat karta) finns tillgänglig på Miljö- och byggkontoret

Separat dokument med bilagor 1 - 3

Bilaga 1: Utställningsutlåtande

Bilaga 2: Länsstyrelsens granskningsyttrande 2009-10-12

Bilaga 3: Samrådsredogörelse

DEL 1. INLEDNING

1.1 Vad är en översiktsplan?

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan, som redovisar hela kommunens yta.

Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen kan fördjupas för delar av områden och kallas då fördjupad översiktsplan (FÖP).

Framtidsplan 2020 är en fördjupad översiktsplan för Tidaholms stadsbygd. Planen är en strategisk plan över stadens utveckling, en utveckling som ska gynna alla som bor och verkar i staden.

I planen formuleras mål och övergripande strategier för stadens framtida utveckling samt strategier för hur målen ska uppnås. Strategierna har konkretiserats i förslag till fysiska strukturer (som ex grönstruktur, nya bostadsområden och gång- och cykelvägar) samt allmänna regler och förhållningssätt som ska vara vägledande vid efterföljande planering och bygglovgivning.

Den fördjupade översiktsplanen och dess process ska fungera som:

- En vision för framtida mark- och vattenanvändning
- Utgöra ett samlat kunskapsunderlag för olika sektorer
- Vara vägledande och fungera som ett verktyg i kommunens arbete med program, detaljplaner, bygglov och etableringar

Den kommuntäckande översiktsplanen för Tidaholm antogs i juni 1991 och aktualitetsförklarades i maj 2000. I planen finns ingen fördjupning för staden och därmed inget samlat grepp över dess utveckling och struktur. Politikerna har därför

prioriterat arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Tidaholms stadsbygd.

1.2 Planens syfte

Översiktsplanens främsta uppgift är att:

- medverka till en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar
- främja goda miljöförhållanden och en långsiktig god hushållning av mark- och vattenresurser
- främja en från sociala synpunkter god livsmiljö

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande för myndigheter och enskilda. Planen ger däremot vägledning för de som ska ta ställning till mark- och vattenanvändning.

Översiktsplanen är:

- en arena för diskussioner om kommunens framtida utveckling
- ett avtal mellan staten och kommunen
- ett samlat beslutsunderlag som belyser allmänna intressen och kommunens miljösituation

1.3 Lagstiftning

Plan- och bygglagen

Av översiktsplanen skall enligt PBL 4 kap 1:a § framgå:

grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden; Det kan gälla tätortsbebyggelse, grönstruktur, jord- och skogsbruk, arbets- och verksamhetsområden, rekreation, mellankommunala frågor, vattenområden, kommunikationer, m.m.

kommunens syn på hur den byggda miljön skall bevaras och utvecklas; Översiktsplanen ska t ex redovisa den framtida och planerade tätortsbebyggelsen. Även inbördes relationer behöver bedömas exempelvis, kapaciteten i skolor, tekniska anläggningar, sociala förhållanden, kommunikatio-

ner med mera. Av planen ska även framgå bebyggelseutveckling samt bevarande och förändringar av befintlig bebyggelse.

hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och iaktta gällande miljö kvalitetsnormer;

Miljöbalken

Miljöbalkens syfte är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen föreskriver att socialtjänsten skall medverka i samhällsplaneringen.

Nedan ges referat ur socialtjänstlagen;

SoL 3 kap 2 §

”Socialnämndens medverkan i samhällsplanering skall bygga på nämndens erfarenhet och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden skall också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir tillgängliga för alla...”

SoL 3 kap 7 §

”Till socialnämndens uppgifter hör att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen...”

1.4 Planprocess



Samråd

Framtidsplan Tidaholm 2020 har varit ute för samråd från 11 augusti – 31 oktober 2008. Synpunkter som kommit in under samrådstiden redovisas i en samrådsredogörelse, med kommentarer hur synpunkterna beaktas av planen. Efter beredning i ledningsgruppen för översiktlig planering går planen vidare till kommunstyrelsen för beslut om utställning.

Utställning

Innan kommunfullmäktige antar ”Framtidsplan 2020” skall den ställas ut minst två månader. Under utställningstiden finns möjligheter att se hur de synpunkter som framförts i samrådet beaktas.

Antagande

Efter utställningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande. Kommunstyrelsen godkänner planen innan den går vidare till kommunfullmäktige för antagande.

1.5 Ledningsgrupp för översiktlig planering

Ledningsgruppen består av kommunstyrelsens och miljö- och byggnadsnämndens presidium. Från övriga nämnder ingår en ledamot och en ersättare. Därutöver är kommunchefen samt cheferna för barn- och utbildning, miljö- och bygg, omvårdnad, individ och familjeomsorg, teknisk förvaltning, kultur- och fritid, näringsliv och arbetsmarknad.

På varje förvaltning finns kontaktpersoner som tagit fram underlag till ”Framtidsplan 2020”.

1.6 Framtidsplan 2020, avgränsning

Framtidsplanen omfattar staden och området närmast staden (randzonen) samt delar av Hellidsberget.

I arbetet med ”Framtidsplan 2020” har översiktsplan (ÖP 90) använts som underlag i de delar den är aktuell. I ÖP 90 finns förslag till utbyggnadsområden för bostäder som till vissa delar även gäller för ”Framtidsplan 2020”.

Avgränsningen av randzonen följer i stort den som redovisats i ÖP 90, med undantag av en justering i södra och norra delen av planområdet.

Inför arbetet med ”Framtidsplan 2020” diskuterades målbeskrivningarna i översiktsplan 1990¹. Politikerna enades då om att följande gäller från ÖP 90;

Därför skall centrala tätorten Tidaholm:

- Utgöra centrum för kommunens service, handel och övrigt näringsliv
- Ha en hög mark- och planberedskap i syfte att främja en positiv utveckling av bostadsbyggande och näringslivsutveckling
- Erbjuder ett brett och varierat utbud på bostadsmarknaden
- Eftersträva en så hög tillgänglighet som möjligt.

Stadens bebyggelseutveckling skall ses som ett viktigt konkurrensmedel gentemot kringliggande kommuner beträffande företagsetableringar. En livskraftig och attraktiv stad är en förutsättning för hela kommunens utveckling. Det som händer i staden är positivt för alla som bor i kommunen.

1.7 Framtidsplanens påverkan

Målet med ”Framtidsplan 2020” är att de förslag som ges till förbättringar av stadens miljö ska leda till att Tidaholm blir en ännu attraktivare stad att bo och verka i, men även att dagens barn ska kunna avläsa stadens historiska framväxt genom att värdefulla byggnader och gröna miljöer bevarats och utvecklats för framtiden.

1.8 Läsanvisning

I planen kan ni bland annat läsa om hur kommunen satts in i omvärlden, regionen och stadens lokala förutsättningar samt en analys av staden.

I planen finns fem övergripande målområden med övergripande strategier som ska svara på omvärldens krav och förväntningar på Tidaholms utveckling. För er som inte är intresserade av att läsa hela planen rekommenderas att ni läser del två där bland annat visioner, mål och strategier för stadens framtid formulerats.

I del 3 anges utgångspunkter för hållbar utveckling med bland annat barnperspektivet.

I del 4 kan ni läsa om vilka områden som avsatt för utbyggnad av nya bostadsområden, samt kommunens syn på kulturmiljöer och stadens gröna miljöer.

I del 5 under allmänna rekommendationer kan ni läsa om vilka bestämmelser och rekommendationer för olika områden.

I del 6, kan ni läsa om vilka miljökonsekvenser planen får om den genomförs, samt ett nollalternativ om planen inte antas.

¹ aktualitetsförklarad av KF i maj 2000

1.9 Underlag

Underlagsmaterial i denna plan kommer bland annat från gällande översiktsplan ÖP 90, Agenda 21, och samtliga förvaltningars verksamhetsområden. Även kommuninvånare har bidragit med värdefulla synpunkter på hur de tycker att grönområden, stadsmiljön/ centrum skall utvecklas.

Tidaholms kommun deltog i början på 2000-talet i ett Interreg IIC, delprojekt Noord XXI, ett internationellt samarbete mellan länderna runt Nordsjön. En del i projektet var att arbeta med stadens identitet och image. Till hjälp hade de en professor i urban design från Edingburgs universitet i Skottland. Två gymnasieklasser, en från Tidaholm och en från Askim i Norge fick till uppgift att skriva en uppsats om hur det var att leva och bo i sina kommuner.

Uppsatserna analyserades av en professor i etnologi vid Oslos universitet. Analysen kom fram till att Tidaholm är en plats där solen skiner *"Tidaholm - en uppväxtidyll"*. Eleverna beskrev Tidaholm med positiva ord, där mycket handlade om estetik. Som exempel stadens centrum med de äldre byggnaderna runt Gamla Torget, Turbinhusön, Vulcanön och den vackra naturen runt staden, värden som står sig än idag.

Analysen kom även fram till att det fanns tre ungdomskulturer; fest-, idrotts- och frikyrklig kultur.

De yngre (från 6år till 12 år) har ritat och skrivit om stadens miljö och platser de tycker är vackra. Resultatet blev Turbinhusön, Bruksvilleparken, Stallängsskogen och Stadsparken.

I en enkätundersökning om stadens gröna miljöer har "Tidaholmarna" gett sin syn på stadens gröna miljöer.

Under fyra veckor våren 2008 gavs allmänheten tillfälle att via hemsidan ge förslag på hur kommunen skall arbeta för att nå de fem målområden som framtidsplanen arbetar mot. Förslagen har till vissa delar arbetats in i "Framtidsplan 2020". I "Framtidsplan 2020" kommer referat och idéer att synas i kapitlet som redovisar mark- och vattenanvändning.



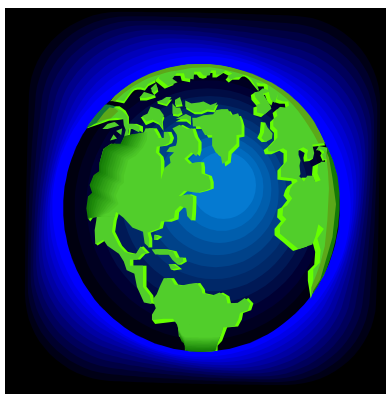
På trädet har barnen angett vackra platser i Tidaholm, som Turbinhusön, Stadsparken, museet, von Essens Plats, Slottsparken m m.

DEL 2. FÖRUTSÄTTNINGAR OCH MÅLOMRÅDEN

2.1 Omvärlden – regionförstoring

Sveriges inträde i EU innebär att allt fler framtids- och utvecklingsfrågor löses gemensamt för deltagarländerna. De geografiska gränserna suddas ut allt mer och vi har fått större och starkare regioner.

Västra Götalandsregionen som bildades år 1999 kan ses som en del i ”regionernas Europa” och är därmed en viktig kugge för ekonomisk hållbar utveckling.



Tidaholm ingår som en av 49 kommuner i Västra Götalandsregionen med drygt en och en halv miljon invånare.

Västra Götalandregionen består av Göteborgsregionen, Fyrbodalsregionen, Sjuhäradsregionen och Skaraborg där Tidaholm ingår. Västra Götalands län tillhör Sveriges tidigaste industrialiserade län och är idag en av landets viktigaste tillverkningsregioner.

Regioner, städer och områden för en allt hårdare konkurrens för att locka till sig ekonomiska verksamheter, arbetstillfällen, infrastruktur och människor. Globaliseringen innebär att **städernas lokala särdrag** får en allt större betydelse för den enskilda människan.

Trygghet, tillhörighet och identitet med hemkommunen blir därför viktiga frågor för Tidaholm. Se analys av staden punkt 4.

För att skapa konkurrens och ekonomisk tillväxt måste all utveckling ske utifrån ett helhetsperspektiv, som god tillgänglighet till kommunikationer, god framkomlighet i vägnätet, IT-infrastruktur, utbildning och kompetensutveckling samt samverkan mellan stad och land.

Globaliseringen medför en ökad rörlighet, ökat semesterresande och ett allt intensivare informationsflöde, vilket innebär att människor ställer nya krav på sin livsmiljö. Ungdomarnas förväntningar och referensramar utgår i allt högre grad från jämförelser långt utanför Tidaholms gränser.

Pendlingsavstånden mätta i tid är för Tidaholms del korta i jämförelse med storstadsregionerna. Till Skövde är det ca 30 minuter och Jönköping drygt 50 minuter.

Skövdes och Jönköpings arbetsmarknad kan på sikt ge kommunen draghjälp för framtida utveckling av näringslivet och bostadsmarknaden.

När och om Europabanan med höghastighetståg är utbyggd kan Tidaholm få positiva fördelar som bostads- och pendlingsort genom att pendlingstiden till Jönköping är mindre än en timme. Höghastighetstågen ska snabbt ta passagerare från Europa till Stockholm och Göteborg-Oslo. Knutpunkt är Jönköping.

Vikten av en hållbar stads- och tätort har uppmärksammats över hela världen de senaste decennierna, vilket inte minst visar sig i att FN haft flera möten kring Habitat och Agenda 21 i bland annat Johannesburg och Istanbul. Under år 2007 har klimat-

frågan fått en stor uppmärksamhet på den politiska agendan. Den senaste tidens regnande och översvämningar ställer nu högre krav på kommunerna avseende planering och byggande och beredskap vid översvämningar.

EU:s jordbrukspolitik påverkar och styr även i hög grad de areella näringarna. Som exempel har svinuppfödare och mjölkbönder i Sverige svårt att hävda sig i konkurrensen med övriga Europa. I Tidaholm har antalet mjölkgårdar från år 1995 till år 2006 minskat från drygt 60 till 20 stycken. Jordbruket blir nu alltmer marknadsanpassat.

Globaliseringen innebär även att industrier som bygger på produktion flyttar till låglöneländer, vilket har fått konsekvenser för Tidaholm.

Uthålliga konkurrensfördelar nås oftast på lokal och regional nivå. Anledningen är att de globala marknaderna fungerar bra för standardiserad produktion, råvaror och komponenter. Däremot ställer den globala konkurrensen allt hårdare krav på en snabb utveckling och innovationer, vilka visat sig fungera bättre i mindre geografiskt avgränsade områden. Här kan Tidaholm tillsammans med övriga kommuner i Skaraborg vara en potentiell marknad.

I framtiden kommer det att bli allt viktigare för näringslivet att ha tillgång till välutbildad arbetskraft. En angelägen fråga för kommunen är därför att arbeta långsiktigt och strategisk med att skapa trygghet och kompetensuppbyggnad för de barn och ungdomar som växer upp i Tidaholm.

2.2 Regional utveckling

Tillväxtprogram V Götaland

I det övergripande tillväxtprogrammet för Västra Götaland 2008-2013 är målet;

Att Västra Götaland skall vara en attraktiv och väl sammanhållen internationell konkurrenskraftig region.

Nedan redovisas programområden och mål

1. Stimulera nyskapande genom att

- Vara en attraktiv region för studenter och kvalificerad arbetskraft från hela världen
- Aktiva, kreativa och delaktiga invånare
- Näringsliv och offentlig sektor präglas av innovationer och förnyelse
- Affärsdrivet utvecklingsarbete för miljö, globalt ansvar och internationalisering

2. Ta till vara mänskliga resurser

- Ta tillvara nyanlända invandrares kompetens och kunskaper
- Förverkliga visionen om ett livslångt lärande
- Jämlikhet i utbildningssystem och på arbetsmarknaden
- Engagerande medarbetare och låg ohälsa

3. Utveckla infrastrukturen

- Infrastrukturen och transportsystemet ska ge invånare och företag bra möjligheter till utveckling
- Stark global konkurrenskraft för högskolor/universitet, kultur, besöks- och turistnäring
- Kraftsamling för klimatansvar och en mindre fossilberoende ekonomi
- Offentlig sektor går före och stimulerar hållbart företagande, regional utveckling och FOU

Vision Västra Götaland/ Det goda livet

Visionen är en plattform i arbetet att stärka Västra Götaland som en attraktiv region att bo i. Det centrala inslaget i visionen är ”Det goda livet” som definieras enligt följande:

- En god hälsa
- Arbete och utbildning
- Trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet
- En god miljö där de förnybara systemen värnas – naturen, boendet och arbetslivet
- Möta behoven hos barn och ungdomar
- Uthållig tillväxt, som skapar resurser för alla, och ett rikt kulturliv

I visionen finns fem fokusområden som ska prioriteras i ett långsiktigt arbete för att stärka utvecklingen i Västra Götaland. Utgångspunkten för samtliga områden är hållbarhetsperspektivet.

De fem fokusområdena är:

- Ett livskraftigt och hållbart näringsliv
- Ledande i kompetens- och kunskapsutveckling
- Infrastruktur och kommunikationer med hög standard
- En ledande kulturregion
- En god hälsa

Delregion Skaraborg

Under den senaste tioårsperioden har Skaraborg haft en relativt god utveckling.

Tyngdpunkten i näringslivet är de areella näringarna och industrin samt att det finns en styrka i kopplingen mellan dessa näringar.

I Skaraborgs tillväxtprogram är det övergripande målet att göra Skaraborg till en attraktiv och väl sammanhållen internationellt konkurrenskraftig region. Programmet innehåller tre insatsområden, dessa är:

- En attraktiv och synlig region²
- En konkurrenskraftig region präglad av hållbar tillväxt, innovation och förnyelse
- En region med en långsiktig hållbar infrastruktur

Målbilden för Skaraborg är att befolkningen ökar med 10 000 invånare till år 2014 och

² Utdrag ur: Delregionalt tillväxtprogram för Skaraborg 2008-2013

nettoutflyttningen av både kvinnor och män i åldrarna 18-29 år har minskat.

”Skaraborg är en välbesökt och inkomstbringande turistregion vilket bidragit till att profilera och marknadsföra den goda livskvaliteten”

För Skaraborgs framtid står fem kärnfrågor i fokus; dessa är

- Livskvalitet och attraktivitet
- Ledarskap och organisation i Skaraborg
- Kunskapsutveckling i mötet mellan högskola och det omgivande samhället
- Tillgänglighet kopplat till omvärlden
- Affärsdriven samverkan för konkurrenskraft och samhällsutveckling

I tillväxtprogrammet nämns fyra viktiga målgrupper som är;

- Studenter
- Entreprenörer
- De ”nya pensionärerna”
- Turister

Ett gemensamt Skaraborg ger fler möjlighet till arbete, utbildning, vård omsorg, kultur och fritid. Den regionala utvecklingsstrategin genomsyras av hållbar utveckling, jämställdhet och integration.

Nedanstående karta är medgiven av Lantmäteriet Gävle 2008. Medgivande I 2008/1076



Framtiden

För att bli ett stark och sammanhållet Skaraborg är det viktigt att kommunerna arbetar i samma färdriktning.

Tidaholm är en liten kommun som är beroende av omvärldens och Skaraborgs då främst Skövdes, tillväxt och utbud av utbildning. Eftersom Tidaholm saknar järnväg är kommunen beroende av ett väl fungerande och tillgängligt vägnät samt bra bussförbindelse med bland annat Skövde och Falköping.

med rikets 17,4 %. Medelåldern i kommunen var 42,4 år och riket 40,9 år.

Ålder	1980	1990	2000	2008	2015	2020
0	131	195	121	125	121	120
1-5	733	908	637	604	650	648
6-15	1869	1538	1875	1457	1402	1412
16-18	556	546	467	674	439	451
19-24	1010	1001	680	937	886	790
25-44	3304	3496	3175	2889	2721	2704
45-64	2922	2974	3244	3333	3406	3424
65-79	2003	1818	1771	1894	2116	2169
80-w	541	708	724	780	840	906
	13 069	13 283	12 694	12 693	12 581	12 624

2.3 Att bo och leva i Tidaholm

Under lokala förutsättningar ges en bild av Tidaholm idag samt kommunens servicestruktur.

Tidaholms kommun ligger i sydöstra delen av Västra Götalands län. I väster gränsar kommunen till Falköping, i norr till Skövde och Hjo och i öster till Hjo och till samt Jönköpings län. Se även analys av staden på sidan 20.

Demografi

Av kommunens drygt 12 600 invånare bor cirka 8 000 inom stadsbygden.

Antalet invånare har från år 1990 minskat med drygt 400 personer. De senaste två åren har dock befolkningstillväxten pekat på en svag positiv utveckling. Målet är att antalet invånare är cirka 13 000 invånare år 2020.

År 2006 var fördelningen mellan kvinnor och män 50,2/49,8 %. Andelen personer mellan 18 – 64 år var 57,4 % att jämföras med rikets 61,4 % och andelen personer över 65 år var 20,4 % att jämföras med rikets 17,4 %. Andelen personer med utländsk bakgrund var 8,4 % att jämföras

Tabellen visar kommunens befolkningsutveckling fram till 2008, därefter en prognos fram till år 2020.

Prognosen visar att antalet personer i ålderna 25-44 år minskar med ca 245 personer, vilket avspeglar sig i antalet barn i ålderna 6 - 13 och 16 - 18 år. Prognosen visar även att antalet personer mellan 65-79 år ökar med drygt 300 personer samt att antalet äldre över 80 år ökar med drygt 100 personer.

För att nå målet ca 13 000 invånare år 2020 är det viktigt att arbeta för att åldergruppen 25-44 åringar återvänder till kommunen efter högre studier på annan ort. Det är även viktigt att satsa på adekvat yrkesutbildning på gymnasienivå.

Boende

Tidaholm uppfattas av många som en trygg och mysig stad att bo i, med närhet till arbete och fritidsaktiviteter.

För att Tidaholm skall utvecklas till en ännu attraktivare stad att bo och leva i krävs ett större utbud av attraktiva lägenheter. Det krävs även ett större utbud av bostäder som kan tillgodose olika människors önskemål och behov, t ex med utrymme för odling och djurhållning av hobbykaraktär. De lägenheter som finns lediga

för uthyrning motsvarar inte efterfrågan. Bebyggelsens utveckling påverkar förutsättningarna för människor att bo kvar och bosätta sig i kommunen.

Näringsliv

Tidaholm har ett differentierat näringsliv med ett stort internationellt ägande. Tonvikten ligger på tillverkningsindustrin, där verkstads- och träindustrin dominerar. Andra stora arbetsplatser finns inom den offentliga sektorn med dominans inom Tidaholms kommun och Kriminalvårdsanstalten.

Tillverkningsindustrin har historiskt sett varit den viktigaste näringen i Tidaholm, med en lång tradition av företagande och utveckling. Idag är Tidaholm en modern industristad med en väl utvecklad högteknologisk kund, och ett kvalitetsfokuserat näringsliv. Näringslivet är en stor underleverantör till den mekaniska industrin. Därutöver finns tillverkning av kök, tändstickor och husvagnsfönster.

Tidaholms arbetsmarknad förändrades under hösten 2008 från en av kommunens största högkonjunkturer till en dramatisk lågkonjunktur med kraftig försämrad orderingång. Flera företag tvingades varsla personal. IAC Group³ meddelade i november att företaget har för avsikt att avveckla enheten i Tidaholm.

Tidaholm hade år 2007 en sysselsättning på 6 041 personer varav 5 200 arbetstillfällena kommunen. År 2007 sysselsatte tillverkningsindustrin 34 % vilket är högt i förhållande till rikets som är cirka 17 %. Offentlig sektor sysselsatte 24 % och tjänstesektorn drygt 26 %.

³ Underleverantör till fordonsindustrin

Kollektivtrafik

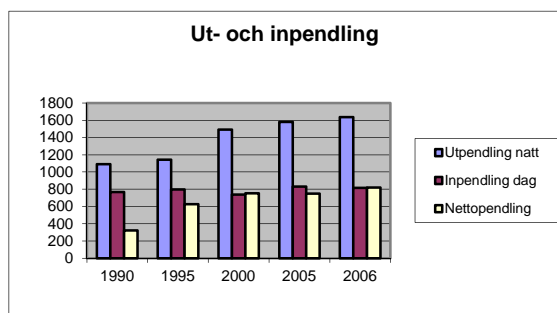
Den regionala trafiken består av busslinjer mot Hjo, Falköping, Skövde, Jönköping samt en linje som går i landbygdstrafik över kommungränsen. Linjerna stödjer arbetspendling, skolresor och fritidsresor.

De regionala linjerna 302 Skövde och 303 Falköping, kör lokala slingor i staden, vilket gör det möjligt att åka närmare hemmet. Linjerna 302 och 303 kör även integrerade skolskjutsar. För närvarande finns även en expresslinje 839 Karlstad – Jönköping som kör via Tidaholm.

I staden finns kollektivtrafik anpassad för personer med funktionshinder i form av flextrafik. Flextrafiken är öppen för alla som är 75 år eller äldre. Den är även öppen för personer som har färdtjänstillstånd oavsett ålder.

Se även under 4.5 infrastruktur på sidan 55-56.

Pendling



Utpendlingen har från år 1990 till år 2006 ökat med 549 personer, varav den största utpendlingen sker mot Skövde och Falköping. Pendlingen mot Jönköpings län har under samma tidsperiod ökat 32 %. Antalet inpendlare har från år 1990 till år 2006 ökat med 407 personer.

Bredband

Konkurrens har ökat på bredbandsmarknaden under de senaste åren. Tidaholms invånare och företag har idag ett flertal alternativa tjänsteleverantörer att välja på när det gäller bredband.

Tidaholms kommun samarbetar med Tibro, Hjo och Karlsborgs kommuner i ett gemensamt bredbandsbolag, Bredband Östra Skaraborg AB, där respektive kommuners energibolag är delägare. Inom Tidaholms kommun täcks samtliga teleabbonenter inom riktnummerområde 0502. För övriga abonnentområden inom Tidaholms kommun är täckningsgraden beroende av utbyggnaden i grannkommunerna.

Service

Individ- och familjeomsorg

Tidaholms kommun är ett samhälle som hos de flesta förknippas med social trygghet. Den goda tillgången på bostäder i kommunen börjar nu få till följd att vissa områden har fått prägeln av att vara problemområden.

Under de senaste åren har även skadegörelsen i kommunen ökat markant. En skadegörelse som till stor del förorsakas av ungdomar och unga vuxna.

I kommunen finns ett genuint intresse av att samverka över myndighetsgränserna och att därigenom skapa goda förutsättningar för barns och ungas sociala utveckling. Socialtjänsten arbetar förebyggande och med tidiga insatser tillsammans med förskola, skola och andra myndigheter som i sin verksamhet möter barn och unga. Förutsättningarna att lyckas med det förebyggande arbetet och de tidiga insatserna kullkastas ständigt då de samverkande myndigheternas resurser i stort sett äts upp

av omfattande insatser för inflyttade problemfamiljer.

Omvårdnad/omsorg

I staden finns Solviks, Hellidshemmets och Midgårds äldreboenden och i Ekedalen Lindängen. Sammanlagt finns 207 rum med hög standard.

Under år 2007 hade 56 % av kommunens invånare över 80 år någon form av insats. Andelen mellan 65 år – 80 år var 10 %.

Under kommande tioårsperiod kommer antalet personer som är 65 år och äldre att öka gradvis. Under samma period ökar antalet som är 80 år och äldre med 10–15 %. Enligt prognosen blir antalet äldre betydligt fler runt år 2020. Först då kan kommunen se en snabbare ökning och behov av insatser.

Tidaholms kommun har en bra samverkan mellan olika verksamheter, frivilliga, föreningar och organisationer som gjort kommunen uppmärksam långt utanför kommunens gränser. De nätverk som finns fungerar även som ett komplement till kommunala insatser och som en grund för det förebyggande arbetet som bedrivs bland äldre och personer med funktionsnedsättning. Se även under boende i del 4.1.

Handel

Handeln i Tidaholm är till större delen koncentrerad kring Gamla torget och stadskärnan. Något externt handelscentra finns inte i Tidaholm. Däremot finns det några butiker som ligger lite spridda utanför stadskärnan såsom en dagligvarubutik, ett byggvaruhus och en möbelbutik.

Torghandeln är ett värdefullt inslag i stadsmiljön. Varje onsdag och lördag året om

fylls Gamla Torget av torgknallar. En drygt hundraårig tradition som kommunen värnar om. Torghandel gynnar även den lokala handeln.

Tidaholm uppfattas som en mysig och greppbar stad att handla i. Det är bra service i butikerna och gott om caféer.



Torgdag i maj 2008

Barnomsorg och utbildning

Gymnasial och eftergymnasialutbildning

Förutom barnomsorg och grundskola finns möjlighet till gymnasial och eftergymnasial utbildning i kommunen. Tidaholms kommun är med i Gymnasium Skaraborg vilket innebär att gymnasieeleverna fritt väljer skola inom Skaraborg. Skolan erbjuder såväl teoretiska som praktiska yrkesinriktade utbildningar. Antalet elever är ca 450.

Gymnasieskolan har modern teknisk utrustning och en datatäthet långt över snittet i landet. Rudbecksgymnasiet har fått flera utmärkelser i UF-företagande.

Genom Kompetens Centrum finns möjligheter till ett "Livslångt lärande", vilka erbjuder såväl uppdragsutbildningar som enskilda högskolekurser och program. Kompetens Centrum samarbetar med arbetsmarknadens parter för att ge anpassade utbildningar till näringslivet.

Kulturskolan Smedjan

Kulturskolans målsättning är att skapa förutsättningar för möten i en kreativ anda, att stimulera barn och ungdomar genom konstnärligt arbete och ge redskap att utveckla ett kulturintresse. Kulturskolan bedriver ett samarbete med bl. a. Kultur och fritid, Musik i Tidaholm, Sveriges musik- och kulturskolråd (SMOK) samt övriga musik- och kulturskolor i Skaraborg.

Kultur och fritid

Kultur

Kulturlivet i Tidaholm har till stor del formats av traditioner från stadens industriella utveckling vid slutet av 1800-talet och 1900-talets början.

I Tidaholm finns ett levande museum med ett stort antal tillfälliga utställningar som sticker ut och lockar många besökare från andra kommuner. Basutställningen bygger på biltillverkning och tändstickshistoria.

Tidaholm har en lång tradition inom litografisk tryckkonst, vilket avspeglar sig i att det finns en Litografisk Akademi med en Litografisk Verkstad och ett Litografiskt museum.

Stadsbiblioteket och Tidaholms museum håller på att utvecklas till en aktiv kulturell mötesplats där idéer utbyts och kunskap delas och sprids.

Utöver vad som nämnts ovan finns många aktiva kulturföreningar.

Fritid/friluftsliv

I staden finns ett stort utbud av fritidsaktiviteter som till större delen är belägna inom gång- och cykelavstånd, se sidan 44. Kommunen är i ett nationellt perspektiv uppmärksamman genom att många idrottsanläggningar på ett föredömligt sätt drivs och ägs av föreningarna.

Fotbollen är den största idrotten med två stora och välskötta anläggningar. Därutöver kan nämnas tennishall med tre inomhusbanor, ridanläggning med två ridhus, brukshundsklubb, bowling och modellflyg.

I kommunal drift finns ishall, tre idrotts-hallar, badhus och några grusplaner.

På Hellidsberget finns motionsanläggning med elljusspår, skid- och motionsslingor, konstsnöspår samt en mindre slalombacke.

Förutom föreningsliv och idrottsaktiviteter erbjuder Tidaholm en vacker närmiljö med möjligheter till rekreation såsom fiske i Tidån och vandringsleder i närheten av stadskärnan.

Turism

I Tidaholm finns en turistbyrå med hög servicegrad som är öppen året runt. Tidaholm har bra förutsättningar att utvecklas inom turism genom bland annat Tidaholms industrihistoria, kultur-, och naturmiljöer och upplevelser som Barnens Hus, Kräftans dag och handel.

Folkhälsa

Folkhälsan i Tidaholm är enligt de hälsoindikatorer som redovisades i folkhälsoprofilen för kommunen år 2006 över lag god. Ohälsotalet bland kvinnor är högre än bland män i hela Västra Götalandsregionen likaså i Tidaholm.

Den självrapporterade hälsan i Tidaholm följer i stort sett utvecklingen i Västra Götaland där 70 procent bedömer sitt hälsotillstånd som mycket bra eller bra.

Hotet mot folkhälsan i Sverige har förändrats över tid. Framtidens utmaningar är bland annat en ökad förekomst av övervikt

och fetma i alla åldrar, samt ökad psykisk ohälsa framför allt bland barn, ungdomar och kvinnor.

Inkomstfördelningen följer i stort Västra Götalandsregionen, möjligen finns en lägre andel höginkomsttagare i Tidaholm.

Valdeltagandet följer i stort utvecklingen i Västra Götalandsregionen i sin helhet, men ligger genomgående något högre.

Tidaholm har ett lågt antal anmälda våldsbrott och egendomsbrott per 1000 invånare i jämförelse med Västra Götalandsregionen.

Utbildningsnivån bland kvinnor och män är lägre än i Västra Götalandsregionen.

I Tidaholm finns bra förutsättningar för alla invånare att utöva daglig motion för hälsans välbefinnande.

Miljö

Tidaholm har under lång tid varit framgångsrik i sitt miljöarbete. Vid senaste mätningen av klimatindex kom Tidaholms kommun på tjugonde plats av drygt 200 kommuner som svarade på enkäten. Framgångskonceptet har varit satsning på fjärrvärme, energieffektivisering av kommunala byggnader, miljökrav vid kommunal upphandling och en fysisk planering som bygger på hållbarhet. För att arbeta med en uthållig kommun deltog kommunen i mitten av 1990-talet i forskningsprojektet Stad och Land i samverkan. Ett samarbete med forskare från, Chalmers, Movium, SLU och Hushållningssällskapet.

Tidaholm har gott om värdefulla kulturhistoriska miljöer som exempelvis Vulcanön och området runt Gamla Torget vilka förmedlar en kunskap om stadens industriella framväxt.

Tidans blå/gröna stråk ger staden dess karaktär och särprägel. Området utmed Tidan är ett uppskattat inslag i stadsmiljön som utnyttjas flitigt av såväl stadens invånare som besökare till Tidaholm.

Kommunen arbetar för att inga föroreningar skall släppas ut i Tidan genom dess färd i kommunen. Tidaholm har en bra luftkvalitet. Genom medlemskap i Luft i Väst mäts kontinuerligt luftkvaliteten i staden.



Vy utmed Tidan, Ånarundan

Större delen av kommunalt ägda fastigheter (87 %), flerfamiljs- och industriområden är anslutna till fjärrvärme. Däremot är det ett mindre antal villor som anslutits.

Kommunen arbetar kontinuerligt med att förbättra möjligheten för pendling till arbete och studier.

Stadens närhet gör att det finns bra förutsättningar att cykla till arbete, skola och fritidssysselsättning.



Kanalen mellan Turbinhusön och Bruksvilleparken

2.4 Analys av staden

Staden karaktäriseras av en gles stadsstruktur med stora tomter. Mer än två tredjedelar av stadens yta består av grönska. Staden omges av jordbruksmark, naturmarker och rekreationsområden där Hellidsberget är en viktig målpunkt för friluftslivet.

Ån Tidan som flyter genom staden i nordlig riktning är av stor betydelse för stadens miljö, karaktär och identitet. Tidan har även en stor betydelse för fritidslivet och invånarnas upplevelse av vatten i det offentliga rummet. Tidan gav även förutsättningar och kraft till Tidaholms industriella utveckling.

Tidaholm är ett bra exempel på hur ett litet brukssamhälle under industrialismens genombrott i Sverige snabbt växte upp till en betydande industriort. Kommunens och stadens historia återspeglar den stora industrialiseringsprocess som tog sin form inom Sverige på 1870-talet, för att till större delen vara genomförd vid början av 1900-talet.

Vid slutet av 1700-talet växte Tidaholms Bruk upp på sätesgården Tidaholm, tidigare kallad Holmagården. Sätesgården låg på en ö i ån Tidan (Vulcanön). Bruket fick en större genomslagskraft i slutet av 1800-talet, då de kom att bli pionjärer för svensk bilindustri⁴, med landets största tillverkning av bussar, brandbilar och lastbilar. År 1868 startade Vulcans tändsticksfabrik på Vulcanön. Bruket flyttade då till kvarteret Granaten.

Omkring år 1897 startades ett tryckeri för tändsticketiketter, där avsikten var att konkurrera med etiketter på världsmarknaden. Konsten med litografiska tryck är en tradition som har gjort Tidaholm internationellt känt i konstnärskretsar.

Idag finns Litografisk Akademi med konstlitografisk verkstad som har ett professionellt konsttryckeri. Därutöver finns Hellidens grafiskskola med väl-etablerade gästlärare i måleri och grafik.

Vid sekelskiftet 1800/1900 var Vulcans tändsticksfabrik världens största producent av tändstickor med ca 1 600 anställda. Tändsticksfabriken utvecklades till en av Sveriges första större världsindustrier. Tändstickor tillverkade i Tidaholm nådde och når än idag så gott som alla världens hörn. Vid slutet av 1970-talet flyttade tändsticksfabriken över verksamheten från Vulcanön till andra sidan Tidan, söder om Vårdcentralen.



Foto; Ex. på tändsticksetiketter producerade vid Vulcans tändsticksfabrik

Vid sekelskiftet 1800/1900-talet startade Tidaholms Bruks tillverkning av bilar och hästkärror, vilket även det är bevis på den framåtanda och företagsamhet som fanns och fortfarande präglar näringslivet i Tidaholm. Biltillverkningen pågick från början av 1900-talet till början av 1920-talet. Idag finns ett bilmuseum som visar bilar från den tiden.

⁴ Biltillverkningen startade i Tidaholm i början på 1900-talet

Handeln

Handeln i Tidaholm utvecklades vid Centralplatsen. En driftig köpman⁵ uppförde omkring 1860-talet, Bengtzons Specerieraffär.

Verksamheten utvecklades till ett grossistföretag med bland annat kunder från omkringliggande städer. Centralplatsen utvecklades till en knutpunkt för handel där nya verksamheter som Bengtzons manufaktur och bosättningsaffär växte upp. Bosättningsaffären var en av länets finaste. Centralplatsen har varit och är fortfarande en viktig mötesplats.⁶



Bild på gaslampa som fanns vid Centralplatsen

Folkliv

Den industriella utvecklingen innebar att Tidaholm växte och blev centralort. På Gamla Torget möttes stad och land för utbyte av varor och tjänster. På 1880-talet var torget en naturlig mötesplats för köpenskap, demonstrationer med mera.

Vulcans tändsticksfabrik som var den största industrin, dominerade Tidaholms tidiga utveckling i fullmäktige och bankväsendet. Vulcan gav namn åt bland annat Vulcans musikkår och Vulcans manskör, vilka båda fortfarande är aktiva och uppskattade inslag för att berika folklivet i staden.



Folklivet vid G Torget på 1900-talets början

I övrigt berikas stadslivet idag av traditioner som kräftans dag⁷ med fiske för barnen i Tidan, crusing, pub- och fotbollskvällar på Gamla Torget. Ett nytt inslag i stadsmiljön är stadstrav som samlar ett stort antal människor.



Kräftans dag, i bakgrunden syns Vulcanön.⁸

⁵ Johannes Bengtson

⁶ Enligt intervju med Lillemor Bengtson

⁷ Kräftans dag är "Tidaholms nationaldag" där många både boende och besökare vill delta i stadens folkliv

⁸ Foto Turistbyrå

Tidaholm har fortfarande kvar de positiva inslagen av Tidaholmsandan som innebär ansvarskänsla, samarbetsvilja och anpassningsförmåga. Bruksandan avspeglar sig fortfarande hos ”Tidaholmarna” genom att de är lojala mot sina arbetsgivare, vilket uppskattas av näringslivets företrädare.

Bebyggelse- och trafikstruktur

Tidaholm präglas idag av en gles och låg bebyggelsestruktur bestående främst av trevåningshus och egnahem med välvårdade trädgårdar. Cirka 63 % bor i villa. Även stadskärnan har med undantag av en liten bit utmed Torggatan (vid Apoteket) en gles bebyggelsestruktur.

Albert Liljenbergs stadsplan från år 1924 har i hög grad präglat och präglar fortfarande stadens utveckling genom ”Ringvägen”.

Planen hade sitt ideal från trädgårdsstaden med små hus och stora villatomter. I planen lades grunden för ”Ringleden” vilken i sin helhet genomfördes i början av 1980-talet. Ringleden är en viktig trafikled med genomfartstrafik som förbinder bostadsområden och arbetsplatser. I anslutning till ”Ringleden” reserverades mark för större industriområden. Vissa outnyttjade markområden i planen är idag viktiga delar av stadens grönsstruktur, till exempel Stallängsskogen och grönområden utmed Tidan.



Ringvägen

Stallängsskogen

Bilden visar A Liljenbergs stadsplan från 1924

Större delen av stadens bostads- och verksamhetsområden ligger inom ett avstånd på 1 500 m från Gamla Torget, vilket ger fördelar i form av närhet och korta gång- och cykelavstånd till centrums serviceutbud.

I slutet av 1800-talet dominerades Tidaholm helt av industriområdet på Vulkanön. Mellan kyrkan och järnvägsstationen fanns då en liten antydning till centrumbildning vilken snart utvecklades kring Gamla Torget. År 1909 fick Tidaholms stadsrättigheter, och år 1910 blev Tidaholm stad. De byggnader som uppfördes gavs en representativ utformning och uppfördes som monumentala byggnader, till exempel Kungsbroskolan, Bibliotekshuset, samrealskolan, tingshuset och elverket. Byggnaderna är idag viktiga inslag i stadsmiljön och är goda exempel på att näringslivet tog ett stort ansvar för att utveckla en stad. Byggnaderna ger även staden dess identitet, ett särdrag som Tidaholm är ensam om i delregionen Skaraborg.

Stadens större flerbostadsområden växte upp under 1960- och början på 1970-talet.

I centrala Tidaholm har äldre byggnader ersatts av flerbostadshus i tre våningar med affärs- och kontorslokaler i bottenvåningen.

Fotfäste i tradition ger avstamp för framtiden

Tidaholm är resultatet av den utveckling som grundlades genom stora investeringar för över hundra år sedan .

Idag ställer de globala miljöproblemen i kombination med förändrade förutsättningar för produktion och arbete genom automatisering, internationalisering och gränslös handel staden inför nya utmaningar. En utmaning som på ett eller annat sätt kommer att avspeglas i denna översiktsplan.

Kommunens särprägel är; **industristad, småstad, närhet, natur och kultur.**

Än blomstrar den egentliga tändsticksstaden Tidaholm.

2.5 Tidaholms styrkor/svagheter, möjligheter/hot

För att få ett underlag till hur Tidaholm skall utvecklas har kommunfullmäktige och förvaltningschefer haft två utvecklingsdagar där viktiga frågor för framtiden togs fram. Se nedanstående analys av styrkor och svagheter, möjligheter och hot.

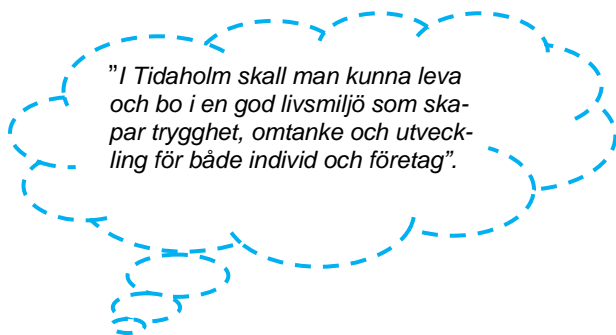
Styrkor	Svagheter
Närhet skapar trygghet. Korta beslutsvägar. Kommunen är förändringsbenägen och har framtidstro. Tidans blågröna bälte. Stark industri. Gott om naturområden nära bostaden. Rikt kulturliv. Engagerade kommuninvånare. Utveckla bra boende. Sociala nätverk. Lojal arbetskraft. Trygghet. Industriproduktion. Kommunen har bra ekonomi.	Kommunen beroende av att det går bra för industrin. Det saknas ett tredje ben att luta sig mot, förädlingsindustrin. Saknas viss kompetens i näringslivet. Begränsade möjligheter för akademiker att få arbete. Begränsat utbud av service. Låg utbildningsnivå. Volymen blir liten för butiker. Dåliga kommunikationer.

Möjligheter	Hot
Återflytt av barnfamiljer. Ett varierat utbud av attraktiva boenden. Utnyttja Tidaholms läge med närheten till andra kommuner. Söka nya samarbetsparter. Utveckla Tidans och Hökensås semesterby. Ta vara på invandrarernas kompetens. Utveckla Vulcan- och Turbinhusön. Ta vara på naturen, turism och kulturhistoria.	Sårbart näringsliv. Beroende av ett fåtal större industrier. Brist på entreprenörer. Strukturomvandling. Svårigheter att rekrytera kompetens. Svårt för ungdomar att få jobb. Ungdomar flyttar. Industrinredläggningar (globalt ägande). Nativitet. Ogynnsam befolkningsutveckling.

Tidaholms styrka är lång industritradition med en hög kompetens inom tillverkningsindustrin. Det är nära till Skövde som är ett nav för arbete och högre utbildning. En utmaning för kommunen är att arbeta förebyggande och hitta nya inriktningar för att bli mindre sårbara vid företagsnedläggningar.

De analyser som tidigare gjorts av såväl kommunen som andra aktörer stämmer i stort överens med den analys som redovisas på föregående sida.

2.6 Kommunens vision är



Värdeorden i vision är **god livsmiljö, trygghet, omtanke, och utveckling**, vilket ger sig till uttryck i nedanstående inriktningsmål från kommunstyrelsens och nämndernas måldokument

- Ett samhälle där alla har ett bra boende och en bra miljö
- Ett positivt företagsklimat med en väl utvecklad dialog mellan kommunen och näringslivet
- Företagarvänlig och god miljö för näringslivets tillväxt
- En barnvänlig kommun med en positiv befolkningsutveckling
- Att människors ekonomiska och sociala trygghet och jämlika levnadsvillkor skall främjas
- En sund själ i en sund kropp med ett brett urval av kultur- och fritidsaktiviteter
- Stimulerande och utvecklande skola och barnomsorg för ett livslångt lärande

2.7 Fem målområden och strategier

Tidaholm ska utvecklas till en attraktiv stad att bo i

Den senaste tidens forskning pekar på att allt fler flyttar till städer och boende-

miljöer som upplevs som attraktiva. Även tillgången till rekreation och spontana fritidsaktiviteter är en viktig förutsättning för det goda stadslivet och innevanarnas livskvalitet. En viktig uppgift för kommunen är därför att arbeta för att höja attraktionskraften och få barnfamiljer att flytta hit.

Övergripande inriktning/strategier

- Arbeta så att kommunikationer stödjer studier, arbete och boende.
- Det ska vara bra för barnen att växa upp och utvecklas i Tidaholm.
- Skapa möjligheter till boende i livets alla skeden.
- Kommunen eftersträvar en hög kvalitet på barnomsorg och utbildning.
- Skapa förutsättningar för ett varierat utbud av boenden i olika former med attraktiva lägen.
- Slå vakt om Tidaholms småskalighet och småstadscharm.
- Utveckla frivilligverksamheten och de sociala nätverk som Tidaholm är känt för.
- Låta ungdomar komma till tals och påverka genom ungdomsråd .
- Bevara och utveckla Tidaholms traditioner som trädgårdsstad.
- Byggnader och allmänna platser skall präglas av god arkitektonisk kvalitet.
- Stadens torg och gatuliv ska erbjuda såväl vardaglig samvaro som tillfällen för evenemang.

Tidaholm ska vara känd som en miljö- och kulturkommun⁹

För att bli känd som en miljö- och kulturkommun är en av utmaningarna att arbeta med kreativa idéer och förslag på utveckling av bland annat stadens rum som exempel Tidans blå/gröna stråk. Förslag som kommit in från allmänheten är bland annat att skapa en skulpturpark och konstcaféer. En annan viktig utmaning är att arbeta för

⁹ Hämtat från Agenda 21

hållbar stadsutveckling och att kommunen aktivt skall stödja verksamma föreningar.

Övergripande inriktning/strategier

- Kulturlivet ska präglas av mångfald och på ett öppet och demokratiskt sätt bidra till utveckling av kulturen i Tidaholm.
- Skapa ett sammanhängande gång- och cykelvägnät mellan bostad – skola – arbete – fritidsaktiviteter.
- Invånarna ska oavsett ålder eller funktionshinder ha tillgång till ett skiftande utbud av grönområden för rekreation och naturupplevelser i nära anslutning till staden.
- Värna om stadsmiljö och identitet såväl socialt som arkitektoniskt och stadsbyggnadsmässigt.
- Arbeta för att utveckla och förstärka kulturhistoriska miljöer och byggnader.
- Lyfta fram Tidans kvalitéer och se över tillgängligheten utmed Tidan.
- Energiförsörjningen skall till större delen tryggas genom förnyelsebar energi, sol, vind och vatten.
- För att minska trafiken i centrum ska kommunen arbeta för att stärka stadskärnans attraktivitet.

Tidaholm ska utvecklas till en turiststad/kommun

För att Tidaholm skall utvecklas till en turiststad är det bland annat viktigt att ta vara på stadens traditionella värden inom arkitektur, stadsplanering, kultur och marknadskommunikation. Som besökare, invånare, näringsaktörer och turister kommer man ihåg vackra och visuella miljöer, goda smaker, karakteristiska ljud (t ex porlande vatten och bruset från forsarna i Tidan). Tillsammans skapar det en helhetssyn för morgondagens besöksarena, turister, invånare och näringsaktörer.

Övergripande inriktning/strategier

- Tidaholms kommun skall genom bred samverkan öka kännedomen om Tidaholm som ett besöksmål och därigenom öka såväl antalet besökare som företag och anställda inom den lokala besöksnäringen.
- Kommunens marknadsföring skall vara offensiv och enhetlig, så att det gemensamma varumärket Tidaholm blir mer välkänt.
- Kommunen skall aktivt samverka i nätverk lokalt och regionalt inom turism.
- Kommunens utvecklingsarbete ska syfta till ett brett utbud av besöksaktiviteter för olika målgrupper.

Tidaholm ska vara attraktivt för näringslivet

Närheten till beslutsfattare gör att frågor kan lösas snabbt. Kommunen arbetar för att bli en företagsam kommun där en viktig aspekt är att det finns en förståelse mellan företrädare för näringslivet och de som arbetar i kommunen.

Övergripande inriktning/strategier

- Tidaholms kommun ska stödja näringslivet genom att vara en aktiv partner i samverkan och medverka i arbetet med centrumutveckling.
- Kommunen ska medverka till att det uppstår ett gynnsamt företagsklimat, vilket leder till nyetableringar och nyföretagande i kommunen.
- Kommunen ska arbeta för att bli en företagsam förvaltning med fler företagsamma individer
- Kommunen ska vara positiv till företagande knutet till bostaden (tjänsteföretag)
- Kommunen ska hålla en hög plan- och markberedskap och eftersträva korta handläggningstider beträffande planer.
- Kommunen ska arbeta för att skapa attraktiva tomter med bra exponering.

Tidaholm ska utvecklas till den trivsamma handelsstaden

Handels- och servicestrukturen i Tidaholm skall utformas så att den bidrar till ett långsiktigt hållbart samhälle. Den ska även ge grunden till den goda vardagen för kommunens invånare.

Handeln i Tidaholm ska konkurrera med personlig service, kvalitet, och upplevelser samt en trivsam och genuin miljö.

Grundstenen i strategin är samverkan mellan kommunen, fastighetsägare och handeln.

Övergripande inriktning/strategier:

- Handeln i stadskärnan skall behålla ett småskaligt handelsutbud, med kvalificerad sällanköps- och dagligvaruhandel, service samt restauranger och caféer
- Detaljhandel och sällanköpsvaror skall fortsätta koncentreras och utvecklas i stadskärnan
- Stadens gator, torg och parker skall vårdas och utvecklas med hänsyn till estetiska och kulturella värden
- Verksamhetsområden utanför stadskärnan bör inte innehålla handel som på ett negativt sätt konkurrerar med handeln i stadskärnan
- Hålla samman stadskärnan och öka tillgängligheten för gående genom att knyta samman stadskärnan och Vulcanön
- Dagligvaruhandeln skall lokaliseras utmed "Ringledden" eller i nära anslutning till stadskärnan

Politisk inriktning för att nå uppsatta mål och strategier är:

Delaktighet och lika möjligheter för alla att påverka, delta och engagera sig i kommunala angelägenheter.

Hållbar utveckling och livskvalitet

Hållbar utveckling och livskvalitet utgör paraplyet för att kommunen skall nå en långsiktigt hållbar balans mellan sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella aspekter. Se kap 3

2.8 Ekonomi

En god ekonomi är ett viktigt mål för kommunen och ett grundläggande villkor för att kunna uppnå de välfärdspolitiska mål som är det primära syftet med kommunens verksamhet. På samma sätt är en svag ekonomi en begränsning för kommunen när det gäller att tillgodose angelägna behov inom olika verksamhetsområden. På sikt är därför en balanserad finansiell utveckling en förutsättning för att kommunens service skall kunna behållas och utvecklas.

Översiktsplanen är ett politiskt dokument som ska fungera som vägledning för att åstadkomma en gynnsam utveckling.

För att översiktsplanen ska kunna genomföras måste planen harmonisera med kommunens ekonomiska möjligheter. Det innebär dels att översiktsplanen ska vara ett viktigt underlag och förutsättning i budgetarbetet, dels att genomförandet av planen kommer att vara beroende av kommunens finansiella utveckling och ställning i stort.

2.9 Mellankommunala intressen

Infrastruktur

Tidaholm är med sitt geografiska läge och avsaknaden av järnväg beroende av att riksväg 26/47 till Jönköping håller en hög tillgänglighet och standard för såväl transporter av gods som bra möjligheter att

arbetspendla. Det är även av stor betydelse att riksväg 26 mot Skövde håller en god framkomlighet och standard.

Riksvägen 26/47 är av stor betydelse för såväl turism som fjärrtransporter något som kräver att vägen ges en hög prioritet i det nationella vägsystemet. Det är även viktigt med mellankommunal samverkan såväl inom som över länsgränsen.

Ett mer kunskapsintensivt näringsliv är beroende av större lokala arbetsmarknader. En förutsättning för att vidga arbetsmarknaden är att det finns bra kommunikationer för att ge invånare möjlighet till en större arbetsmarknad men även för att attrahera kompetent arbetskraft att arbeta i kommunen.

Näringsliv/Besöksnäring

En stark dragare inom besöksnäringen beräknas bli medeltidsturism med bl.a. Arn.

En viktig förutsättning för att lyckas med arbetet är en ökad samverkan mellan berörda kommuner i Skaraborg. Där en viktig del är att forma strategier för hur kommunerna ska få besökare att stanna kvar och övernatta i kommunerna.

Turismens utveckling handlar även om hur natur- och kulturområden utnyttjas så att det inte sliter ner de värden som finns.

Vindkraft

Utbyggnaden av vindkraft är en viktig mellankommunal fråga. Därför bör tidiga kontakter tas med angränsande kommuner när vindkraftsplaner upprättas.

Handel

De stora handelsetableringar som skett den senaste tiden, främst i Skövde innebär att fler "Tidaholmare" åker dit för handla, vilket får negativa konsekvenser för handeln i Tidaholm. Från kommunens sida är det önskvärt med en mellankommunal samverkan beträffande externa handelsetableringar. Det för att få vetskap om vad som planeras i grannkommunerna så att vi inte arbetar med samma form av etableringar och konkurrerar ut varandra.



DEL 3. HÅLLBAR UTVECKLING

3.1 Hållbarutveckling - Agenda 21

Vid FN:s konferens i Rio 1992 lyftes begreppet hållbar utveckling fram i samhällsdebatten. Deltagande länder kom överens om att upprätta handlingsprogram för 21:a århundradet, som ledde till att de flesta kommuner i Sverige upprättade Agenda-21 program. Programmet skulle belysa sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter. Numer tas även den kulturella aspekten upp i hållbarhetsbegreppet. För att nå en långsiktigt hållbar utveckling krävs en politisk helhetssyn och samsyn.

- bärkraftig grönstruktur
- hälsa/boende
- energi
- vatten
- avfall

Miljöpolitikens övergripande mål är att lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, genom att hushålla med naturresurser. Mark och luft ska inte belastas med föroreningar. Bullerstörningar ska elimineras och den biologiska mångfalden skall ges förutsättningar att utvecklas.

3.2 Utgångspunkter för Tidaholm

Ekonomiskt hållbar

För att nå en ekonomisk hållbar kommun är det bland annat viktigt att det finns bra möjligheter till pendling så att arbetsmarknaden kan breddas. Det bör även finnas bredband med höga hastigheter, tillgång till utbildning och ett livslångt lärande och barnomsorg. Även attraktiva bostäder och en estetisk tilltalande miljö är av stor betydelse för få nå en ekonomiskt hållbar kommun.

Ekologisk hållbar

Som underlag för ekologisk hållbarhet används kommunens Agenda 21 plan, ”Global utmaning, stad och land lokal början”. I Agenda 21 planen ges bland annat indikationer på hur Tidaholm ska arbeta med hållbar utveckling. De delar som behandlas i den fördjupade översiktsplanen för Tidaholms stadsbygd är:

Utgångspunkten i Agenda 21 planen kan sammanfattas i nedanstående planeringsstrategier

Socialt hållbar

Social hållbarhet innebär allt från människornas hälsa till att skapa ett rättvist samhälle, arbete och trygga välfärdssystem. Invånarna i kommunen skall oavsett kön, socioekonomisk, etnisk eller kulturell bakgrund eller funktionshinder ha lika möjligheter och rättigheter att delta i olika aktiviteter.

Kommunen har ett ansvar att upprätthålla en rimlig tillgänglighet till service av olika slag för kommunens invånare. För att få en godtagbar service för alla samhällsinvånare och speciellt funktionshindrade och äldre, kan kommunen t ex genom planmonopolet peka ut lämpliga områden för handel. Det måste även finnas ett bostadsutbud med god standard för psykiskt och/eller socialt funktionshindrade personer.

I Agenda 21 planen har fem områden pekats ut som strategiskt viktiga för att kommunens invånare ska må bra. Dessa är;

- social trygghet (att t ex ha ett arbete)
- ett bra boende
- identitet
- god hälsa
- mötesplatser (dit alla vågar gå)

Kulturell hållbarhet

Kulturell hållbarhet handlar om respekt för kulturarvet och den byggda miljön, om upplevelser, skönhet och identitet samt integration och mångfald. Det är viktigt att kommunens invånare känner en stolthet över sin närmiljö och stad, vilket ger staden ett mervärde.

Hållbara försörjningssystem

En annan viktigt bärare i Agenda 21 planen är utveckling av hållbara tekniska försörjningssystem som vatten, avlopp, dagvatten, energi och avfallshantering. Kommunen har kommit en bra bit på vägen mot ett hållbarare försörjningssystem genom bland annat satsning på fjärrvärme, utbyggnad av dagvattendammar och satsningar på vassbäddar vid reningsverket.

Hållbar stad

Staden skall vara tillgänglig för alla till rimliga kostnader och ha en hälsosam miljö. Tätortsnära natur och parker ska vara ett naturligt inslag i stadsbygden. Byggnader och offentliga platser ska präglas av god arkitektur. En utmaning är att kulturhistoriska byggnader och miljöer skall vårdas och utvecklas

För att Tidaholm ska vara tryggt och säkert krävs att stor hänsyn tas till framför

allt barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. För att lyckas krävs delaktighet, jämställdhet och integration av staden.

Kommunens fysiska samhällsplanering är ett verktyg där goda förutsättningar kan skapas för en långsiktig hållbar samhällsutveckling.

Hållbarhetsbegreppet är därför en viktig fråga i översiktsplanen vilket innebär att planen förutom att hantera fysisk planering även ska redovisa hur den samverkar med sociala, kulturella och ekonomiska aspekter för att nå hållbar utveckling.



3.3 Barn och ungdomar

I FN:s barnkonvention står uttalat att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet och att varje barn har rätt att uttrycka sin egen mening i frågor som berör barnen. Konventionen berör 54 artiklar, varav fyra kan sägas utgöra grundpelare som ska beaktas i beslut.

Dessa är:

- Barnens rätt till lika villkor
- Barn har rätt till utveckling
- Barnens bästa ska beaktas vid alla beslut
- Barn har rätt att säga sin mening och få den respekterad

Städer och andra miljöer är oftast inte planerade utifrån barnens och ungdomarnas behov, trots att de har en stor kunskap om sin närmiljö. En bra fysisk och social trygg uppväxtmiljö är nödvändig för att leva upp till FN:s barnkonvention.

Skollagen och skolplanerna ger stöd för ämnesövergripande studier av närskapet, vilket ger eleverna möjlighet att delta i samhällsplaneringen. Barnens rättigheter måste även beaktas när det gäller frågor om stadsplanering, därför att barnen normalt inte nås när planer skickas ut för samråd. Det är därför viktigt att i samhällsplaneringen skapa förutsättningar för en miljö som ger möjligheter till lek och rörelsefrihet. Barnen ska på ett tryggt och säkert sätt kunna ta sig till kamrater, skola, fritidsaktiviteter och service.

Kommunfullmäktige antog år 2003 en barn- och ungdomspolicy för Tidaholms kommun. Det övergripande inriktningsmålet för samtliga nämnders arbete med barn och unga är:

”Vi skall i Tidaholm skapa förutsättningarna för en gynnsam utveckling hos barn och unga”.

Strategin är:

- Samverkan föräldrar, förvaltningar och nämnder
- Allmänt förebyggande insatser
- Ökad kunskap om varandras verksamhet

Utöver ovanstående strategier är det viktigt att beakta barnperspektivet vid förändringar i den fysiska miljön. Det handlar om att ha ett barnperspektiv på stadens gator och torg, parker, lekplatser och skolgårdar.



3.4 En god folkhälsa

Befolkningens hälsa är en betydelsefull resurs och ett grundläggande villkor för en positiv samhällsutveckling. En god folkhälsa kännetecknas av god livskvalitet, hög medellivslängd, låg sjuklighet och jämlik hälsa i befolkningen.

Folkhälsoarbetet i Tidaholm bygger på det nationella folkhälsomålet;

”Att skapa samhälliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”.

Folkhälsorådet i Tidaholm har som ett av sina prioriterade områden att stödja främjandet av fysisk aktivitet för kommunens invånare. Visionen är att det skall finnas förutsättningar för fysisk aktivitet för alla.

3.5 Handikappolitiskt program

Kommunens handikappolitiska program bygger på FN:s standardregler. Programmet omfattar kunskap, förståelse, bemötande, tillgänglighet och samverkan.

Kommunen arbetar för att undanröja enkelt avhjälpna hinder.

Kommunen fick år 2003 tillgänglighetspris för anpassning av den fysiska miljön i centrum och genom det bli en öppnare stad för alla. I förändringsarbetet deltog representanter från handikapporganisationerna.

Värdegrunden om alla människors lika värde är självklar i alla kommunala verksamheter och berör därmed även äldre, barnfamiljer och besökare till kommunen.

3.6 Nationella miljömål och inriktning för Tidaholm

Riksdagen har antagit sexton¹⁰ nationella miljömål. Länsstyrelsen har utifrån nationella delmål antagit regionala delmål. Kommunens roll är att vara pådrivande för att nå de regionala delmålen.

I de nationella miljömålen är riktmärket att åstadkomma en miljömässigt hållbar samhällsutveckling, där målet bland annat är att främja hälsan hos både barn och vuxna.

Nationella miljömål som berör denna plan har markerats med fet stil.

1. **Begränsad klimatpåverkan**
2. **Frisk luft**
3. Bara naturlig försurning
4. **Giffri miljö**
5. Skyddande ozonskikt
6. **Säker strålmiljö**
7. Ingen övergödning
8. **Levande sjöar och vattendrag**
9. Grundvatten av god kvalitet
11. Myllrande våtmarker
12. **Levande skogar**
13. **Ett rikt odlingslandskap**
15. **God bebyggd miljö**
16. **Ett rikt växt- och djurliv**

¹⁰ 14 mål berör kommunen

Kommunen saknar lokala miljömål med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen. Därför redovisas de miljömål som är relevanta från Agenda 21 och energiplanen, mål som antagits av kommunfullmäktige samt kommunens inriktning för att arbeta mot de regionala miljö kvalitetsmålen.

1. Begränsad klimatpåverkan

År 1996 var medelutsläppet av koldioxid 3 300 kg per person och år, vilket bland annat beror på att Tidaholm saknar större industrier eller stora genomfartsleder. För att minska utsläppet av koldioxid ytterligare har kommunen under 2000-talet gjort stora satsningar på utbyggnad av fjärrvärmenätet samt en ny samförbränningsanläggning för fjärrvärme.

Lokala mål/inriktning

- Inriktningen i "Framtidsplan 2020" är bland annat att bygga ut gång- och cykelvägnätet. Att området innanför stadskärnan ska vara mer anpassat för gående. Att fler väljer att åka kollektivt till arbete genom tätare turer till orter med hög arbetspendling och utbildning.

2. Frisk luft

Genom kommunens medlemskap i Luft i Väst mäts halten av luftföroreningar kontinuerligt. Enligt de mätningar som utförts/ utförs överskrids inte gällande miljö kvalitetsnormer.

Lokala mål/inriktning

- Boende i Tidaholm ska andas ren och frisk luft

4. Giftfri miljö

Lokal inriktning

- För att få fram ett bättre underlag av förorenade områden i riskklass 2 kommer en fördjupad undersökning att påbörjas under hösten 2009.

6. Säker strålmiljö

Ett av de regionala delmålen är minskade risker med elektromagnetiska fält

Lokal inriktning

- Miljö- och byggkontoret kommer noga att följa utvecklingen inom området.
- Nya skolor, förskolor och äldreboende ska inte placeras nära befintliga elanläggningar som ger förhöjda värden.
- Försiktighetsprincipen skall gälla.

8. Levande sjöar och vattendrag

Lokala mål/inriktning

- Med hänsyn till den biologiska mångfalden på land och i vattnet bör vegetationen utmed Tidan i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Inriktningen är även att identifiera områden utmed Tidan som är värdefulla för växt och djurlivet.

12. Levande skogar

Lokal inriktning

- En viss del av kommunens skogsmark ska lämnas för fri utveckling
- Stadsnära kommunala skogar skall skyddas
- Det skogsbruk som bedrivs i kommunen skall vara certifierat enligt PEFC
- Kommunalt ägda natur och skogsområden ska vårdas så att naturvärdena säkerställs och värdena för rekreation och friluftsliv bevaras och tas till vara

13. Ett rikt odlingslandskap

Lokala mål/inriktning

- De ängs- och betesmarker som finns upptagna i Länsstyrelsens senaste inventering ska hävdas. Övrig mark med hävdgynnad flora bör skötas med bete eller slätter.

15. En god bebyggd miljö

För miljömålet en god bebyggd miljö finns tio delmål. De som är relevanta för denna plan redovisas nedan med kursiv stil.

Planering för en samhällsstruktur som främjar miljöanpassade och resursnåla transporter

Lokala mål/inriktning

- Inriktningen i denna plan är att ny bebyggelse planeras så att det finns goda förutsättningar att cykla och åka kollektivtrafik till arbete, fritidsaktiviteter och skolor.

Planering för kulturhistoriska och estetiska värden

Lokal inriktning

- I framtidsplanen ges förslag till strategier för hur kulturhistoriska byggnader och miljöer skall bevaras och utvecklas med rekommendationer.

Planering för gröns- och vattenområden i tätorter

Lokal inriktning

- Strategier för hur gröns- och vattenområden ska bevaras och utvecklas finns i del 4.7 grönsstruktur och del 4.8 kulturmiljöer.

Planering för effektivare energianvändning och nyttjande av förnyelsebar energi

Lokala mål/inriktning

- Strategier för energianvändningen finns i energiplan antagen av kommunfullmäktige år 2002.
- Vindkraftsplan är på gång. Samråd beräknas ske hösten 2009.

I samband med att en ny energiplan och klimatstrategier tas fram, kommer lokala mål att formuleras utifrån de nationella och regionala miljömålen.

Bebyggelsens kulturhistoriska värde

I del 4 under kulturmiljöer har strategier formulerats för kulturhistoriska byggnader.

Lokal inriktning

- Senast år 2012 skall alla kulturhistoriska byggnader som ägs av kommunen ha ett långsiktigt skydd.
- I samband med att detaljplaner ändras i ett kulturhistoriskt intressant område skall både värdefulla byggnader, träd och parker skyddas genom bestämmelser.
- Höja medvetandet om stadens kulturhistoriska miljöer och hur dessa kan utgöra en resurs för bl. a. kulturturismen.

Minskat buller

Lokal inriktning

- Inriktningen är att ingen ska behöva utsättas för buller överstigande gällande riktvärden.

Minskning av avfallsmängder

Lokala mål/ inriktning

- Mängden avfall som körs till extern deponi uppgår till drygt 2 %. Inriktningen är att så lite som möjligt skall deponeras.
- Kommunen arbetar med att ta fram en ny avfallsplan, där kommer lokala mål att formuleras utifrån miljömålen.

Mindre radon, fukt och mögel inomhus

Lokala mål/inriktning

- Målet är att radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/kbm.
- När nya detaljplaner upprättas ska alltid en radonundersökning göras.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Lokala mål/inriktning

- Områden som identifierats som höga naturvärden i framtidsplanen ska ges förutsättningar att utvecklas och bevaras.
- Stadens biologiska mångfald skall säkerställas genom skydd i detaljplaner.
- Omvandla delar av skötta gräsytor till blomsterängar.
- Stadsnära skogar skall bevaras.



DEL 4. MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

4.1 Boende/utbyggnadsområden

Bakgrund

Kommunens mål för befolkningsutveckling är att antalet invånare år 2020 uppgår till ca 13 000. Det innebär en ökning med drygt 300 personer.

Det grundläggande bostadsbehovet styrs till stora delar av kommunens befolkningsutveckling. Förskjutningar i befolkningsstrukturen gör att efterfrågan ändrar karaktär. Det är även hushållens ekonomi och höga kostnader vid nyproduktion som är avgörande hur man väljer att bo. Vidare ställs det olika krav på boendeformer beroende på var i livets skede man befinner sig.

Nuvarande bostadssituation

Kommunen följer en gång om året upp efterfrågan och tillgång på lediga lägenheter och villor. Oftast görs det per telefon men det förekommer även att fastighetsägare, förvaltare och mäklare bjuds in till rundabordssamtal för att diskutera bostadsmarknaden i ett vidare perspektiv. Idag är det störst efterfrågan på radhus och lägenheter med hiss och en liten uteplats. Problemet är att det inte finns några lägenheter lediga centralt samt att det är få lägenheter i bostadsbeståndet som har hiss. Ett annat problem är att på grund av höga produktionskostnader vågar ingen bygga nya lägenheter. Det är bland annat äldre personer som idag bor i villa både i staden och på landsbygden samt den stora gruppen 40-talister som vill byta boende. Dessa grupper vill ha ett bekvämare boende utan någon stor trädgård att sköta. Närheten till service är en annan viktig faktor.

Det finns även en efterfrågan på nya alternativa villaområden. Som till exempel att bo på landet fast nära staden, vilket bl. a. kan bero på höga bensinpriser.

Inom kommunen finns cirka 3 800 villor och ca 2 250 lägenheter i flerbostadshus, sammanlagt runt 6 100 lägenheter. I oktober 2009 var knappt femtio lägenheter lediga för uthyrning. Lägenheter som till större delen ligger en bit från centrum.

I flerbostadsområden har det genomförts och pågår en upprustning av både lägenheter och den yttre miljön för att dessa skall bli attraktivare.

Kommunen äger idag ingen mark att bygga bostäder på i centrala Tidaholm. Däremot finns det privata fastighetsägare som äger mark centralt där det är möjligt att bygga lägenheter.

Ett tänkbart framtida centralt område för bostäder kan bli Kungsbroskolan, när skolans verksamhet flyttar till Forsenskolan.

Idag har kommunen en planberedskap för cirka sexton villor och tjugo lägenheter i grupp- och radhus. Avståndet till centrum är från 700 m till drygt en kilometer.

Utanför planlagda områden äger kommunen mark som är lämplig för nya bostadsområden med villabebyggelse. I denna plan ges förslag på ett antal utbyggnadsområden, av olika karaktär och attraktivitet.

Bostäder för ungdomar

I Tidaholm finns det inga speciella ungdoms- eller studentbostäder, däremot finns det fastighetsägare som erbjuder rabatterad hyra för ungdomar.

Sociala aspekter i boendet

Kommunen har ansvar för att erbjuda personer med funktionshinder och äldre lämpliga bostäder. Ansvaret finns reglerat i socialtjänstlagen och lagen om särskilt stöd till vissa personer med funktionsnedsättning. Skyldigheten har ytterligare tydliggjorts genom den nya lagen om kommunernas bostadsförsörjning där det står att:

”Varje kommun skall planera och ha en beredskap för bostadsförsörjning i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjning.”

Bostäder för särskilda grupper

Målet för äldreomsorg och personer med funktionsnedsättning är att de ska känna trygghet i att det finns en god vård och omsorg när behov uppstår. Alla insatser ska säkerställa att den enskildes möjligheter till ett självständigt liv stöds. Föreningar, frivilliga och anhöriga ska ses som en resurs och samarbetet med dessa ska utvecklas.

Äldreomsorg

Under kommande tioårsperiod kommer antalet personer som är 65 år och äldre att öka gradvis. Under samma period ökar antalet som är 80 år och äldre med 10 – 15 %. Runt år 2020 blir antalet personer som är 80 år och äldre betydligt fler varför vi kan anta att det är först då som kommunen kan se en snabbare ökning av behovet av

insatser. I första hand efterfrågas anhörigstöd och hemvårdsinsatser. I andra hand äldreboenden.

Bostäder anpassade för personer med funktionsnedsättning är en förutsättning för att kunna bo kvar i sin bostad.

Kommunen har under de senaste åren genomfört omfattande ombyggnader av fastigheter som inrymmer särskilda boendeformer för äldre. I Tidaholms kommun finns fyra äldreboenden varav tre inne i staden. Sammanlagt finns 207 platser. För kommunen är det viktigt att kunna använda befintliga boendeplatser flexibelt för de behov som finns för närvarande. Under kommande år förväntas ett ökat behov av platser för växelvård för dem som vårdar en anhörig i hemmet. Även behov av permanenta platser kan komma att öka.

Funktionsnedsättning

Kommunens inriktning är att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett lika bra liv som andra medborgare och på jämlika villkor delta i samhällslivet.

Personer med funktionsnedsättning bor i ordinärt boende med hemstöd samt i stödboende. Äldreboende för personer med funktionsnedsättning finns vid Hellidshemmet.

Framtida behov

Krav som kommer att ställas på kommunen är att skapa alternativa boenden som stödboende och stöd i egen lägenhet. Inom kommunen finns barn och ungdomar med olika former av funktionsnedsättning som så småningom behöver både avlastningshem och permanenta boenden, vilka bör ligga i tätorten.

Riktlinje

- Äldre personer med funktionsnedsättning och långvarigt sjuka ska, om de så önskar, kunna bo kvar i sin bostad genom att bostaden behovsanpassas.

Socialt utsatta

Inom kommunen finns det idag inga socialt utsatta bostadsområden. Däremot finns det ett antal socialt utsatta fastigheter. I kommunen är det inte vanligt förekommande att personer är bostadslösa. Om det skulle finnas handlar det oftast om personer som har problem med missbruk och/eller kriminalitet. Ett sätt att fånga upp sociala problem för socialt utsatta personer är genom ett samarbete mellan kommunen, hyresvärdarna och individen.

Förslag till nya bostadsområden

För att utvecklas till en attraktiv stad att bo i är det viktigt att Tidaholm har ett utbud av områden att bygga bostäder på som motsvarar efterfrågan. Nedan ges förslag till ett antal tänkbara områden av olika karaktär och attraktionskraft. Förslagen anses motsvara efterfrågan på områden för småhus.

Nedanstående numrering är inte en prioritering av förslag till utbyggnadsområden.

1. Område vid Ingemarstorp (ca 6 ha)

Område ett (1) Helliden nedanför ”Stallet”, har ersatts av område vid Ingemarstorp.

Ingemarstorp med Ingemarstorps by ligger i nordöstra delen av staden. Norra och södra delen av området är obebyggt och används idag som åkermark och hästbete.



Till närmaste busshållplats är det cirka 700 meter. Cykelavstånd till centrum.

Riktlinjer

Området ska planeras med en försiktig gles bebyggelse. Bebyggelse skall anpassas till det kulturhistoriska landskapet och miljön. Byggnaderna ska ansluta till den byggnadstradition som finns inom området med röda trähus.

Konsekvenser

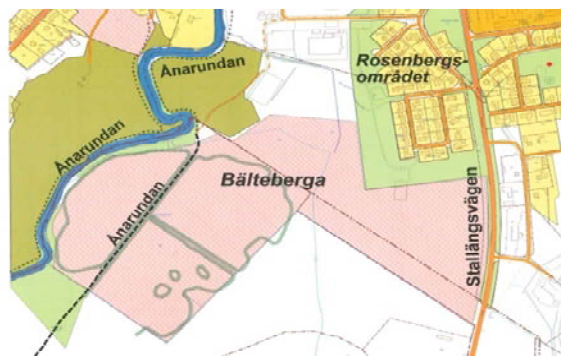
Området omfattas inte av riksintresse eller andra höga naturvärden. Däremot ingår det i ett större område som är av lokalt kulturhistorisk intresse. Området utnyttjas inte för det rörliga friluftslivet. Området korsas av en grusväg som utnyttjas flitigt för dagliga promenader. En exploatering av området kommer inte i konflikt med nationella miljömål.

2. Bälteberga, ca 22 ha

Området ligger utmed Tidan, i södra delen av staden, cirka 1 500 meter från Gamla Torget. Området genomkorsas av den populära ”Ånarundan¹¹”.

¹¹ Ånarundan är en populär promenadstig utmed Tidan.

Området omfattas av 100 meters generellt strandskydd. Sydvästra delen av området består av åkermark med mindre åkerholmar och en stenmur, vilka har ett biotopskydd enligt 7 kap miljöbalken. Norra delen av området, området närmast Tidans har enligt inventering klassats som värdefull natur. I området har även mindre hackspett observerats. Ny väg till området ansluts via Stallängsvägen. Till närmaste busshållplats är det cirka 800 meter. Nivåskillnaden mellan Tidans medelvattennivå och planerat område är från drygt två meter till fyra meter. Risk för översvämning finns inte.



Riktlinjer område 2 Bälteberga

När detaljplan för området upprättas ska utrymme för Anarundan ges mellan planerat bostadsområde och Tidans. Ny gång- och cykelväg skall ansluta till befintlig gång- och cykelväg från Rosenbergsområdet, alternativt en separerad gång- och cykelväg utmed Stallängsvägen. Hänsyn ska tas till befintliga åkerholmar och en stenmur. Om det inte är möjligt måste dispens sökas hos lässtyrelsen för att ta bort dessa. Vegetationen mellan Tidans strand och jordbruksmarken ska sparas och skyddas i detaljplanen. Dagvattnet ska tas om hand lokalt eller fördröjas. I norra delen av området ska stor hänsyn tas till område som klassats som värdefull natur.



Strandskydd

Kommunens avsikt är att i samband med att detaljplan för Bälteberga upprättas pröva om det finns lagliga möjligheter att upphäva strandskyddet för del av Tidans med stöd av den lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2009. Som stöd för särskilt skäl hävdas miljöbalkens 7 kap § 18 c, punkt 6, som anger ”behöver tas i anspråk för att tillgodose ett mycket angeläget intresse”. Där kommer kommunen att hävda att del av strandskyddet för Tidans behöver tas i anspråk för stadens framtida utveckling, vilket är mycket angeläget för Tidaholms kommun. Motiveringen kommer att utvecklas utförligare i detaljplanen.

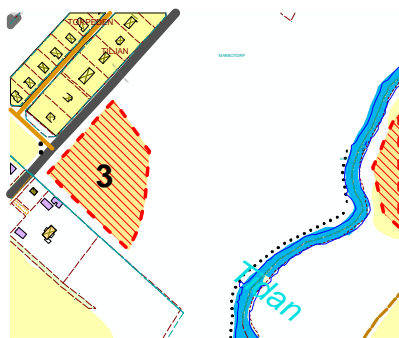
Se även riktlinjer för område 2 på denna sida och miljökonsekvenser på sidorna 102-103..

Konsekvenser

Vid exploatering blir konsekvenserna att jordbruksmark tas i anspråk och del av strandskyddat område. Det finns även risk att biotopskyddade områden måste tas i anspråk. Se även under miljökonsekvenser i del 6 där området belyses djupare.

3. "Bälteberga hagar", ca 1,7 ha
Bälteberga hagar ligger utmed Västra Drottningvägen i södra delen av staden, cirka två kilometer från Gamla Torget. I översiktsplan ÖP 90 ingick området som en del i ett utbyggnadsområde för "Haga" vilket planerades för ca 175 lägenheter. Föreslagen exploatering skulle göra stora ingrepp i naturen som till stora delar består av höga naturvärden. Se kapitel grönsstruktur.

Bälteberga hagar består till en del av en gammal hagmarksrest. Till skolan är det drygt 2 km och närmaste busshållplats ca 500 m. Under 2010 kommer Vägverket och kommunen att anlägga gång- och cykelbanor på båda sidorna om Västra Drottningvägen.



Riktlinjer område 3

- Området är lämpligt för sutte-ränghus.
- Hänsyn skall tas till områdets naturvärden .

Konsekvenser

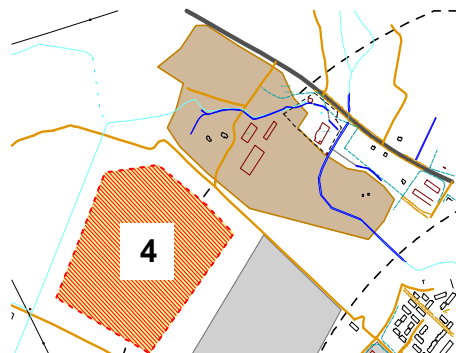
Del av igenväxt hagmark tas i anspråk för bostadsbebyggelse. Området omfattas inte av Natura 2000, riksintresse eller höga naturvärden.

4. Hästboende söder om Kvarnängen, ca 13 ha

Området som ligger söder Kvarnängens ridanläggning har förutsättningar att utgöra ett attraktivt boende, för personer som har ett genuint intresse för hästar. Mark för hästbete finns i närheten. Utgångspunkten för hästboende är att det är människor som har ett hästintresse och en acceptans för att bo nära djurhållning och stall.

Området nås via väg 2874. Det är cykelavstånd till Gamla Torget. En nyanlagd gång- och cykelväg går via Ramstorps gård.

Kommunens verksamhetsområde för vatten- och avlopp ligger strax utanför området. Ridskolan är ansluten till det kommunala va-nätet.



Riktlinjer område 4

- Om det blir aktuellt med hästboende ska ett program upprättas som studerar områdets förutsättningar, tillfartsvägar och anslutning till vatten och avlopp.

Konsekvenser

Konsekvenserna blir att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för stadens bebyggelseutveckling. Inom området finns inga värdefulla natur- och kulturmiljöer. Området har gång- och cykelavstånd till centrum. Se även under miljökonsekvenser i del 6.

Andra möjliga bostadsområden

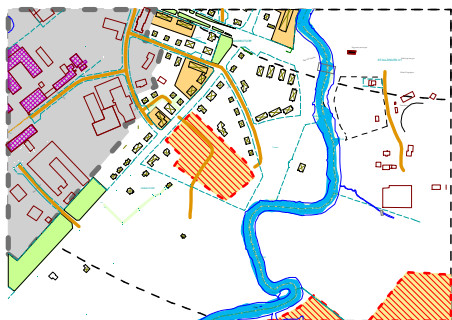
Utöver de områden som redovisats ovan finns privata fastighetsägare med sane-ringstomter i centrala staden där det möjligt att förtäta och bygga flerbostadshus. Ett sådant område är till exempel kvarteret Järnskog utmed Villagatan.

Inom Hagaområdet finns idag möjligheter att bygga bostäder i två våningar ända ner till Tidan. För att ta den hänsyn som ”Framtidsplan 2020” anger måste detaljplanen ändras. Området redovisas nedan.

Hagaområdet, ca 1,8 ha

Området ligger utmed Västra Drottningvägen drygt en kilometer från Gamla Torget. I detaljplanen från 1947 tillåts bebyggelse i två våningar i ett öppet byggnadsätt ända ner till Tidan, vilket innebär en hög exploatering av området. Enligt översvämningskarteringen riskerar området att översvämmas vid ett 100-års regn.

Det finns möjlighet att ansluta området till fjärrvärme. Området finns inga hotade arter. Utbyggnad av Hagaområdet finns med i ÖP 90.



Riktlinjer Hagaområdet

- Värdefull natur närmast Tidan ska sparas och ges ett skydd när detaljplan för området upprättas.
- I detaljplanen ska en lägsta golvhöjd sättas i förhållande till Tidans vattennivå.
- Risken för översvämning ska utredas.

Utredningsområde Kungsbroskolan

I och med att Kungsbroskolans verksamhet flyttar till Forsenområdet frigörs ”Rosa skolan” och ”Kungsbroskolan”. Det kan då bli aktuellt med annan markanvändning för området. Se även under utredningsområden 4.12.

Riktlinjer Kungsbroskolan

Vid förändringar i området ska ett program upprättas som belyser helheten för områdets framtida markanvändning och utveckling. ”Rosa skolan” och Kungsbroskolan (röd tegelbyggnad) skall vid en förändring av området ägnas en speciell omsorg.

Övrig hänsyn

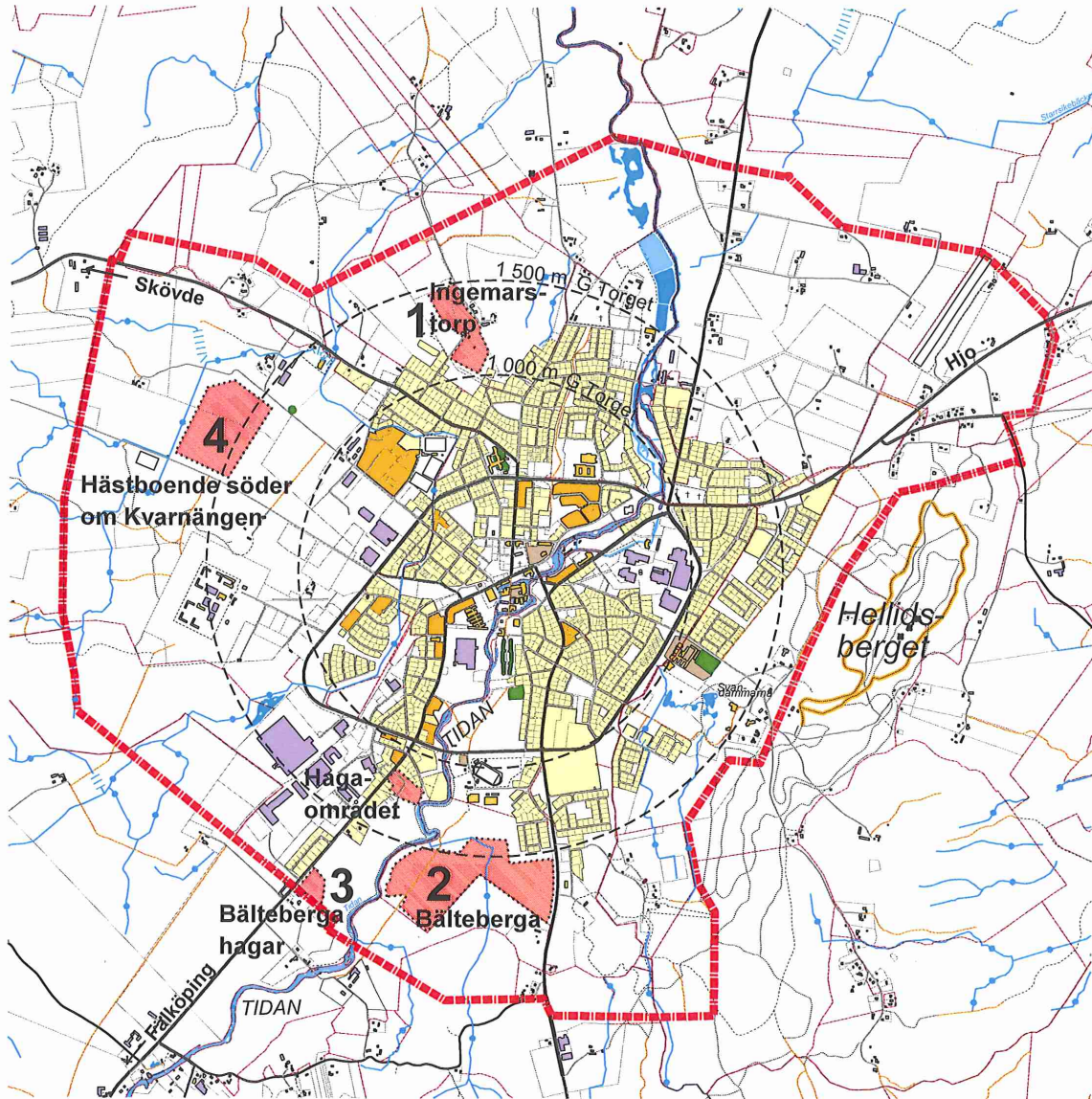
Utöver de riktlinjer som angetts för ovanstående områden ska hänsyn tas till de övergripande riktlinjerna i detta kapitel.

Se även övergripande strategier i del 2.





Övergripande riktlinjer för nya bostadsområden

- Vid planering av bostadsområden inom stadsbygden ska behovet av bostäder för särskilda grupper beaktas. Bostäder med särskild service ska så långt som möjligt integreras i ordinarie bostadsproduktion.
- Bostädernas art och storlek skall motsvara efterfrågan.
- Vid planering och prövning av ny bebyggelse ska energifrågorna beaktas och energisnåla lösningar eftersträvas.
- Vid lokalisering av ny bebyggelse och vid ombyggnad av större fastigheter ska förutsättningarna för anslutning till fjärrvärme prövas.
- Ny bebyggelse bör lokaliseras med hänsyn till passiv solvärme och vindförhållanden. Husen bör placeras så att de får solinstrålning.
- Vid planering av nya områden skall sociala aspekter som tillgänglighet, trygghet och möjlighet till daglig motion beaktas.
- I detaljplaner skall flexibilitet eftersträvas så långt det är möjligt utifrån områdets förutsättningar.
- Nya bostäder ska ha närhet till park eller naturområden.

Utbyggnadsområden bostäder



Teckenförklaring

-  Flerbostadshus
-  En- och tvåfamiljshus
-  Särskilt boende
-  1-4 Utbyggnadsområden bostäder



4.2 Utbildning/barnomsorg

Allmänt

Barn- och utbildningsnämndens uppgift är att så långt som möjligt genomföra och utveckla den skola vars målsättning finns redovisad i läroplanerna och i den lokala skolplanen. Skolplanen anger hur kommunens skolverksamhet skall utvecklas under de kommande åren.

Barnomsorg

Inom Tidaholms stadsbygd finns idag nio förskolor, alla med gång- och cykelavstånd från bostaden. Förskolan "Framtiden" har inriktning Montisoripedagogik och Skogs-nallarna inriktning natur. Som komplement till förskolan finns familjedaghem.

Skolbarnomsorgen finns vid grundskolorna.

Grundskola

Inom Tidaholms stadsbygd finns grundskolorna; Forsen år 6-9, Hökensås år F-9 och Kungsbro år F-5. Klasstorleken är enligt politiskt beslut 20-25 elever. Grundskolornas tio årskurser är f.n. integrerad i Hökensåsskolans lokaler.

Gymnasieskola

Rudbecksgymnasiet som är centralt beläget på Vulcanön har f.n. tolv program, varav tio är nationella.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan är lokalmässigt integrerad i Rudbecksgymnasiet, och har en 4-årig verkstadsteknisk utbildning med

inriktning träteknik, plåt & svets och verkstadsteknik. En utmaning är att tillgodose elevernas vilja till olika utbildningar samtidigt som programstrukturen skall anpassas till näringslivets framtida behov.

Skolgårdar

Det pågår ett ständigt arbete för att utveckla och förbättra skolgårdar och näridrottsplatser så att de bidrar med fina miljöer liksom att de ska stimulera till lek och lärande och uppmuntra till ökad fysisk aktivitet, såväl under skoltiden som under fritiden.

Framtiden

En utmaning de närmaste åren är att anpassa grundskolans verksamhet till det vikande elevantalet.

Grundskola

En ny grundskola, för elever från förskoleklass tom år 9, är på planeringsstadiet och planeras bli klar till höstterminen år 2011.

När skolans verksamhet vid Kungsbro skolan flyttas till Forsenområdet finns det möjlighet att använda "Rosa skolan" och Kungsbro skolan (röd tegelbyggnad) till annat ändamål. Förslag finns på bostäder alternativt hotell.

Se utredningsområde på sidan 93.

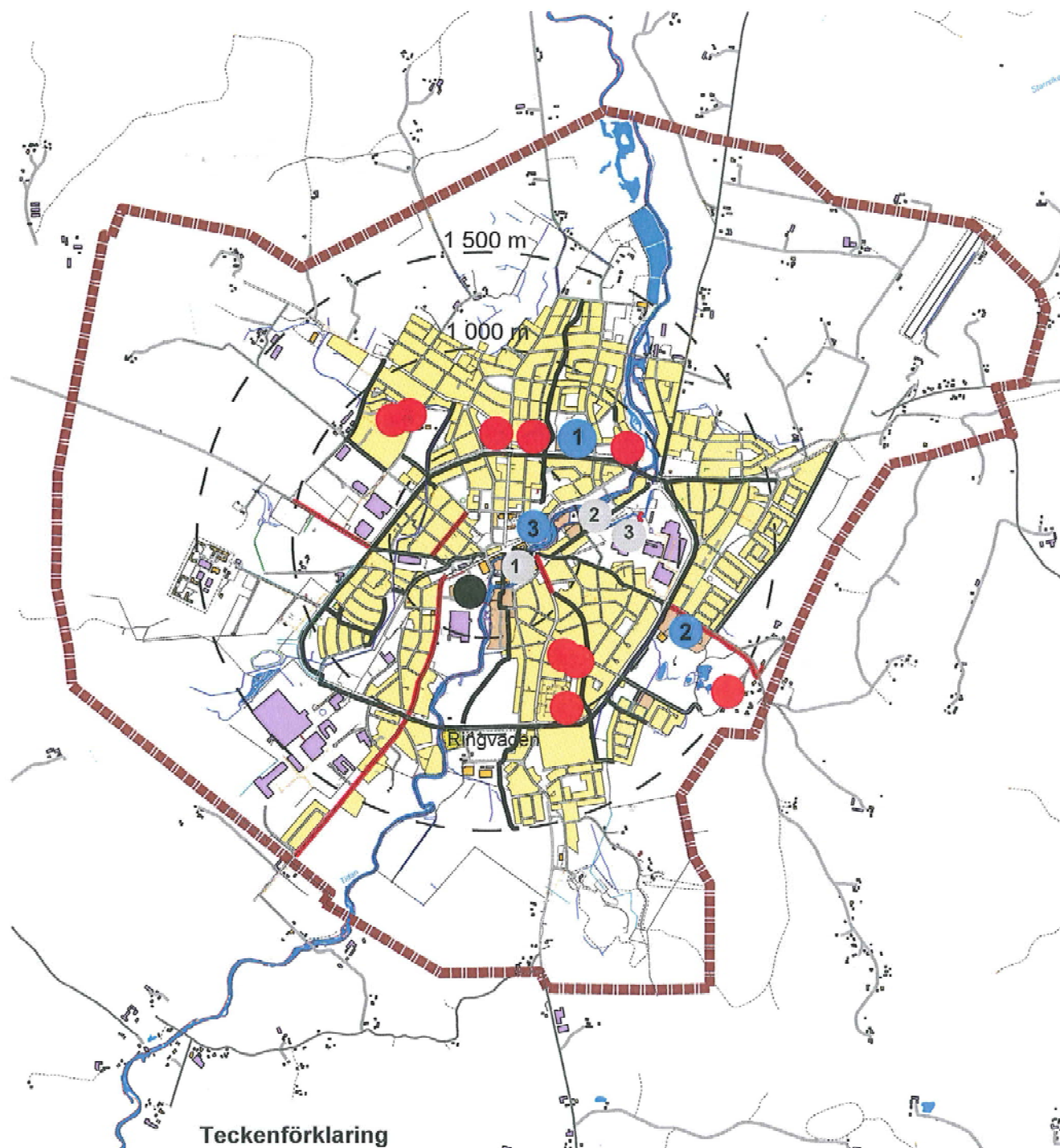
Kulturskolan

Kulturskolan är i behov av mer anpassade lokaler vilket kan bli verklighet när grundskolan lämnar Kungsbro skolas lokaler.

Se även under utredningsområden del 4.12

Läs mer! del 2 på sidan 17 kan ni läsa mer om barn- och utbildning.

Barnomsorg och utbildning



Teckenförklaring

- 1-3 Gymnasieskola, 1. Rudbecksgymnasiet, 2. Hantverk o gymnasiesär, 3. Fordon
- 1 F-9 skola (Hökensåsskolan)
- 2 6-9 skola (Forsenskolan)
- 3 F-5 skola (Kungsbroskolan)
- Förskolor
- Familjecentral

4.3 Kultur- och fritidsanläggningar

Allmänt

Ett mångsidigt kultur- och friluftsutbud ger invånarna i Tidaholm goda förutsättningar att delta i ett rikt kulturliv. Valmöjligheterna till idrotts- och fritidsaktiviteter är mycket stora i förhållande till kommunens storlek.

Fritidsverksamhet

I staden finns simhall, ishall och tre idrotts-hallar som drivs av kommunen.

Övriga idrottsanläggningar ägs och drivs av föreningarna, med ekonomiskt stöd från kommunen. Ur ett folkhälsoperspektiv är tillgången på fritidsanläggningar viktig.

De flesta invånarna är medlemmar i en eller flera föreningar varför anläggningarna också är viktiga sociala mötesplatser.

Fotbollen är den största idrotten med två stora och välskötta anläggningar i staden. Bland andra anläggningar kan nämnas tennis-hall med tre inomhusbanor samt två utomhusbanor, Kvarnängens ridanläggning med två ridhus och ett nybyggt stall. Det finns även en livaktig brukshundklubb med ett stort antal medlemmar.

På Hellidsberget finns en motionsanläggning med elljusspår, skid- och motions-slingor, konstsnöspår och en mindre slalombacke.

Förutom ett rikt föreningsliv och en mångfald idrottsaktiviteter erbjuder Tidaholm en vacker närmiljö med möjligheter till rekreation, t ex olika typer av fiske i Tidån och vandringsleder i närheten av stadskärnan.

Kulturell verksamhet

Den kommunala kulturverksamheten omfattar stadsbibliotek, museum, konsthall och teaterbiograf. Därutöver finns Konstlitografisk verkstad, konstlitografiskt museum samt hembygds- och kyrkliga föreningar. Stadsbiblioteket driver förutom traditionell basverksamhet också biblioteksverksamheten vid Kriminalvårdsanstalten. Bibliotekens basuppgifter är att erbjuda information, kunskap och läsupplevelser för alla åldrar.

Tidaholms museum skildrar i sin basutställning samhällets spännande utveckling från bondby till brukssamhälle och stad.

Framtiden

Det finns tecken på att föreningarna i framtiden får svårare att driva sina anläggningar.

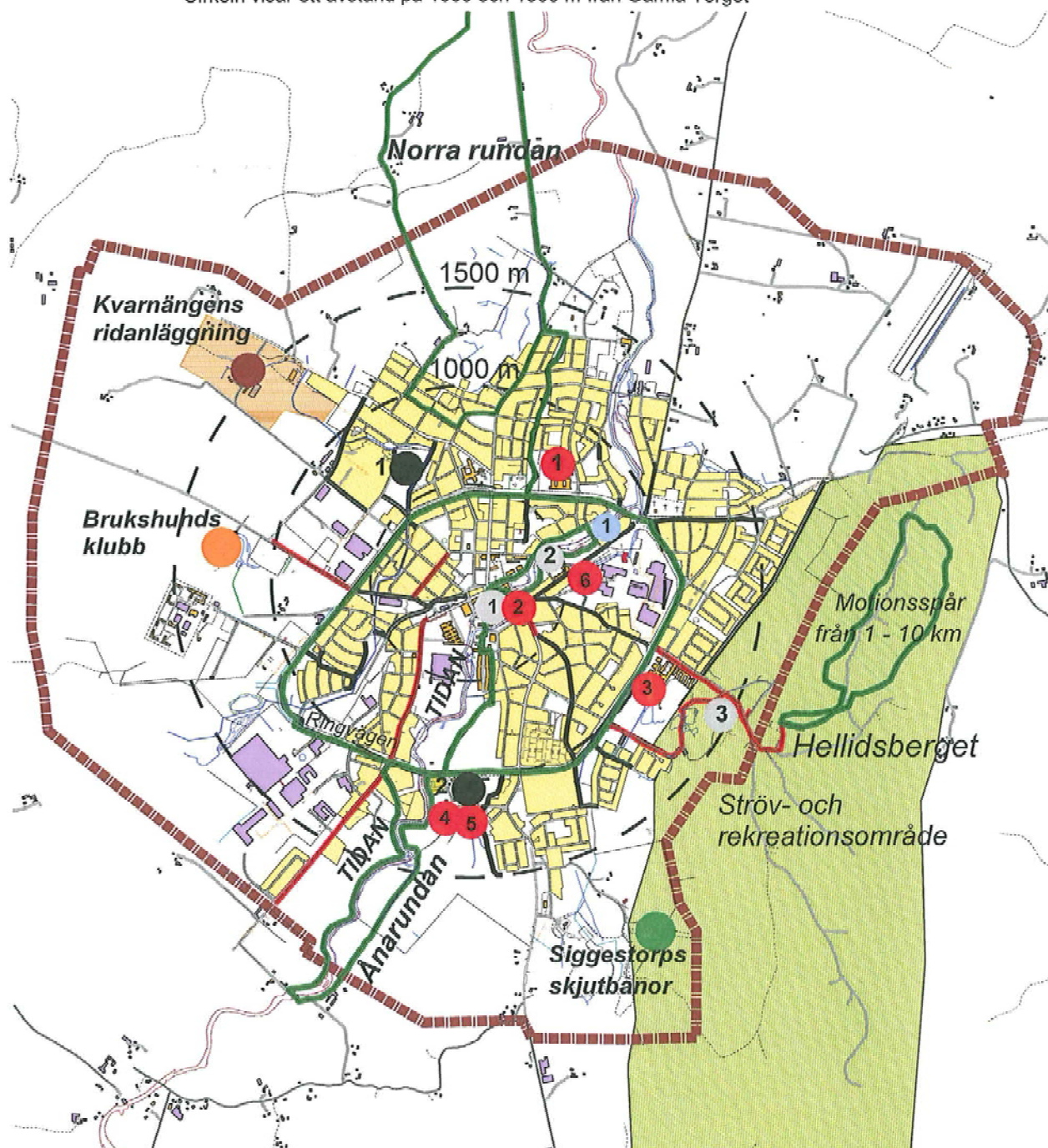
En fråga för framtiden är även hur kommunen möter dagens och morgondagens ungdomars krav på spontanidrott. Exempel är cykelparker och skateboard som kan innebära att grönområde eller andra allmänna platser behöver tas i anspråk.

Läs mer!

I del 2 på sidan 17 kan ni läsa mer om kultur och fritid. Se även karta på nästa sida.

Kultur- och fritidsaktiviteter

Cirkeln visar ett avstånd på 1000 och 1500 m från Gamla Torget



Teckenförklaring

- 1-2 ● Fotbollsanläggningar (1. Ulvesborg, 2. Tidavallen)
- 1-5 ● Idrottshallar: 1. Forshallen (idrotts- och simhall) 2. Idrottshallen, 3. Sparbankshallen, 4. Tennishall, 5. Ishall, 6. Boulhall)
- 1 ● Boul- och tennisbanor
- Lättillgängliga motions slingor
- 1-3 ● Kultur (1. Tidaholms Museum, Konstlitografisk Verkstad, Bibliotek, Idrottshistoriska Museet 2. Konshall, 3. Litografiska Museet)

4.4 Näringsliv/besöksnäring/handel

Allmänt

En viktig förutsättning för näringslivets utveckling är bland annat att det finns industrimark med bra skyltlägen och konkurrensmässiga priser. Det handlar också om bra möjligheter till pendling och attraktiva stads- och boendemiljöer. Även närheten till företag med likartad verksamhet väger tungt. Utmaningen är att göra staden så attraktiv som möjligt för näringslivet.

I nuläget är det inte känt om det kommer att bli några förändringar av de verksamheter som bedrivs inom etablerade industriområden. Om det i framtiden blir aktuellt med förändringar inom något industriområde är kommunen positiv till annan markanvändning. Det under förutsättning att det inte sker på bekostnad av människor och miljö.

I del 2 på sidan 17 finns mer att läsa om näringslivet.

Nedan ges en kort beskrivning av vilka verksamheter som finns inom verksamhetsområdena samt vad gällande detaljplaner tillåter.

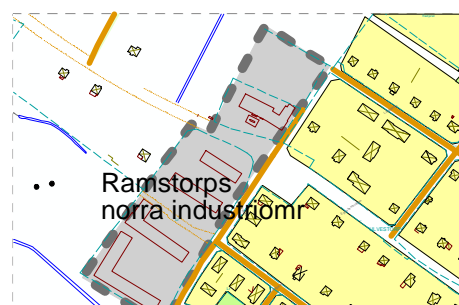
I dag finns en reserv på ca 25 ha planlagd industrimark.

I direkt anslutning till staden finns verksamhetsområden som idag inte omfattas av detaljplan. På sikt bör detaljplaner upprättas.

1. Ramstorps norra industriområde

Området ligger i korsningen Egnahemsvägen–Ulvestorpsvägen. Inom området finns en bensinstation, ett antal mindre företag såsom golvlägningsfirma, ”Gym” och försäljning av skor.

Detaljplanerna är från 1959 och 1988 och medger småindustri, icke störande småindustri, hantverk och försäljning knuten till verksamheten.



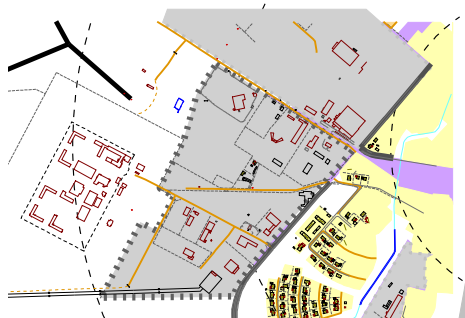
Riktlinjer för område 1

- Nuvarande verksamheter kan fortsätta att utvecklas inom ramen för gällande detaljplan.
- Nya verksamheter prövas i bygglov.

2. Ramstorps södra industriområde

Området är beläget mellan Ramstorpsvägen och Järnvägsgränd. Inom området finns byggvaruhandel, mekaniska verkstäder och kommunens förråd.

För östra delen av området tillåter detaljplanen från 1991 småindustri med hantverk och handel för skrymmande varor. Området arrenderas idag ut som jordbruksmark. Övriga delar av området medger industriverksamhet. För området gäller detaljplaner från 1980 och 1986. Inom området finns cirka 15 ha ledig industrimark.



Riktlinjer för område 2

Området kan fortsätta att utvecklas inom ramen för gällande detaljplan. Nya verksamheter prövas i bygglovet.

3. Hägnelunds industriområde

Inom området finns fjärrvärmecentralen Eldaren och Ragnsells återvinningsanläggning. Området omfattas av detaljplaner från 1980, 1991 och 2006. För de två förstnämnda är tillåten markanvändning industriområde. För detaljplanen från 2006 tillåts mindre ej störande verksamhet som prövas i samband med bygglovet. Inom området finns drygt 10 ha mark som inte tagits i anspråk.

För området närmast Ringleden vid Hägneladugård har en ny detaljplan tagits fram som medger område för handel och ej störande småindustri. Planen vann laga kraft i mars 2009.

Riktlinjer för område 3

Området kan fortsätta utvecklas inom ramen för gällande detaljplan.

Område ej för störande verksamhet

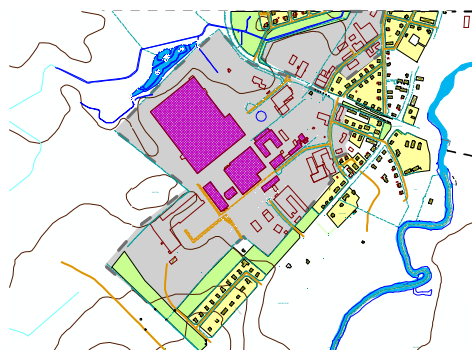


4. Marbodals industriområde

Marbodals industriområde har en nästan hundraårig tradition som verksamhetsområde. Inom området finns bland annat tillverkningsindustri, logistikföretag som åkeri- och bussnäring och mekanisk verkstad.

För större delen av området gäller detaljplan från 1980. Detaljplanen medger område för industriändamål. För en del av området tillåter detaljplanen handel och småindustri (Växtdesign). Gällande detaljplaner stämmer väl överens med de verksamheter som bedrivs inom området.

De byggnaderna som markerats med lila färg finns upptagna i industrihistoriska miljöer.



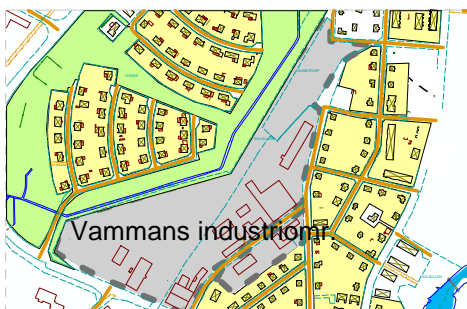
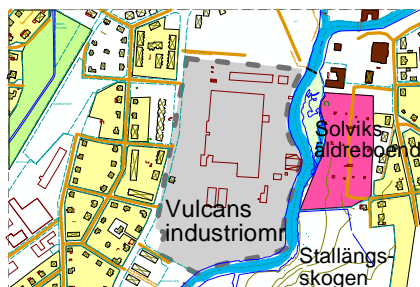
Riktlinjer för område 4

Området kan fortsätta utvecklas inom ramen för gällande detaljplan.

Idag finns inga kända behov av förändringar.

5. Vammans industriområde

Inom området finns diverse småindustrier såsom ramverkstad, VVS-firma, mekanisk verkstad och måleri. Detaljplanerna är från 1924 och 1952 och medger område för småindustri, bilservice och järnvägsändamål. Idag är järnvägen nerlagd och området används av närboende för promenader.



Riktlinjer område 6

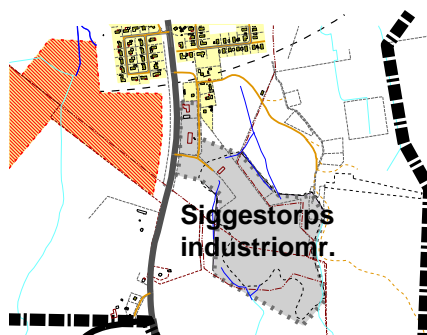
Vid större förändringar inom området bör detaljplanen ändras. Vid förändrad markanvändning ska marken undersökas beträffande markföroreningar. Se förorenade områden under kap miljö, hälsa och säkerhet på sidan 91

7. Siggistorps industriområde

Inom området ligger Svensk Bilprovning, Siggistorps Återvinnings- och behandlingsanläggning samt ett mindre snickeri. För området finns ingen detaljplan.

Riktlinjer område 5

Vid eventuella förändringar inom området bör ett program upprättas och detaljplanen ändras. Innan området tas i anspråk för annan markanvändning ska det undersökas om det finns markföroreningar.



Till vänster syns planerad bostadsbebyggelse vid Bälteberga

6. Vulcans industriområde

Området gränsar till flerbostadshus, vårdcentral, brandstation och ån Tidån. Där bedrivs tillverkning av tändstickor.

För övervägande delen gäller detaljplan från 1924 där tillåten markanvändning är område för industriändamål.

Inom området finns ett enfamiljshus som ligger inom säkerhetsområde för industrin.

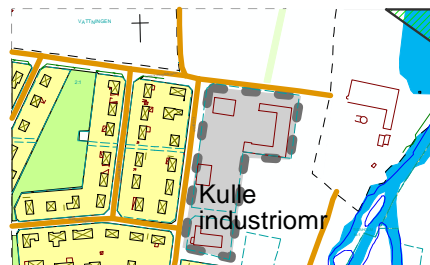
Riktlinjer för område 7

Detaljplan ska upprättas. Ny bebyggelse bör inte placeras för nära Siggestorps återvinningsanläggning.

som bedrivs är i överensstämmelse med gällande detaljplan.

8. Brukets industriområde

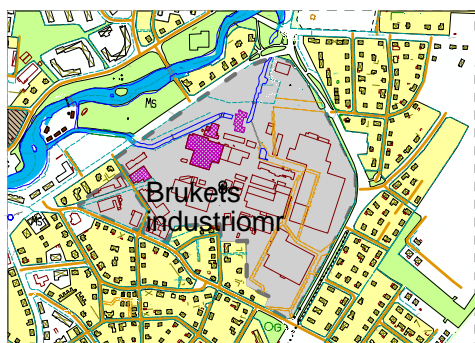
Inom området finns plast- och mekaniska industrier som Seitz och IAC. I de byggnader som Tidaholms Bostads AB äger finns verksamheter som dansverkstad, återbruket och kontorshotell.



Detaljplanen från 1947 medger område för industri samt småindustri och bostäder för industrins övervakning. Större delen av de verksamheter som bedrivs är i överensstämmelse med gällande detaljplan.

Riktlinjer för område 9

Området tål ytterligare förändringar inom ramen för gällande detaljplan.



Riktlinjer område 8

Detaljplanens aktualitet prövas i samband med förändringar i området. Detaljplanen bör på sikt ändras.

Strategi för verksamhetsområden

- Nya industrietableringar ska inte tillåtas innanför "Ringleden".
- Större industrier bör hänvisas till område utanför staden.
- Mindre inte störande verksamheter och bostadsområden kan samlokaliseras i den mån de inte genererar störningar i form av buller och mycket trafik.
- Nya verksamhetsområden prövas enligt gällande lagstiftning.
- Vid etablering av nya verksamheter eller vid nybyggnad nära industriområden bör rekommenderade skyddsavstånd enligt "Plats för arbete" beaktas.

9. Kulle industriområde

Inom området finns stenhuggeri, grafiskt tryckeri och lagerlokaler. Detaljplanen från 1968 tillåter småindustri. De verksamheter

Turism/besöksnäring

En av kommunens målsättningar är att utvecklas till en turiststad/kommun. Målsättningen är ett led för att bredda näringslivet och inte bli så sårbara vid eventuella framtida förändringar inom tillverkningsindustrin.

Inom Tidaholms stadsbygd finns stora möjligheter att utveckla besöksnäringen utifrån bland annat stadens historia, natur- och kulturturism, men även inom fisketurism och matupplevelser.

För att utvecklas till en turiststad är helhetsintrycket av staden och den fysiska miljön såsom natur- och kulturupplevelser en viktig del. Det handlar även om boendet, serviceutbud, näringsställen och olika attraktioner. En trend är utveckling mot en hållbar turism, vilket innebär ansvarstagande för natur, kultur och socialmiljö.

I denna plan ges exempel på ett antal områden som kan utvecklas som turistmål utifrån ett historiskt perspektiv. Exempel är området vid Hellidens folkhögskola med Hellidens slott, slottsbacke och Slottspark, området från Biblioteksparken till Svängabron med Vulcan- och Turbinhusön, fjorton broar och åtta fall varav två större fall. *”Tidaholm-broarnas stad i Skaraborg”*.

Utveckla hotellverksamheten och kräftans dag till ett större koncept. Turistbyrå och elektroniska skyltar vid riksväg 26. I framtiden kan det finnas ett behov av ytterligare boenden för besökare. I *”Framtidsplan 2020”* ges förslag på hur kommunens kärnvärden som natur, kultur- och industrihistoria kan utvecklas för att attrahera såväl boenden som besökare.

Kommunfullmäktige antog i maj 2008 ett politiskt program för *”Turism och besöksnäring”*.

Riktlinjer

All utveckling inom besöks- och turistnäringen ska utgå från ett hållbarhetsperspektiv och ske i samverkan och nätverk med andra aktörer



Bro och fors vid övergången till Vulcanön

Handel/stadskärnan

Handeln i Tidaholm är till större delen koncentrerad till centrum och stadskärnan. Något externt köpcentrum finns inte. Styrkan och konkurrenskraften i Tidaholms handel är att den är lättillgänglig för såväl kommunens invånare som för besökare, med små butiker och personlig service samt den charm och trivsel som finns i centrala Tidaholm.

Bredden och utbudet av butiker är dock inte tillräcklig för att vara konkurrenskraftig. Det är främst till Skövde och Jönköping som *”Tidaholmarna”* åker för att handla. Skövde konkurrerar med lågprisbutiker för livsmedel men även med större kedjeföretag.

Enligt ungdomar på gymnasieskolan måste det finnas ett större utbud av affärer, restauranger och nöjesliv för att göra stadskärnan mer attraktiv att besöka och handla i. Faktorer som påverkar handeln i Tidaholm är utbudet av varor, samt att konkurrensen inom

befintlig handel är begränsad. Andra faktorer är befolkningsstrukturen.

År 2007 sysselsatte handel och kommunikationer 20 % att jämföras med riket som var 37 %.

Försörjningsandelen för dagligvaror uppgick år 2002 till 71 %, och för sällanköpsvaror till 58 %.

För handelns framtida utveckling är det viktigt med bra exponeringsläge och bra tillgänglighet med bil. Det får däremot inte ske på bekostnad av miljömässiga och sociala konsekvenser.

Samhället har ett ansvar att tillgodose och upprätthålla en god servicestruktur med god tillgänglighet för alla boende. Marknaden handlar utifrån trender, lönsamhet och kundens köpbeteende.

För att kommunen skall utvecklas till en attraktiv stad att bo och verka i, och till den trivsamma handelsstaden, är det av stor betydelse att kommunen arbetar för att upprätthålla en god servicenivå i centrum.

Stadskärnan

De kvalitéer som finns i stadskärnan och centrala delar av Tidaholm kan förstärkas ytterligare som besöksmål med handel, caféer och restauranger. För att stärka stadskärnans attraktionskraft ytterligare finns möjligheter att lyfta fram miljön runt Tidån, med fjorton broar och åtta fall och exempelvis marknadsföra som "Tidaholm broarnas stad i Skaraborg". Se även under besöksnäring på föregående sida.

I stadskärnan finns det förutsättningar att komplettera befintlig bebyggelse med lägenheter och handel på en tomt där byggnader rivits.

Stråk

Inom stadskärnan utgör Gamla torget ett naturligt nav. Därifrån går fyra stråk som inbördes är lika viktiga att utveckla. Ett stråk mot ICA, ett mot Nya Torget och två mot Vulcanön. Mot Vulcanön är det viktigt att arbeta med tydliga entréer. Se karta på sidan 57.

Parkering/trafik

För dagligvaruhandeln är det nödvändigt att det finns gott om parkeringsplatser, samt att dessa är lätta att nå med bil. Det får dock inte ske på bekostnad av miljön.

Inom och i anslutning till stadskärnan finns gott om parkeringsplatser. För att slippa onödigt körande med bil inom stadskärnan måste skyltningen till parkeringsplatserna vara bra. Vidare är det viktigt att miljön runt parkeringsplatserna och stråken till mål i stadskärnan utformas så att dessa blir tilltalande. Se även under infrastruktur 4.6

Del av Västra Drottningvägen miljöanpassas

I "Framtidsplan 2020" föreslås att delar av Västra Drottningvägen miljöanpassas, från Centralplatsen till infarten vid godsmagasinet. Vägen blir därmed mer anpassad för människor. Bilarna ska åka på de gåendes villkor.

Bussarna har sin utgångspunkt från Resecentrum via Järnvägsgatan och Västra Drottningvägen mot Falköping, samt Järnvägsgatan, och Ringvägen mot Skövde.

Gestaltning

Se även strategier under kulturhistoriska miljöer område 1, sidan 73-74 .

Riktlinjer

Inom stadskärnan krävs en anpassning i skala och form som inte strider mot befintliga kulturmiljövärden. Stadens gator och torg skall vårdas med utgångspunkt från sin historiska karaktär.

Den del av Västra Drottningvägen som ligger inom stadskärnan skall ägnas en särskild omsorg vid utformning till en miljöprioriterad gata.

Handelns utveckling i grannkommuner

Nya externa handelsetableringar med god biltillgänglighet har den senaste tiden vuxit upp i grannkommunerna Falköping och Skövde, vilket Tidaholm har svårt att konkurrera med. Kommunen söker därför alternativ där målet är att utvecklas till **den trivsamma handelsstaden**. Nyckelorden är närhet, småskalighet och service i kontrast till den storskalighet som externa handelscentra erbjuder.

Slagkraften i stadsmiljön är stadens industrihistoriska identitet och de kulturmiljöer som formats under den tiden.

Handelsstrukturen är således i hög grad en fråga för den översiktliga planeringen. Möjligheterna att styra handelsetableringar är dock begränsade.

Sociala aspekter

I dag är det många äldre som söker lägenhet i centrum för att ha nära till butiker, apotek, bank och caféer. För äldre personer är det en viktig del av vardagslivet att besöka centrum för att handla och få någon att småprata och fika med. En väl sammanhållen handel är bra för personer som har svårt att ta sig mellan butiks- och serviceutbudet. Mot den bakgrunden är det av stor

vikt att i möjligaste mån koncentrera handeln till centrum. All utveckling i stadskärnan skall ske med utgångspunkt från hållbar utveckling där ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella aspekter vägs in. Se del 3.

I kap 2.7 finns övergripande strategier för hur Tidaholm skall utvecklas till en trivsam handelsstad.

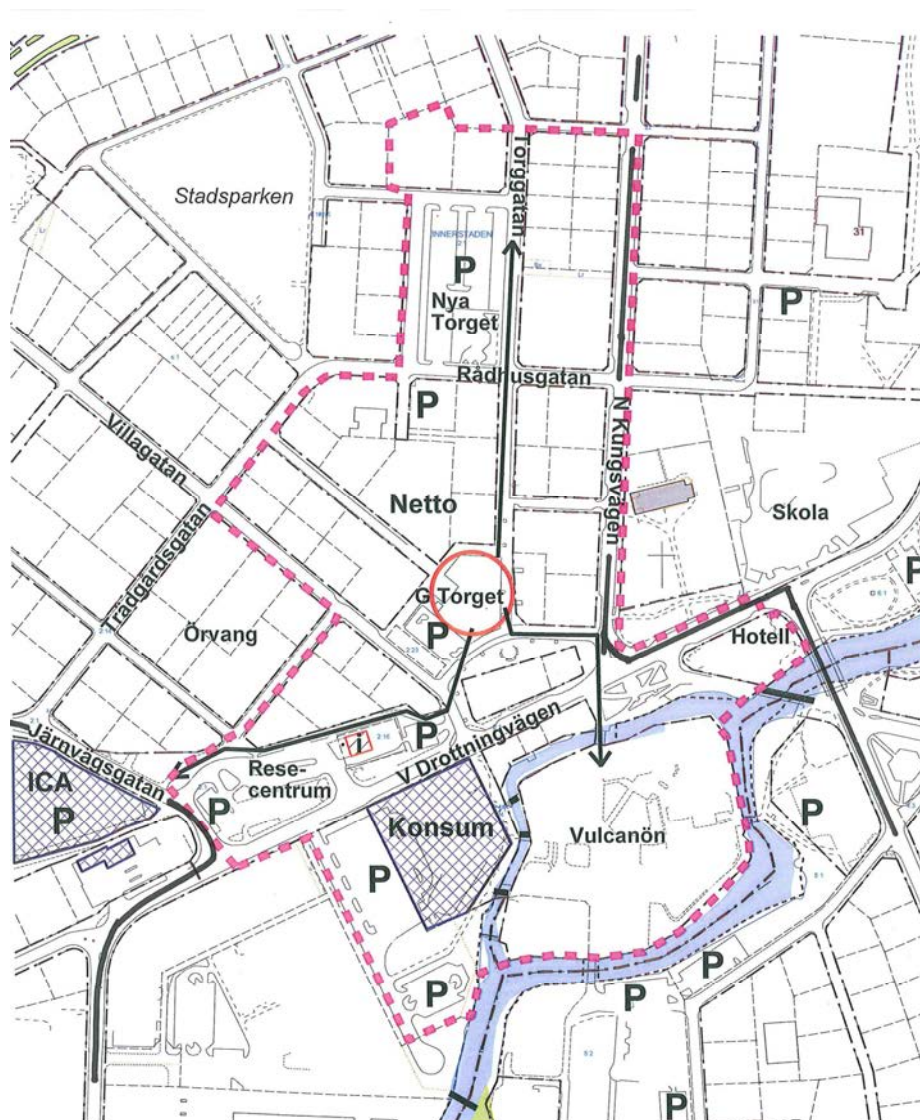
Strategier för handel

- Stadskärnan skall fortsätta innehålla en blandning av handel, service och bostäder. Karaktären av småstad ska bevaras. Centrum ska vara tryggt och säkert, inte minst på kvällstid. Stadens historia ska synliggöras.
- Detaljhandeln skall fortsätta koncentreras och utvecklas i stadskärnan.
- Det offentliga rummet ska vårdas och utvecklas med hänsyn till estetiska och kulturella värden (torg, gator och parker)
- Verksamhetsområden utanför stadskärnan bör inte innehålla handel som på ett negativt sätt konkurrerar med handeln i stadskärnan
- Stadskärnan skall hållas samman och tillgängligheten för gående ska öka genom minskning av effekterna av barriärer (Västra Drottningvägen)
- Dagligvaruhandeln bör lokaliseras utmed Ringledden eller i nära anslutning till stadskärnan .
- Stadskärnan och Vulcanön skall knytas samman

Konsekvenser

Om planen inte antas är nollalternativet att handeln får utvecklas fritt inom planområdet, vilket inte är i linje med "Framtidsplan 2020".

Karta över stadskärnan



Pilarna visar de fyra stråken. Skrafferingen med snedställda streck visar den sträcka av Västra Drottningvägen som kommer att göras som en miljöprioriterad gata. Norra Kungsvägen och Järnvägsgatan ingår i huvudvägnätet. Se svart linje utan pil.

4. 5 Infrastruktur

Allmänt

Gatunätet, bebyggelse- och grönstrukturen¹² ger tillsammans staden dess fysiska karaktär. Trafiken i staden måste därför ses ur ett helhetsperspektiv där den samplaneras med bebyggelse- och grönstruktur.

I den hållbara staden ska det vara enkelt att ta sig fram till fots och med cykel, vilket även är viktigt ur ett hälsoperspektiv. Lika viktigt är att varutransporter till centrum kan ske på ett tillfredställande sätt. Det får dock ske på människornas och stadens villkor.

Stadens vägnät är väl utbyggt och har en god framkomlighet. Vägnätet är klassificerat som infarts- och genomfartsvägar, huvudvägnät och lokalnät.

Kommunen är med undantag av väg 193 ansvarig för vägnätet inom stadens tätortsavgränsning. Väg 193 går genom staden via Västra Drottningvägen – Ringvägen mot Östergatan vidare mot Hjo.

Vägverket är väghållare för väg 193, 2844, 2874 och 2892. Ansvar för enskilda vägar har den för vägen bildade vägföreningen.

Vägnätet

Från riksväg 26 finns två infartsvägar till staden, en från Acklingakorset och en från Sunktaksrondellen. Från Acklingakorset sker infarten via väg nr 2874, där den vid stadsgränsen övergår i Egnahemsvägen.

Från Sunktaksrondellen sker infarten via väg nr 193 som går via Västra Drottningvägen - Östra Ringvägen - Östergatan vidare mot Hjo.

Huvudnät

En viktig del i huvudvägnätet är Ringvägen. Övriga vägar som ingår i huvudvägnätet är Västra Drottningvägen, Norra Kungsvägen, Smedjegatan, Stallängsvägen och Järnväggsgatan.

I huvudnätet ska det vara en hög framkomlighet för bilen och antalet utfarter minimeras. Ringvägen upplevs av många som svår att korsa, därför har ett antal reglerade gång- och cykelövergångar anlagts.

Ringvägen utnyttjas inte till sin fulla kapacitet, vilket innebär att trafikintensiteten i centrum är onödigt stor. Vid Västra Drottningvägen i höjd med Konsum uppgår antalet fordon till runt 7 000 bilar/dygn.

Transporter av farligt gods leds via en sekundärled genom staden, se karta på sidan 59 samt under hälsa och säkerhet på sidan 85 och 86.



¹² Bebyggelse och grönstruktur återges i egna kapitel

Lokalnät

Det lokala vägnätet ska ge en åtkomlighet till ett stort antal målpunkter samt en god vistelsemiljö för barn, trafikanter och boende utmed dessa gator. Lokalnätets egenskaper är låga farter, lite trafik, litet inslag av tyngre trafik och en rik upplevelsemiljö.

I det lokala vägnätet finns ett antal gator som är onödigt breda, vilket inbjuder till höga hastigheter. Som exempel kan nämnas norra delen av Norra Kungsvägen, Ångarpsvägen, delar av Björstorpsvägen och Torggatan m fl. Utefter dessa gator är ofta trottoarerna smala. Föräldrar med ett barn i barnvagn och ett i handen får gå i gatan med vagnen, vilket skapar en otrygg miljö.

För lokalnätet föreslås en översyn beträffande hastigheten och gatornas bredd. De gator som nämnts ovan prioriteras i en första etapp. Det kan även finnas andra gator som behöver ses över beträffande utformning och trafiksäkerhet.

Hastigheten utmed lokalnätet är till större delen 50 km/tim. Vid hastigheter över 30 km/tim, bör gång- och cykelvägar separeras från trafiken, speciellt för längre lokal-gator med genomfartstrafik.



Norra delen av Norra Kungsvägen

Bilens intrång i staden

Under 1950- och 1970- talet ökade biltätheten från 49 bilar till 302 bilar per tusen invånare. År 2000 var biltätheten 450 bilar. Bilen blev dominerande och fick ta stor plats i staden

Idag är det viktigt att trafiken sker på stadens och människornas villkor, med en god tillgänglighet för alla, en god miljö och en hög trafiksäkerhet.

Gång- och cykelvägnät

Tidaholm är av tradition en cykelstad. Det är de korta avstånden i staden som bidrar till att många väljer att cykla framför att åka bil. Avståndet från Gamla Torget till stadens ytterområden är drygt en och en halv kilometer

För att uppnå målet en hållbar kommun är en av strategierna att ge bra förutsättningar för gång- och cykelvägar mellan bostad – skola – arbete – fritidsaktiviteter. Målet är att gång- och cykelvägnätet in mot centrum ska upplevas som tryggt och säkert att använda samt att det skall vara tydligt skyltat.

Inom stadskärnan ska stor hänsyn tas till de oskyddade trafikanterna, och bilarna köra på gåendes villkor.

Det övergripande cykelvägnätet som idag är relativt väl utbyggt in mot centrum, består av ett separerat gång- och cykelvägnät och ett underordnat med gång- och cykelbanor med breddade trottoarer. För att vara helt tillfredställande måste det övergripande gång- och cykelvägnätet länkas ihop från Björstorpsvägen till von Essens plats.

Från Bälteberga till Ringvägen anläggs gång- och cykelbanor på båda sidorna om Västra Drottningvägen. Från Ringvägen in

mot centrum breddas trottoarerna på ena sidan av Västra Drottningvägen.

Utmed Ringledden finns tre gång- och cykelöverfarter med förstärkt information samt tre gång- och cykelpassager. Behov av ytterligare gång- och cykelpassager finns.

De utbyggnadsområden som föreslagits i "Framtidsplan 2020" kan till stora delar anslutas till befintligt gång- och cykelvägnät. Från Madänsgholm, Ekedalen och Fröjered är det angeläget med cykelvägar in mot staden.

Befintligt och planerade gång- och cykelstråk redovisas på kartan sid 58.



Gång- och cykelbana utmed Östra Ringvägen

Cykelparkering

För att underlätta för cyklister att ställa ifrån sig cykeln behövs fler cykelställ på några strategiska platser i centrum.

Det finns även ett behov av att göra en översyn av befintliga uppställningsplatser för cyklar. Inte minst med hänsyn till personer med funktionshinder som har svårt att komma fram när det står cyklar uppställda som hindrar framkomligheten.

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerheten för gående och cyklister har förbättrats avsevärt, genom utbyggnad av gång- och cykelbanor utefter Björstorpsvägen, från von Essens väg – Smedjegatan – Ringledden och Järnvägs-gatan.

Parkering

Tillgängligheten till parkeringsplatser inom och i nära anslutning till stadskärnan är bra. Inom en radie på drygt 300 meter från Gamla Torget finns ca 900 parkeringsplatser fördelade på 370 allmänna platser och cirka 540 inom kvartermark. För att snabbt leda in besökare till centrum,



är det viktigt att skyltningen är genomtänkt och leder trafiken till parkeringsplatser utan onödigt letande. Parkeringsplatserna har störst beläggning under torgdagar och större helger.

Kollektivtrafik

Den övergripande strategin för kollektivtrafiken är att arbeta för att kommunikationerna stödjer studier, arbete och boende.

Kommunen arbetar för att få en större turthet mot de större pendlingsorterna

Skövde och Falköping. Målsättningen är att ha goda kommunikationer och aktivt driva, stödja och delta i utvecklingen av en god infrastruktur.

Resecentrum har idag ett bra centralt läge vid före detta stationsområdet. Här finns även Taxi, Turistbyrå och närheten till två dagligvarubutiker.

Busshållplatser finns utefter den lokala slingan, vilket medför att det är nära mellan hållplatser och befintliga bostadsområden i staden.

De flesta utbyggnadsområden som föreslagits i "Framtidsplan 2020" har ett avstånd till hållplatser på 500 meter och mer.



Resecentrum

Tillgänglighet

Av- och påstigningen vid Resecentrum är inte tillfredställande för personer med funktionsnedsättning. Det handlar såväl om perrongens höjd som om bussens anpassning. För att det skall vara en god tillgänglighet krävs lyftplatta eller ramp på bussen samt en höjning av perrongen.

Framtid, Regional trafik

Successivt kommer tillgängliga resurser att koncentreras till stråk med större resandeunderlag som kan motivera till högre turtäthet. Strategiska platser kan skapas utmed stråken där omstigning kan ske mellan buss, bil, gång- och cykeltrafik.

Lokal trafik

För lokaltrafiken är målet att uppnå en bra samplanering av linjetrafik, skolskjuts- trafik, närtrafik, och färdtjänst i landsbygdsområden med svagt resandeunderlag.

Västtrafik har sett över linjedragningar för de regionala linjerna 302 mot Falköping och 303 mot Skövde. Översynen av linjedragningarna innebär att lokala slingan i staden fått en ny linjesträckning, som ska ge en effektivare körning för att motsvara resenärernas krav på att komma fort från start till mål.

Avstånd bostad busshållplats

Västtrafik arbetar med riktvärden för rimliga gångavstånd till/från bostads- och arbetsplatsområden. Högsta rekommenderade gångavstånd redovisas i tabellen nedan:

Bebyggelse	Gångavstånd hållplats
Flerbostadshus mer än 3 vån	400 m
Flerbostadshus, högst 3 vån	500 m
Radhus	700 m
Villor i gruppbebyggelse i tätort	900-m

När nya bostadsområden planeras bör där det är möjligt hänsyn tas till ovanstående riktvärden.

Buller

Idag finns inga kända problem med buller förorsakat av trafik. Kommunens arbete inriktas på att inga personer ska utsättas för bullervärden som överstiger gällande riktlinjer.

För att minska biltrafiken utmed centrums mest trafikerade gata, den del av Västra Drottningvägen som går genom stadskärnan, föreslås att den sträckan miljöprioriteras. Det radiella gång- och cykelvägnätet till centrum förstärks. Även skyltning till parkeringsplatser ska ses över för att leda trafiken rätt utan köra runt för att leta platser, vilket kan vara störande för såväl boende som besökare i stadskärnan.

Västra Drottningvägen miljöprioriteras

Utmed Västra Drottningvägen, sträckan från Konsum till Centralplatsen passerar drygt 7000 fordon per dygn. Eftersom det är målpunkter på båda sidor är det även många oskyddade trafikanter som korsar vägen och ska samsas om gatans utrymme.

För att skapa bättre miljö för alla trafikantgrupper föreslås att Västra Drottningvägen utformas med större hänsyn till människan. Bilen åker på gåendes villkor. Genom en sådan utformning knyts även stadskärnan och Vulcanön ihop.

Konsekvenser

I ”Framtidsplan 2020” är den övergripande strategin att ge förutsättningar för gång- och cykelvägar mellan bostaden, skola och fritidsaktiviteter. Kommunikationerna ska stödja arbete och utbildning. De förslag som getts i planen skapar förutsättning för ett sammanlänkat radiellt cykelvägnät som är i linje med strategierna. De för

binder även bostadsområden med stadskärnan. Inom stadskärnan skall oskyddade trafikanter ges företräde.

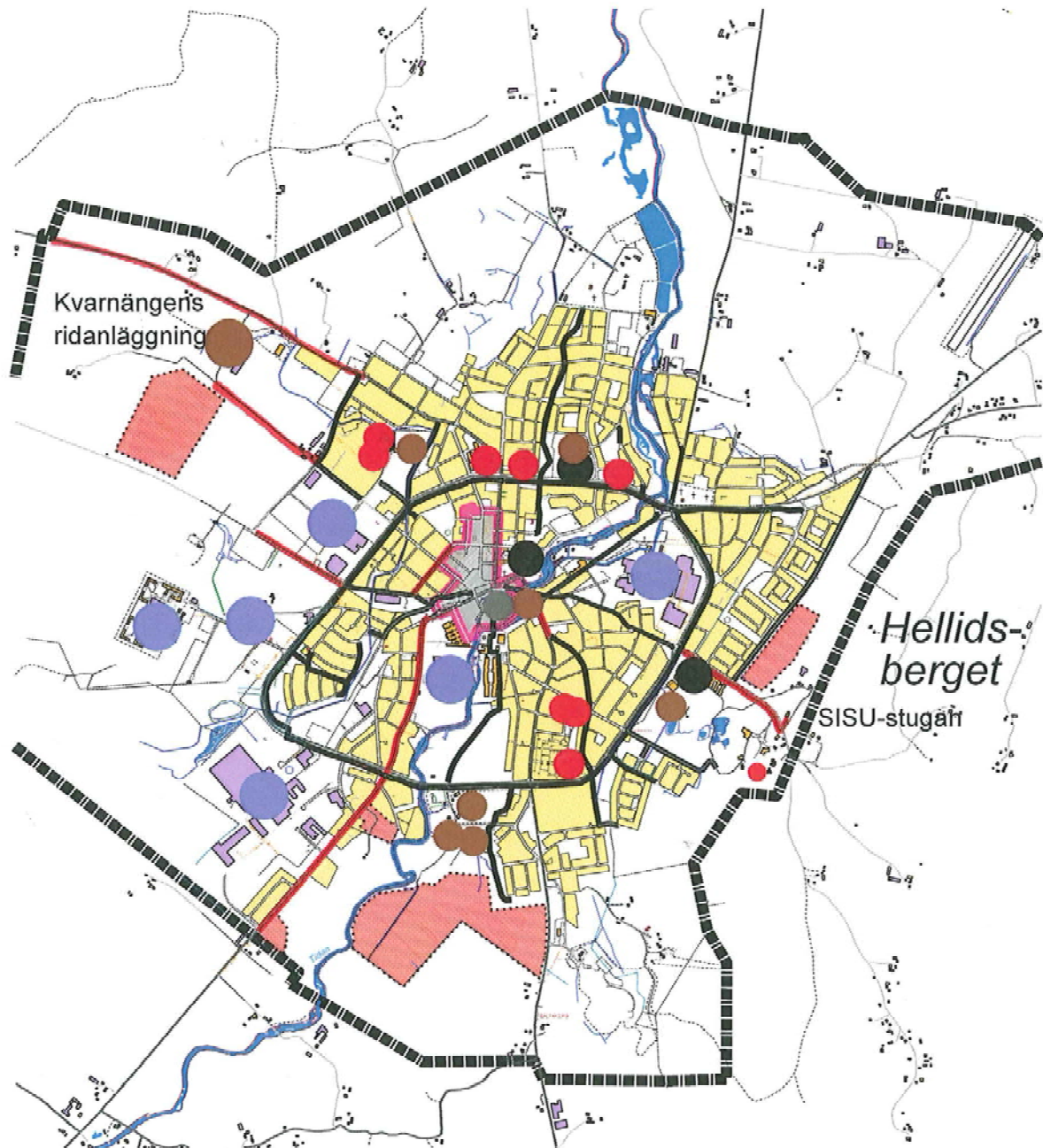
I planen ges förslag att Västra Drottningvägen inom stadskärnan ska miljöprioriteras, vilket gynnar miljön genom att antalet fordon som kommer att åka denna väg på sikt kommer att minska. Förslaget är i linje med det nationella miljömålet ”En god bebyggd miljö” och det regionala delmålet, planering för en samhällsstruktur som främjar miljöanpassade och resurs-snåla transporter.

Nollalternativet om planen inte antas är att trafiken i centrum får utvecklas fritt och antalet bilar ökar vilket inte är i överensstämmelse med denna plan.

Strategier

- Biltrafiken i centrum skall anpassas med större hänsyn till oskyddade trafikanter och stadsmiljön
- Arbeta för att få en fullständig anpassning av busshållplatser och bussar för att underlätta vid av- och påstigning för personer med funktionsnedsättning.
- Västra Drottningvägen miljöprioriteras från Centralplatsen till in- och utfarten vid resecentrum.
- Tryggheten och säkerheten utefter gång- och cykelbanor skall ses över och successivt byggas ut.
- Nya cykelvägar bör planeras utmed befintliga vägar och busslinjer.
- Infartsvägarna från Skövde, Falköping och Hjo bör utformas så att de ger ett inbjudande intryck för besökare till Tidaholm.
- Det lokala vägnätet ska kännas tryggt och säkert för alla målgrupper.
- För att anpassa hasigheten i det lokala vägnätet finns behov av att se över gatunätets utformning.
- Gatumiljöer och övergångsställen skall utformas så de känns trygga och tillgängliga för barn, personer med funktionshinder och äldre.
- Gångvägarna från större parkeringsplatser ska utformas med material som är gångvänliga och anpassade för personer med funktionshinder.

Gång- och cykelvägnät med målpunkter



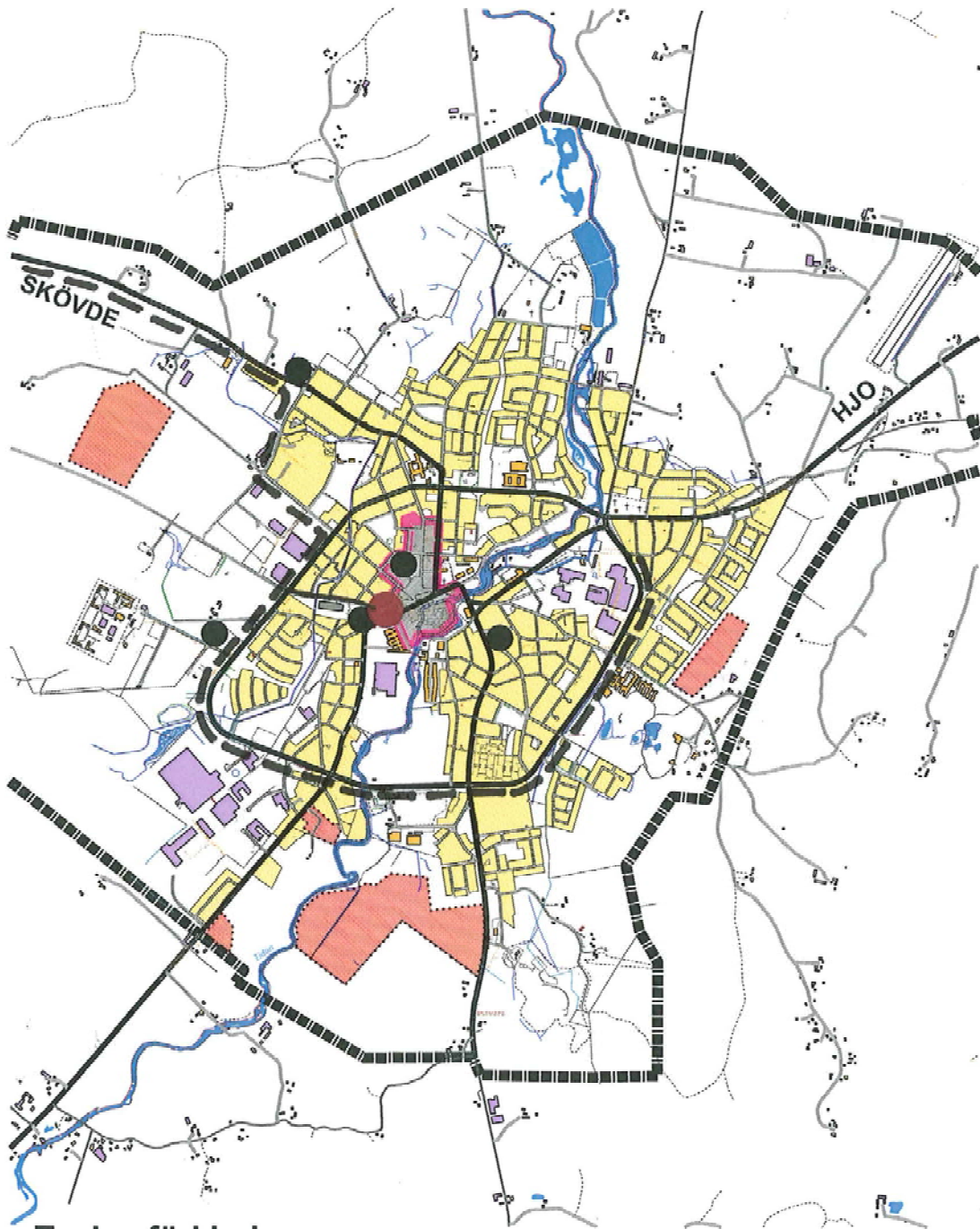
Teckenförklaring

- Befintligt gång- och cykelvägnät (GC-vägnät)
- Planerat eller framtida behov av GC-vägnät
- Planerade utbyggnadsområden för bostäder

- Målpunkter**
- Skolor
 - Gymnasieskola
 - Förskolor
 - Idrotts- och fritidsaktiviteter
 - Större arbetsplatser



Huvudvägnät, farligt godstransporter



Teckenförklaring

- Huvudnät
- - - Lokalnät
- - - Sekundär transportled för farligt gods
- Bensinstationer
- Resecentrum



Stadskärnan

4.6 Teknisk försörjning

Dricksvatten

Enligt FN's livsmedels- och jordbruksorganisation; FAO, kommer en tredjedel av världens länder att ha brist på färskvatten i framtiden.

Tidaholm försörjs med dricksvatten från Källefalls grundvattentäkt. Vattnet håller en hög kvalitet och räcker till för betydligt större befolkning än dagens. Dricksvattnet är prisbelönt av Svenskt Vatten för sin fina smak och kvalitet. Vattnet håller en så hög kvalitet att det endast behöver ph-justeras innan det når anslutna hushåll. Källefalls dricksvattentäkt levererar cirka 2 600 kbm vatten per dygn.

Under hösten 2008 har en hydrogeologisk utredning utförts angående Källefalls tillrinningsområden och eventuell framtida reservvattentäkt. Utredningen kommer bland annat att utgöra underlag i vattenförsörjningsplanen.

Mål

Kommunens vattenverk ska producera dricksvatten som ska vara tjänligt när det når konsumenterna.

Arbetet med en vattenförsörjningsplan kommer att påbörjas hösten 2009.

Reningsverk (avloppsvatten)

Stadens reningsverk är dimensionerat för 15 000 personekvivalenter (pe). Nuvarande belastning uppgår till 9 700 pe. Kapaciteten i reningsverket är därmed tillräcklig stor för att räkna till föreslagna utbyggnadsområden för bostäder.

Reningsverket tar emot spillvatten från Tidaholms tätort, Madängsholm, Dimbo och Ekedalen. Tidaholms reningsverk tar även emot slam från reningsverken i Fröjered, Kungslena, Gälleberg och Folkabo, samt slam från enskilda avloppsanläggningar.

Omkring 4 960 kbm spillvatten kommer till reningsverket per dygn. Vid extremt höga flöden och vid längre elavbrott bräddar avloppet vid reningsverket ut i Tidan. Recipient för färdigbehandlat vatten är ån Tidan.

Avloppsreningsverket är byggt för rening i tre steg; mekanisk, biologisk och kemisk rening. För ytterligare rening av avloppsvatten efterbehandlas det i tre polelingsdammar på drygt 4 ha och en våtmark på cirka 12 ha.

Från och med år 2008 rötas allt avloppsslam. Därigenom utvinns biogas/energi för process och intern uppvärmning. Efter rötning minskar slammängderna med cirka 50 %. Resterande del tas om hand av företag som förädlar slammet och förmedlar det vidare till energigrödor och anläggningsjord.

Som reserv/komplement till rötammarna finns åtta vassbäddar.

Området runt reningsverket med våtmark, biodammar och vassbäddarna tillhör en av Västra Götalands läns artrikaste fågellokaler.

Området ingår i Natura 2000 och är av riksintresse för natur. Se del 5 sidan 95.

Mål

- Slammet ska på sikt förädlas lokalt så att det kan användas till anläggningsjord och liknande inom kommunen.
- Avloppshanteringen skall uppfylla tillsynsmyndighetens krav på minimerade resthalter.

Strategi

Marknadsföra våtmarken vid reningsverket som ett turistmål.

Dagvatten

För att samla upp dagvattnet från hårdgjorda ytor i Tidaholm finns mer än fem mil dagvattenledningar. Ledningsnätet behöver underhållas och bytas efterhand som det tjänat ut.

För att stärka vattnets roll i stadsbilden och som livsmiljö för växter och djur måste andelen hårdgjorda ytor och dagvattenledningar minska. Det är även angeläget att dagvattnet tas om hand lokalt där det är lämpligt. I Stad och Landprojektet undersöktes geologiska förutsättningar för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Vamman är idag hårt belastad av näringsämnen och olika typer av föroreningar. För att minska belastningen av förorenat dagvatten har en dagvattendamm "Våtmark Vamman" anlagts som tar hand om det mest förorenade dagvattnet från intilliggande industriområde innan det når Vamman.

Mål

- Minska andelen dagvattenledningar
- Minska andelen hårdgjorda ytor i staden
- Lokalt omhändertagande av dagvatten i bostads- och industriområden
- Lokala kretslopp skall prioriteras i detaljplaner

Strategier

- Vattnet skall behandlas ur ett helhetsperspektiv.
- Vattnet i åar och bäckar ska inte belastas med föroreningar vid färden genom kommunen.
- Vattnets kretslopp skall synliggöras ex genom att öppna diken inte får kulverteras och dagvattendammar.
- Där det finns geologiska förutsättningar skall dagvattnet hanteras lokalt.
- Våtmarker ska anläggas där det är möjligt.
- Företag och enskilda skall informeras om hur man kan hantera oljeavskiljare och biltvättar mm.

Energi

Kommunfullmäktige antog i februari 2006 en Energiplan för Tidaholm 2006 – 2010.

De mål och strategier som angetts i energiplanen skall bidra till att uppfylla kommunens andel av de nationella och regionala miljömålen och utgöra en inriktning för att möta omställning av energisystemet.

Uppvärmning

En övergripande strategi är att energiförsörjningen i Tidaholm till större delen skall tryggas genom bioenergi, vatten och vind. Målet är att uppvärmning av fastigheter till 75 % skall ske med energi från förnyelsebar energi.

Fjärrvärme

I april 2008 invigdes en ny produktionsanläggning för fjärrvärme vid Ramstorps industriområde. Den nya fjärrvärmeanläggningen innebär i stort en obegränsad utbyggnad av fjärrvärmenätet. Det som begränsar en utbyggnad är de ekonomi-

ska förutsättningarna. Anläggningen är inte byggd för att ta hand om utsorterat hushållsavfall.

Fjärrvärmenätet i tätorten är relativt väl utbyggt. Idag är ca 1 500 lägenheter i staden, skolor, vårdhem och affärslokaler anslutna till fjärrvärmenätet. Kommunens egna fastigheter värms idag upp till 84 % med fjärrvärme.

En annan faktor som påverkar vilka områden som kan anslutas är hur stort underlag som finns inom ett visst geografiskt område och bebyggelsens täthet, samt hur många som investerat i t ex bergvärme.



Fjärrvärmeanläggningen, foto Dick Ljungberg

Bergvärme

Intresset för bergvärme är stort. I december 2007 fanns det cirka 245 bergvärmepumpar inom Tidaholms stadsbygd.

Vindkraft

Kommunen arbetar med att ta fram en vindkraftsplan. Samråd beräknas ske hösten 2009. Vindkraftverk kommer inte att tillåtas inom Tidaholms stadsbygd.

Kraftledningar

Inom Tidaholms kommun finns idag två 40 kV-ledningar som tillhör Vattenfall och ingår i det regionala nätet. Ledningarna förser såväl Östra mottagningsstationen vid Elverket som Västra mottagningsstationen vid Hägnelunds industriområde med el. Dessutom finns en 40 kV reservmatning från Falköping.

Kraftledningarna kommer i samband med utbyggnaden av vindkraftverk, att uppdateras till 130 kV ledningar. En ny mottagningsstation 130/40 kV att byggas.

Östra och västra mottagningsstationerna klarar kapacitetsmässigt eventuellt kommande belastningshöjningar ytterligare ett antal år framåt.

Inom planområdet finns en 40 kV luftledning som går till Västra mottagningsstationen.

Mål

- Användningen av fossila bränslen och elvärme skall minska.
- Biobränsle och andra förnybara energikällor skall öka.
- Effektivisera och spara energi så att den specifika energiförbrukningen minskar.

Inriktning/strategierna är

- Energiplaneringen skall utformas med inriktning mot ett långsiktigt och ekologiskt hållbart samhälle.
- Kommunen skall sträva efter en trygg energiförsörjning och en god service.
- Kommunen skall aktivt arbeta med information och rådgivning med utgångspunkt från den planerade omställningen av energisystemet.
- Kommunen skall vara ett föredöme och genomföra åtgärder i egna fastigheter, bolag och verksamheter, som medverkar till att målen uppfylls.

Kommunen har det grundläggande huvudansvaret för bortforsling av hushållsavfall och farligt avfall.

Kommunens hantering av avfall följer i stort avfallsplanen antagen av fullmäktige 1998. För att anpassa planen till dagens krav på avfallshandling har en revidering påbörjats. Mål och riktlinjer kommer att ses över utifrån nationella och regionala miljömål.

Hur avfallet från hushåll och verksamheter skall behandlas finns fastställt i gällande "Reningsordningen för Tidaholms kommun". Inom stadsbygden finns Siggistorps återvinningsanläggning för hushåll och Ragnsells återvinningscentral för de som bedriver verksamheter. Utöver dessa anläggningar finns fyra återvinningsstationer.

Siggistorps återvinningsanläggning

Siggistorps återvinningsanläggning används för mellanlagring, omlastning och behandling av avfall från hushåll. Insamlat hushållsavfall körs efter sortering och omlastning till förbränningsanläggningar i Lidköping och Skövde. Grovavfall som inte kan brännas körs till godkänd deponi. Skrot sorteras och säljs.

Trädgårdsavfall komposteras och används som jord. Restavfall sorteras, transporteras och deponeras på godkänd deponi.

Farligt avfall sorteras, mellanlagras och hämtas/transporteras till godkänd behandlingsanläggning.

Mängden avfall som körs till extern deponi uppgår till drygt 2 %.

Ragnsells Återvinningscentral

Ragnsells Återvinningscentral hanterar och sorterar industri- och verksamhetsavfall för återanvändning, återvinning och energiutvinning. Farligt avfall sorteras ut.

Återvinningsstationer

Utöver Siggistorps återvinningsanläggning finns fyra återvinningsstationer, där hushållen kan lämna uttjänta förpackningar av glas, plast, metall, kartong samt småbatterier och glödlampor. Tidningar samlas in fastighetsnära genom en idrottsförening.

Information till kommuninvånarna

Kommunen ger årligen ut en almanacka med information om renhållning, taxor och servicegrad. Informationen når alla invånare i kommunen.

Hushållen i Tidaholms kommun är välkomna till Siggistorps Återvinningsanläggning:

Här lämnar du kostnadsfritt:

- Tidningar
- Förpackningar av: Kartong, Glas, Plast mjuk eller hård
- Batterier
- Värmepump
- Metall
- Bilmotorer, TV & Video
- El & Elektronikskrot
- Kylskåp, fryser etc.

Övrigt avfall:

- Skrot
- Stoppade möbler (sängar, soffor, mattor etc.)
- Glas
- Grovavfall (pulkor, barnvagnar mm)
- Farligt avfall
- Tjänst för flisning
- Grovare gräs, träd & ris för flisning
- Övrigt trädgårdsavfall för kompostering (gräs, löv, häckor, buskar etc.)
- Schaktmassor (jord, lera, grus, sten etc.)
- Slubbbar & röter

Detta kan du lämna mot avgift inkl. moms

- Åkerjord 770 kr/ton eller 1650 kr/ton
- Träskrogspregnat virke 500 kr/ton eller 2613 kr/ton
- Personbilsdäck på tillg 25 kr/st (max 4 st/hushåll)

Tidningar, Onsdagar och Fredagar kl. 09.30 - 16.00
Måndagar och Torsdagar kl. 09.30 - 19.00
Lördagar kl. 09.00 - 13.00
Helgdagsaftnar och röda dagar stängt!

(vid Svensk Bilprovning) Tel: 0502-00 60 89, 070-616 60 89

Konsekvenser

De mål och strategier som satts upp för teknisk försörjning är i linje med hållbar utveckling av tekniska försörjningssystem.

4.7 Stadslandskapets grönstruktur

Allmänt

I detta kapitel kan ni läsa om stadens gröna områden och vilken betydelse de har för såväl kommunens invånare som miljön. Därutöver finns förslag till strategier för hur dessa områden ska bevaras och utvecklas. Eftersom barnen är en viktig målgrupp för kommunens framtid har stor vikt lagts på barnens miljö.

Grönstruktur, bebyggelse och gator ger staden dess karaktär och identitet. Med grönstruktur menas de grönytor och vattenområden som finns i staden och dess närmaste omgivning. Grönstrukturen omfattar såväl kommunal som privat mark oavsett funktion.

Grönstrukturen rymmer såväl ekologiska som sociala och kulturella värden. En väl genomtänkt grönstruktur kan även bidra till ett bättre klimat och luftmiljö i staden. I detta kapitel redovisas grönstrukturens olika aspekter enligt ovan.

En hållbar stadsplanering innebär bland annat att ”Tidaholmarna” ska ha tillgång till grönområden av god kvalitet i anslutning till bostadsområden, skolor, dagis och vårdinrättningar. Men även att den biologiska mångfalden ska ges möjlighet att utvecklas.

I detta kapitel görs en beskrivning av stadslandskapets grönstruktur och dess betydelse för stadens miljö och klimat, samt hur allmänheten ser på stadens gröna områden.

Tänkvärt!

Internationellt sett är den orörda naturen, den tysta platsen, sus och prassel från träd och vattendrag en bristvara.

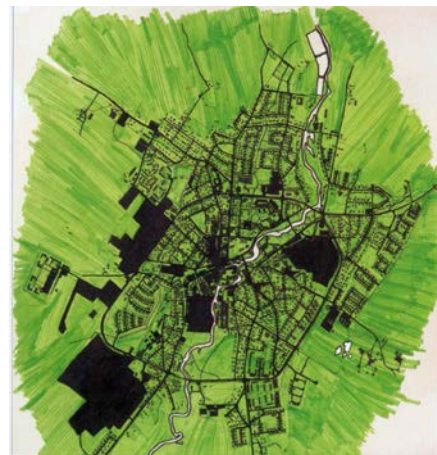
I Tidaholm är det en tillgång vilket vi ska vara glada för.

Stadslandskapets grönstruktur

Tidaholm är känd som en grön stad, där mer än två tredjedelar av stadens yta utgörs av grönska. Staden omges av jordbruksmark och rekreationsområden där Hellidsberget är en viktig träffpunkt för friluft- och idrottsintresserade stadsbor.

Förutom trädgårdar, Tidans stränder och naturområden är stadens parker viktiga delar i grönstrukturen. Stadsparkens funktion som aktivitetspark har övertagits av Bruksvilleparken.

Stadsparken, Bruksvilleparken, Turbinhusön, Strandpromenaden, Stallängsskogen och Kyrkparken utgör tillsammans stadens gröna rum.



Grön/svart karta

Den grön/svarta kartan¹³ redovisar allt som är grönt i stadsbygden oavsett ägarförhållanden eller formell markanvändning.

¹³ Kartan är ett pedagogiskt sätt att redovisa hur mycket som är grönt i staden

Grönstrukturen bidrar till att växter och djur har en chans till att utvecklas och överleva i stadsmiljön.

Sociala aspekter

Stadens parker och grönområden fyller en social funktion för alla grupper i samhället, vilket ska beaktas i den kommunala planeringen. Under sociala aspekter redovisas olika gruppers anspråk på stadens gröna miljöer.

Barnens utemiljöer - landskap

”Barnen som en gång ska ärva det samhälle vi idag bygger upp, är en av de viktigaste resurserna i vår strävan efter en hållbar samhällsutveckling. Om barnen görs delaktiga i ett tidigt skede och känner att de får vara med och påverka, stärker det deras vilja att ta ansvar”.¹⁴

Det handlar inte bara om barnen som en resurs, lika viktigt är att de ges möjlighet till fysiska aktiviteter i stadsmiljön men även att skolgårdar och lekplatser rustas upp och utvecklas i samråd med barnen.

Att barnen är engagerade visar inte minst elevernas initiativ att inför världsmiljödagen år 2000 plantera milleniumträd på samtliga skolor och förskolor i kommunen. De var även med och utformade texten till de skyltar som sattes upp på samtliga träd.

Texten lyder;

”Träden är jordens lungor. Vi vill föra trädets ande vidare in i det tredje årtusendet med hopp om en friskare framtid.” *Undertecknat av barnen i Tidaholm juni 2000*

¹⁴ Citatet hämtat från en intervju med A21 samordnaren i Tidaholm ur boken Människans natur, Byggeforskningsrådet T21:1998.

Regelbunden fysisk aktivitet är mycket viktigt för barnens hälsa och utveckling, såväl fysiskt som psykiskt och socialt. Lika viktig är att barnens utemiljöer känns trygga och säkra att vistas i samt att vägen till och från skolan är upplyst och öppen.

Flera studier visar att ungefär tre av fyra vuxna har fått både sitt grundintresse och sina känslor för naturen redan som barn. Det är allt från dofter, färger och fågelsång till röster och lekar. Det är därför av stor betydelse för barnens utveckling att de har tillgång till natur som ligger i närheten av bostaden samt att dagis och friluftorganisationer satsar på tidiga naturbaserade aktiviteter.

För barn mellan 3–5 år finns möjlighet att gå på förskolan Skogsnallarna som är belägen vid Hellidens slott. Verksamheten bedrivs i så stor utsträckning som möjligt utomhus i slottsparken.

För barn som går i grundskolan finns tillgång till skolskogar inom varje utbildningsområde.

Riktlinjer
För att främja barn och ungdomars motorik och hälsa är det viktigt att värna om gröna ytor för deras lek och rörelsebehov.

Lekplatser

Av stadens allmänna lekplatser prioriteras lekplatserna vid Granbacken, Stadsparken och lekplatsen vid före detta ”Stenberg's kiosk” genom att de ska hålla en högre standard. Lekplatsen vid Stadsparken har anpassats för barn med funktionshinder. Målet för övriga lekplatser (närlekparker) är att dessa ska underhållas och rustas upp i förhållande till hur de utnyttjas av närboende.



Lekparken vid f d "Stenbergs kiosk"

Skolgårdar

Studier av skolgårdar visar att barnens utomhusaktiviteter är beroende av vilken utformning skolgården har. Lekar där fantasin sätts i spel är till exempel vanligare på skolgårdar med inslag av natur. Senaste forskningen har även visat att skolgårdar med natur fungerar som ett klassrum för att lära sig matematik.

Tätortsnära rekreation, vardagsfritid och hälsa

Den tätortsnära naturen är en resurs, inte minst ur ett folkhälsoperspektiv. För "Tidaholmarna" är Hellidsberget ett populärt och flitigt utnyttjat rekreationsområde som erbjuder naturupplevelser, motion och ridning. Andra populära områden för vardagsmotion är Ånarundan (utmed Tidan), Norra Rundan (Ingemarstorp) och Ringvägen.

Stallängsskogen är ett mindre rekreationsområde vilket bland annat används av personer som bor på äldreboendet i Solvik. Genom Stallängsskogen går en gång- och cykelväg som utnyttjas flitigt av många "Tidaholmare." Stallängsskogen fick belysning hösten 2008.

För att skydda det rörliga friluftslivet har områdesbestämmelser upprättats för Hellidsberget. Ett av syftena med områdesbestämmelserna är att främja det rörliga friluftslivet.

Citat från elever som arbetat med gröna miljöer

"Stallängsskogen är avslappnande och skön med sin svala grönhet och fågelsång".

"Det är fint och naturligt i Stallängsskogen. Här hörs mycket fågelsång".

Tillgänglighet

Stadens utformning gör att avståndet mellan bostad och grönområde är högst 200 meter och avståndet till rekreation från 100 till 1000 meter.

De flesta parker och grönområden i staden är tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga och för föräldrar med barn i barnvagn.

Riktlinjer sociala aspekter

I planering och byggande ska gröonstrukturers sociala värden vägas in.

Biologisk mångfald i stadslandskapet

Sverige har genom att underteckna FN:s konvention om biologisk mångfald åtagit sig att bevara och stärka den biologiska mångfalden. Ett av målen med den gröna strukturen är att den skall fungera som ekologiskt nätverk där olika biotoper och naturområden vävs samman för att bilda livsrum för skyddsvärda växter och djur. För att uppnå detta har olika biotoper identifierats i staden och i randzonen.

Identifierade biotoper är:

1. Vatten, vattendrag och våtmarker
2. Barr- och lövskogar
3. Ångar, hagar och andra spår av det öppna kulturlandskapet
4. Parker, alléer och andra intensivt skötta ytor.

Nedan redovisas vilka områden som ingår i de biotopområden som redovisats ovan.

1. Tidans med intilliggande kärr, alsumpskogar och mader, Vamman, Vammans våtmark, våtmarker vid reningsverket och Svandammarna,
2. Stallängsskogen, skogen öster Rosenbergsområdet och Marbotorpskogen, betad skog vid Ljungkulle och Nolängen.
3. Stallängsskogens sydvästra del, område öster om Tegelladan, ängs- och hagmarker vid Ingemarstorp, hagmarker vid Björneberg, Bälteberga, Tyska gran-kullen, hage vid Ramstorp och betesmarker vid Nolängen
4. Stadsparken, gamla kyrkogården runt kyrkan, allén på Hellidsvägen, allén vid Wennbergsvägen, Hellidsområdet och parkområdet vid Svandammarna ”Slottsparken”.

Utöver ovanstående redovisade områden har alla trädgårdar ett stort värde för den biologiska mångfalden i staden.

Gröna korridorer

Staden har tre gröna korridorer, som är viktiga för växt- och djurlivet genom möjligheten att vandra mellan staden och landet, vilka redovisas nedan;

I sydväst finns en grön korridor mellan Marbotorps- och Hägnelunds industriområde. Området består av nedlagd jordbruksmark. I området finns Vamma kanalen och våtmark ”Vamman” som är en dagvattendamm. Det finns även en betad skog, hagmarker och promenadstråk samt

ett dagvattenmagasin vars syfte är att ta hand om dagvatten vid häftiga regn. För området finns en detaljplan som till vissa delar kommer att upphävas.

Tidan som rinner i nordlig riktning har naturliga gröna korridorer in mot staden. En från söder och en från norr som båda till stora delar är obebyggda.

I korridoren från söder finns hagmarker, lövsumpskogar, mader och parker. Utmed stora delar av Tidans sträckning genom stadsmiljön finns promenadstigar, som exempel Ånarundan, Strandpromenaden och Stallängsskogen.

Korridoren från norr omfattas av Tidans mader samt Tidans både orörda och planerade strandzoner som går genom hela staden.

Ovan beskrivna korridorer har markerats med gröna pilar på kartan sid 72.

Kommunens mål är att göra Tidans tillgängligare genom att knyta ihop befintliga promenadstigar och grönområden.

Nedan ges en klassning av biotoper

Områden med unika naturvärden

- Slätterängen vid Ingemarstorp
- Tidans mader norr om reningsverket
- Parkområdet vid Svandammarna

Områden med höga naturvärden

- Tidans med intilliggande kärr och alsumpskogar
- Södra delen av Vamman
- Stallängsskogen
- Alsumpskogen vid Ingemarstorp
- Lövskogar öster om Rosenbergsområdet
- Marbotorpskogen vid Hagaområdet
- Allén vid Wennbergsvägen
- Betesmarker vid Ingemarstorp

- Betesmark vid Ramstorp
- Betesmark vid Nolängen
- Betad skog vid Ljungkullen
- Nyckelbiotop sydväst om slalombacken
- Ädellövskog vid Piggsliden
- Parker och kyrkogårdar

Naturvärde

- Hagmarksrester öster om Tegelladan
- Ängsrester sydväst om Tidavallen
- Skogen öster om Tegelladan

En fördjupad områdesbeskrivning kommer att göras i pågående arbete med naturvårdsprogram. Se även under strategier på sista sidan i detta kapitel. Naturområden sammanfaller ofta med kulturmiljöer.

Stadens hälsa och klimat

Värdefulla områden för stadens hälsa är de större lövträdsplanteringarna i Stadsparken, skogen vid kvarteret Åkern, Stallängskogen och lövträdsplanteringarna vid Ingemarstorp. Tidans blågröna stråk genom staden bidrar till att föra in frisk luft i staden.

Stadens gröna områden och träd är även viktiga för klimatet genom att de tar upp vatten och ger skugga vid soliga och heta dagar. Träden binder även partiklar i luften.

Kulturella aspekter

Arkitektoniska och estetiska värden

Som stadsbyggnadselement klassas befintliga trädalléer utmed Ringvägen och Hellidsvägen vilka även fungerar som avskiljare mellan biltrafik och gång- och cykeltrafik. Vid Wennbergsvägen finns en 130 år gammal och 300 m lång ensidig askallé med ett stort gestaltningsvärde.

Även Stadsparken, Kyrkparken, Strandpromenaden och Bruksvilleparken har kulturella och arkitektoniska kvaliteter som berikar stadens utformning och gestaltning.

I en stad av Tidaholms karaktär är det främst alla villaträdgårdar som utgör en stor del av stadens kulturarv men även alléer som nämnts tidigare. Andra områden som har ett stort kulturellt värde är Norra och Östra kyrkogården och Gamla kyrkogården vid Tidaholms kyrka.

Stadens gröna element bidrar även i stor utsträckning till stadens rumsliga uppbyggnad. Uppvuxna äldre träd har ett arkitektoniskt värde och karaktär som inte kan ersättas över en natt.



Kyrkparken.

Vatten

Inom planområdet är det framför allt ån Tidans, Vammans kanal och Svandammarna som präglar stadslandskapet.

Ån Tidans och dess särpräglade vattenmiljöer är värdefulla för såväl stadens identitet och kommuninvånarna som den biologiska mångfalden.

Tidans är en tillgång för fiske i stadsmiljön. Från sommaren 2008 är det tillåtet att fiska med fluga i centrala Tidaholm,

vilket höjer stadens attraktionskraft ytterligare. Inom planområdet finns Baltaks och Tidaholms FVO (fiskevårdsområden).



Tidan, vid Strandpromenaden

Ån Tidan är av stor betydelse för Tidaholms utveckling som turiststad.

Området från norra Stallänsskogen till Svängabron med ån Tidan och öarna Vulcanön och Turbinhusön ska studeras närmare beträffande utveckling, utformning och gestaltning av området. Inom området finns fjorton broar och åtta fall vilket tillsammans med kulturhistoriska kvaliteter kan utgöra en potential för utveckling av området.

”Tidaholm, broarnas stad i Skaraborg”

Även miljön runt Vamman är ett värdefullt inslag i stadens miljö. För att förstärka vattnets roll ytterligare i stadsbilden och som livsmiljö för flora och fauna föreslås att kulverterade bäckar synliggörs och dagvatten tas om hand lokalt i till exempel dammar. Dagvattnet beskrivs utförligare under teknisk försörjning på sidan 61.

Rekommendation
Vid planering och byggande skall Tidans vattendrag med omgivande höga natur- och kulturmiljövärden beaktas så att dessa värden kan behållas som en kvalitet för staden.

Allmänhetens syn på stadens gröna områden

Eleverna på Rudbecksgymnasiet gjorde för ett antal år sedan en enkätundersökning som riktades till boende i Tidaholm. I enkäten ställdes bland annat frågor om stadens gröna miljöer. Nedan ges exempel på vad som framkom av enkäten.

- Närheten till grönområden, skola och dagis nämndes som en kvalitet och trivsselfaktor.
- Att det är gångavstånd till staden samt att det känns tryggt och säkert för mindre barn och äldre värderas högt.
- Lekplatser i närheten av bostadsområden är angeläget.
- Det borde finnas en utomhusbassäng i anslutning till Forshallen.

Rekommendation parker/gröna miljöer
Stadsparken, Kyrkparken, Strandpromenaden, Turbinhusön, Bruksvilliparken och Stallänsskogen och Tidans blå/gröna stråk är uppskattade miljöer och värda en speciell omsorg för att behålla och förädla dessa värden för framtiden.

Natur i randzonen

Riksintresseområde natur och Natura 2000 område

I framtidsplanen ingår södra delen av riksintresseområde för natur Kobonäs-Orleka NRO 14110 och södra delen av Natura 2000 område för Eldslyckan-Kobonäs. Ovanstående områden omfattar området runt reningsverket, båda sidorna av Tidan. Se kartan för grönstruktur.

Området är välbesökt av ornitologer, skolklasser och allmänheten. Mer än 200 fågelarter har observerats i området. Området har stora kvaliteter som kan utnyttjas i arbetet för att utveckla Tidaholms till en turiststad. Utvecklingen av området skall noga vägas mot motstående intressen. Det handlar inte om att dra nya vägar eller parkeringsplatser. Det kan t ex röra sig om

att renovera eller bygga nya fågeltorn samt bättre skyltning av området. Inom området planeras inga åtgärder som påverkar området negativt eller kommer i konflikt med pågående markanvändning. Enligt bestämmelserna i miljöbalken (4 kap 1 §) är Natura 2000 område av riksintresse.

Rekommendationer riksintresse/Natura Riksintresseområdet skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som "påtagligt kan skada eller försvåra utnyttjandet av riksintresseområdet för det ändamål det är avsatt för."

Ingrepp eller exploatering i Natura 2000 område får endast göras efter särskild tillståndsprövning av Länsstyrelsen. Bevarandeplan finns för området.

För både Natura 2000 området och riksintresseområdet är det viktigt med fortsatt hävd.

Nationellt odlingslandskap

Kulle-Tiarp (85-22)

Södra delen av området ingår i "Framtidsplan 2020". Området består av en representativ odlingsbygd, med artrik och mångformig vegetation. De betade strandängarna har ett rikt fågelliv.

Rekommendation
För områdets bevarande är fortsatt hävd viktig.

Övriga värdefulla naturområden

Inom randzonen finns ett antal värdefulla ängs- och hagmarker, betade skogar och våtmarker som redovisas på kart sid 74.

Regionalt delmål för god bebyggd miljö

"Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande i Västra Götaland grundas på program och strategier för hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras och utvecklas".

Lokala strategier

- Vid exploatering av nya områden är det viktigt att hålla kvar småstadskänslan med närheten till grönområden.
- Gröna korridorer in mot staden är betydelsefulla spridningskorridorer för växt- och djurlivet och annan markanvändning bör inte tillåtas.
- Det är viktigt att bevara och utveckla områden med unika och höga naturvärden som en resurs för den biologiska mångfalden och rekreation.
- Stadens parker, grönområden och närmast omgivande landsbygd ska ingå som en del av stadens ekologiska system.
- Tidaholm traditioner med alléer skall bevaras och arbetas vidare med.
- Förslag som innebär att träd tas bort ska innehålla förslag till återplantering av träd, exempelvis i detaljplaner.
- Stadsparken, Kyrkparken, Bruksvilliparken och Strandpromenaden skall skyddas genom planbestämmelser.
- Vid nyanläggning av skolgårdar skall dessa innehålla gröna ytor och fruktträd som planteras tillsammans med elever.
- Borttagning av vegetation och träd utmed Tidån skall noga övervägas med hänsyn till de konsekvenser det kan få för såväl stadsmiljön som djurens livsmiljö.
- Stadsparken har förutsättningar att utvecklas till en lek- och fritidspark.

Konsekvenser

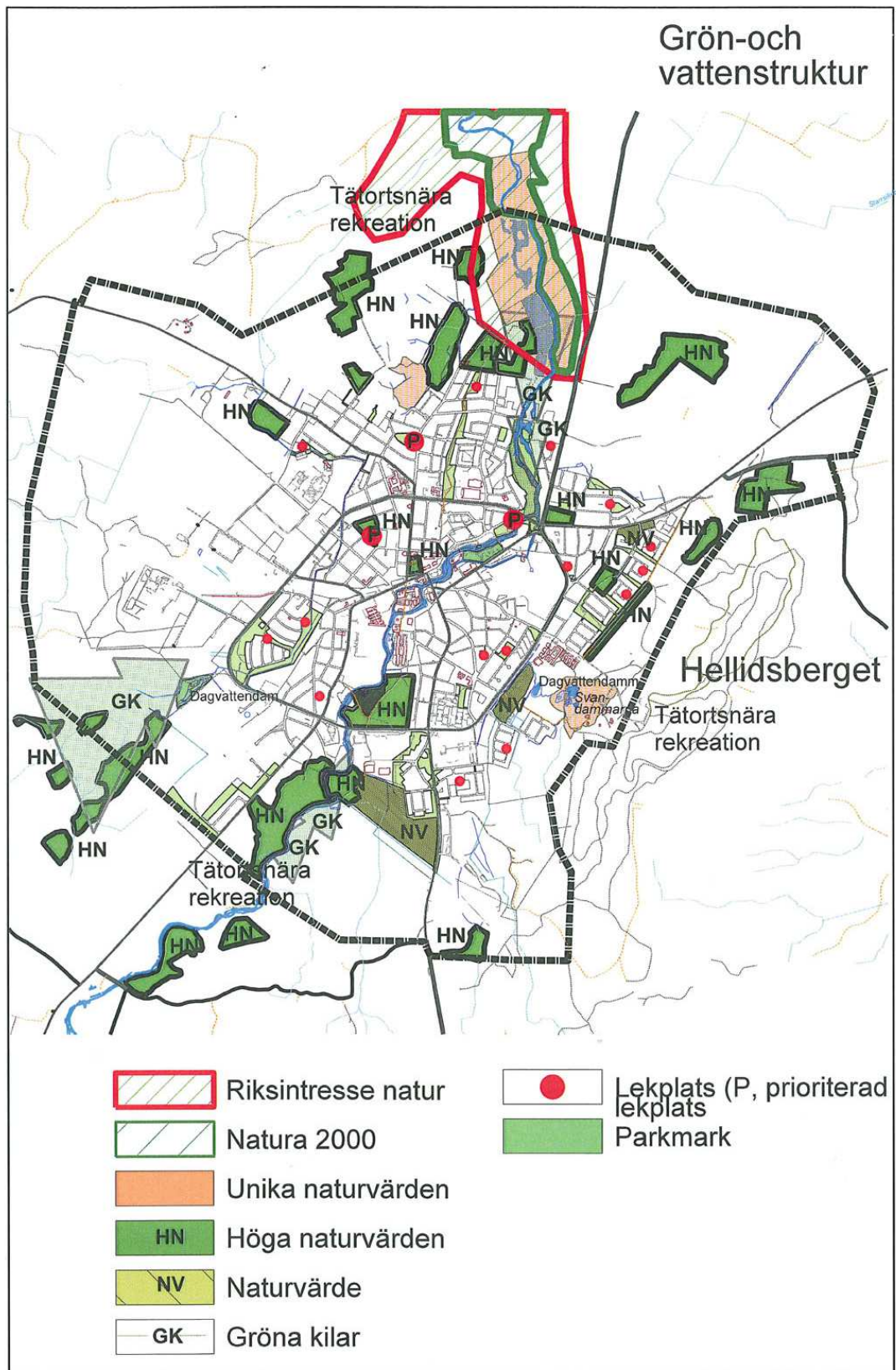
De förslag till bevarande och strategier som denna plan ger är i linje med nationella miljökvalitetsmål, regionala delmål och lokala miljömål samt de strategier som finns i Agenda 21. I planen ges förslag till bevarande av skyddsvärd natur som är i linje med pågående arbete med naturvårdsprogrammet, vilket beräknas vara klart vid årsskiftet 2009/2010. Stor hänsyn har även tagits till tätortsnära natur, värdefulla grönområden för såväl sociala som kulturella aspekter.

Framtidsplanen tar även hänsyn till sociala aspekter, genom bland annat barnens landskap, tillgänglighet samt möjlighet till tätortsnära rekreation och vardagsmotion i staden.

Om inte denna plan antas är nollalternativet att det kan finnas risk för att värdefulla gröna miljöer tas i anspråk för annan markanvändning.



Stallängsskogen



Fördjupad översiktsplan för Tidaholms stadsbygd

4.8 Kulturhistoriska byggnader och miljöer

Allmänt

Kulturhistoriska byggnader och miljöer förmedlar en kunskap om Tidaholms framväxt som industri- och trädgårdsstad med stora tomter och småskalig bebyggelse.

Kulturhistoriska miljöer och byggnader skall inte ses som ett hinder för stadens utveckling, utan som en tillgång för att göra Tidaholm ännu attraktivare att bo och verka i.

Tätortens kulturmiljöer ger staden dess karaktär och identitet. För att kommande generationer skall kunna förstå och kunna avläsa stadens historiska utveckling från dåtid till dagens utveckling är dessa miljöer viktiga att både utveckla och bevara.

Syftet är inte att kulturmiljöer/byggnader ska bevaras som ett museum. De skall ses möjliggör att utveckla Tidaholm som en attraktiv stad att bo och leva i.

Vulcanön är ett bra exempel på hur det går att både bevara och utveckla ett område av kulturhistoriskt värde. Vulcanön som tidigare var ett stängt industriområde, omgärdat av höga industristängsel och portvaktsstugor är nu öppet och tillgängligt för alla. Dagens verksamheter på Vulcanön förmedlar numera kunskap i form av gymnasieskola, litografisk verkstad, köksutställning, vinprovning och museum.

Kulturhistoriska byggnader och miljöer har allt mer uppmärksammats genom att de i plan- och bygglagen och miljöbalken fått ett starkare skydd. I det nationella miljömålet ”En god bebyggd miljö” är ett av miljö kvalitetsmålen att redovisa

strategier för hur kulturhistoriska byggnader och miljöer skall bevaras och utvecklas, vilket redovisas i detta avsnitt.

Nedan redovisas representativa områden från Tidaholms historiska utveckling¹⁵. En utveckling som förhoppningsvis fortfarande pågår.

Område 1 (38)¹⁶ Centrala Tidaholm med Gamla Torget, Vulcanön och Turbinhusön

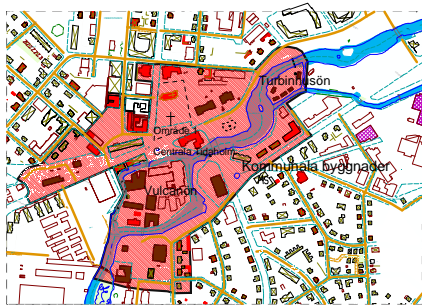
Området speglar den bebyggelsehistoriska utvecklingen från 1700-talet till 1950-talet. Tidaholms första antydan till centrumbildning kan ses på kartor från år 1877, där en liten husgrupp mellan kyrkan och nuvarande ”Resecentrum” kan skönjas. Gamla Torget är en mötesplats med anor långt tillbaka i tiden och är så fortfarande.

För att förstå Tidaholms specifika karaktär av ung stadsbildning med rötter i industrialismen är det viktigt att byggnader från Tidaholms tidiga stadsutveckling bevaras. Inom området finns t ex stationshus och godsmagasin som minner om Tidaholms blomstringstid, när järnvägen etablerades i staden.

Hela området är av stort betydelse för stadens framtida utveckling bland annat som en mysig handelsstad och för kulturturism.

¹⁵ Referens: Kulturhistoriska byggnader och miljöer i Tidaholm, röda boken samt av kommunen utpekade områden.

¹⁶ Siffror inom parentes refererar till nr i den kulturhistoriska inventeringen, röda boken



Byggnader med mörkbrun färg ägs av Tidaholms kommun



Bild på Immauelskyrkan

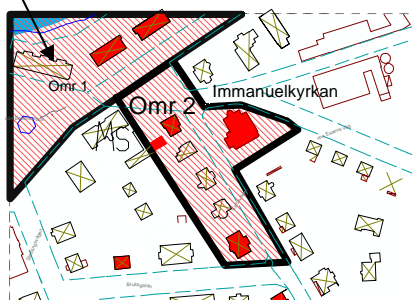
Rekommendationer, område 1

Vid förändringar inom området är det viktigt att bevara områdets karaktär, volym och färgskala. De byggnader som ägs av kommunen skall ges ett långsiktigt skydd innan år 2012. Området mellan Vulcanön och Turbinhusön skall studeras närmare beträffande utformning och gestaltning av den yttre miljön.

Område 2 (40) Bruksgatan/Karlavägen

Immanuelskyrkan från sekelskiftet 1800/1900 är ett ståtligt exempel på stora frikyrkobyggnader i trä. I övrigt består området av villabebyggelse från tidsperioden 1896–1930 samt några enstaka yngre byggnader.

Del av omr. 1



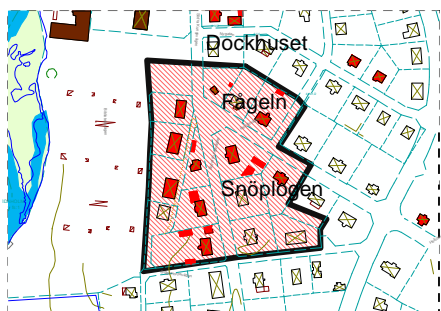
Rekommendationer, område 2

Immauelskyrkan och byggnaderna i kvarteret Figuren 5 bör exteriört behålla nuvarande utformning. Villorna i kvarteret Figuren 7 och 8 bör målas i ursprunglig färgsättning. Allén utmed Karlavägen bör bevaras och ersättas med nya träd när gamla träd tas bort.

Område 3 (39) Södra Kungsvägen

Södra Kungsvägen var den gamla södergående huvudvägen från Tidaholms säteri och bruk. Redan år 1877 fanns enstaka byggnader i området, huvuddelen är dock byggt mellan 1877-96. Bebyggelsen består av bostadshus i trä, ofta uppförd med anknäring till Vulcans fabrik. Mellan bostadshusen finns flera fina uthus vilka till viss del varit bebodda. Som helhet är området ett av Tidaholms mest homogena äldre bebyggelseområde och ett viktigt inslag i stadsbilden. Solvik 33 som troligen är byggt år 1793 är ett av stadens äldsta hus. Byggnaden är nu hårt restaurerad utvändigt. Vid en framtida renovering är det möjligt att återställa byggnaden i ursprungligt skick.

För området finns två detaljplaner. En från år 1947 som medger tvåvåningshus till en höjd av 7,2 meter, och en från år 1982 som medger bostäder i två våningar. Båda planerna tillåter att en tredjedel av tomtens yta får bebyggas, vilket kan vara förödande för den kulturhistoriska miljön. I detaljplanerna finns ingen reglering av hur byggnaderna skall bevaras.



Dockhuset* Södra Kungsvägen

Rekommendationer, område 3

Kulturhistoriskt mycket värdefull miljö där nya byggnader skall anpassas till befintlig miljö. Fågeln 5 (dockhuset) bör utvändigt behållas i nuvarande skick. Solvik 33 bör vid ombyggnad utvändigt återställas i ursprungligt skick. Vid förändringar i området bör detaljplan ändras och byggnaderna ges ett skydd om bevarande för framtiden.

Område 4 (45) Kvarteret Tallen, Västra Drottningvägen

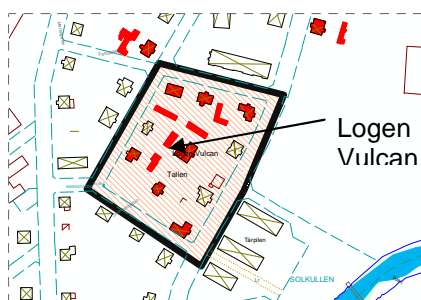
Området är blandat, men ändå sammanhållet genom gemensamma drag i bebyggelsen såsom de stora trädgårdarna med sina uthus och den låga trähusbebyggelsen med ljusst målad träpanel. Kvarteret Tallen är ett ovanligt bra exempel på stadens tidiga bostadsbebyggelse. Byggnaderna upp-

fördes under tändsticksindustrin och industrisamhället framväxt från köping till stad. Bebyggelsen som uppfördes mellan åren 1880-1910 hör till stadens äldsta byggnader, men det finns även nyare bebyggelse.

Logen Vulcan som byggdes av nykterhetsrörelsen IOGT var en av de första profana samlingslokalerna i staden. Logen Vulcan blev byggnadsminne år 1992.

De byggnader som till större delen är intakta från år 1880-1910 består av mindre enfamiljshus i ett och ett halvt plan.

Området omfattas av detaljplan från år 1952 vilken medger rymliga byggrätter, som inte utnyttjas.



Rekommendationer, område 4

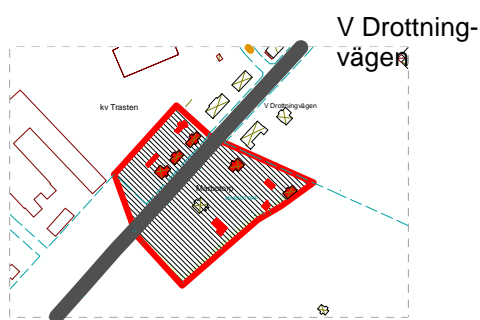
Detaljplanen bör ändras så att byggrätterna anpassas bättre efter dagens förhållanden. Vid bygglovgivning ska hänsyn tas till kvarterets skala, utformning och färgsättning.

Område 5 (43) V Drottningvägen / Marbotorp

Området omfattar sju fastigheter utmed Västra Drottningvägen. Bebyggelsen består av små bostadshus uppförda ca 1880-1910-talet. Området låg fram till mitten av 1900-talet utanför köpingen. Huvuddelen av det bebyggda området utgörs av typisk utkantsbebyggelse som uppförts intill landsvägen mot Falköping.



Bilden visar en praktfull glasveranda i två våningar vilket är ovanligt i Tidaholm.



Rekommendationer, område 5
Bebyggelsemönstret med mindre bostadshus och gårdshus är värt att bevara.



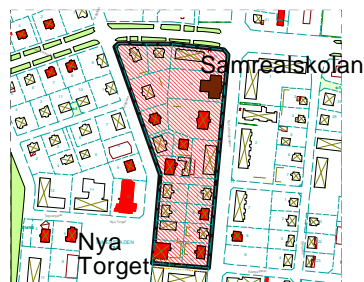
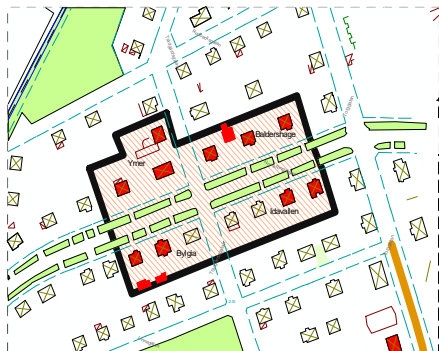
Rekommendationer, område 6
Vid renovering och ombyggnad skall hänsyn tas till husens ålder och utseende. Om det är möjligt bör samma material användas som när husen byggdes. Nya byggnader skall anpassas i volym och skala till befintlig bebyggelse.

Område 6 (46) Vasagatan/- Trädgårdsgatan

Området är ett av de tidigaste planlagda områdena i staden. Bebyggelsen består huvudsakligen av större trävillor som fortfarande tydligt avspeglar det tidiga 1900-talets villaideal. Villorna är asymmetriskt byggda med fasspontpanel och stora spröjsade glasverandor med en rik flora av dekorativa byggnadsdetaljer. Området är ett bra exempel på stora sekelskiftesvillor som annars är en ovanlig byggnadstyp i Tidaholm. Valhall 10 är ett bra exempel på tidig frikyrkoarkitektur av trä.

Område 7 (44) Norra Ringvägen

Bebyggelsen är uppförd mellan åren 1920 och 1930 och uppvisar fina exempel på 1920-talets villastilar. Bebyggelsen har i stor utsträckning fått behålla ursprunglig karaktär. Genom området går Ringvägen, som är ett arv från stadsplaneraren Albert Liljeberg från Göteborg. Området omfattas av detaljplaner från år 1947 och 1955 vilka medger generösa byggrätter som kan vara ett hot mot bebyggelsemiljön.



Rekommendationer, område 7

Villorna i området bör behålla sin 1920-tals karaktär. Vid renovering och ombyggnad skall hänsyn tas till husens ålder och utseende. Om möjligt bör samma material användas som när husen byggdes. Områdets skala och volym bör bevaras. Ursprunglig färgsättning bör eftersträvas.

Rekommendationer, område 8

Villorna i området bör behålla sin 1920-tals karaktär. Vid renovering och ombyggnad skall hänsyn tas till husens ålder och utseende. Om möjligt bör samma material användas som när husen byggdes. Områdets skala och volym bör bevaras.

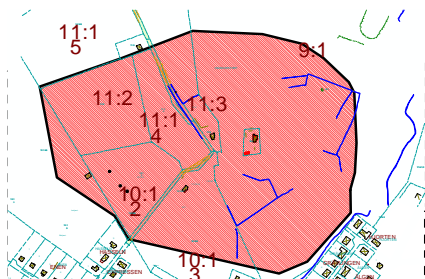
Område 8 Drott och Manhem

Ett område som avsågs få en högre status när det byggdes under 1900-talets första hälft. Området är huvudsakligen bebyggt med större villor, alla indragna en bit från gatan. Tidigare var området betesmark där det hölls kreatursmarknader. Drott 1 som kan vara den äldsta byggnaden i området är ett fint exempel på sekelskiftets (1800/-1900) rika panelarkitektur. Drott 10 (Samrealskolan) var troligen vid byggtiden år 1906 stadens mest ståndsmässiga byggnad i tre våningar och tegel. Skolan byggdes för att Tidaholm skulle få fortsättningsskola. Bebyggelsen består i huvudsak av större putsade villor och trävillor.

Område 9 (42) Ingemarstorp/Ödbogården

Området omfattar Ingemarstorps by med omgivande kulturlandskap. Byn bestod år 1541 av tre hela hemman. Nuvarande bebyggelse utgörs av tre ladugårdar samlade kring en smal grusväg. Ekonomibyggnaderna är placerade längs bygatan. Bebyggelsen är från 1800-talet och tidigt 1900-tal och har bevarat den karaktären. Ödegårdens mangårdsbyggnad har troligen ursprung från 1700-talet.

Inom området finns inte många byggnader kvar. Området har ett stort värde som kulturlandskap med en slingrande smal gata.



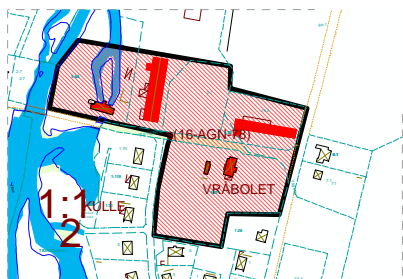
Rekommendationer, område 9

- Vid förändringar i området skall hänsyn tas till kulturlandskapets värde och ny bebyggelse anpassas till befintlig bymiljö.

Område 10 (37) Kullö, Kullö kraftverk

Området är beläget vid Tidån, där det legat småindustrier som drivits av Hellidens ägare von Essen. Trä- och pappersmassfabrik anlades vid Kullö år 1874 och år 1895 grundades Kullö kraftverk som försörjde Helliden med ström. De välbevarade byggnaderna minner om de industriella verksamheter som bedrivits vid Kullö.

Området omfattas av strandskydd 100 m från Tidans strand. För området finns ingen detaljplan.



Rekommendationer, område 10

- Norr om Ångarpsvägen bör karaktären av tidigare verksamhet bevaras. Söder om Ångarpsvägen kan viss nyexploatering tillåtas. Tillkommande bebyggelse bör i volym och utformning anpassas till befintlig bebyggelse.

Område 11 (36) Helliden/Hellidens slott

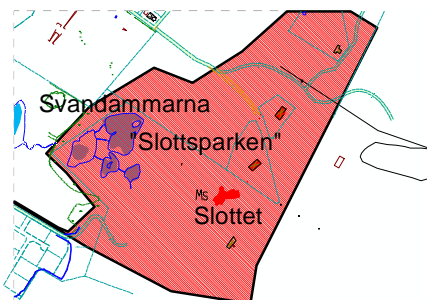
Området består av Hellidens corps-de-logi med omgivande bebyggelse och parkanläggning. Hans H von Essen, grundaren av Tidaholms industriella utveckling och därmed samhället, började 1859 att uppföra byggnaderna vid Helliden. Huvudbyggnaden hade då formen av en stor lantvilla. År 1895 lät sonen Alfred von Essen bygga om och till och gav corps-de-logiet dess nuvarande slottsliknande utseende. Arkitekt var Helgo Zettervall. Möjligen har FA Wahlström ritat stallbyggnaden. Stallet är med sin moriska stil och storlek en unik byggnad med tanke på ändamålet. Runt byggnaderna finns en anlagd park som är mycket uppskattad av "Tidaholmarna".

Hellidens "slottsmiljö med slottspark" har så stora kvaliteter att det är synd att inte rusta upp området. Parken är ett fint exempel på en engelsk landskapspark. Området är ett populärt strövområde och utgör en stor resurs för såväl boende på Hellidshemmet som eleverna på Hökensåsskolan och allmänheten. Området har även ett stort värde för kulturturismen.



Bild tagen från Svandammarna. I bakgrunden syns Hellidens folkskolor (Slottet).

Nedan ges exempel på ett antal byggnader som har pekats ut som kulturhistoriskt intressanta.



Galeasen 3 och 4



Arbetarbostäder uppförda år 1918 för Tidaholms Bruk, arkitekt Gunnar Asplund¹⁷.

Husen som idag är i privat ägo, är välbevarade och har mycket kvar av sitt ursprungliga utseende. Husens existens lockar besökare som är intresserade av arkitekt Asplund till Tidaholm.

I kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Tidaholms kommun (röda boken) finns mer information om enstaka byggnader.

Rekommendationer, område 11

Bebyggelsen och "Slottsparken" bör bevaras. En strävan bör vara att "Slottsparken" och Svandammarna restaureras och återställs i mer ursprungligt skick. Parklandskapets kärnvärden bör förstärkas och utvecklas. Som helhet bör stor hänsyn tas till områdets karaktär och ursprung vid förändringar i området.

Övergripande rekommendationer för område 1 - 11

För de områden som redovisats ovan är det särskilt viktigt att alla åtgärder som vidtas sker med hänsyn till det kulturhistoriska värdet. Vid mer omfattande bebyggelse- eller anläggningsåtgärder bör samråd ske med bebyggelseantikvarisk expertis. Särskild hänsyn skall tas beträffande utformning, färgsättning och gestaltning. Med arkitektoniska medel kan ny modern bebyggelse bli ett djärvt tillskott till befintlig bebyggelse inom dessa områden. Samtidigt får stadens själ och identitet inte påverkas negativt. Se även rekommendationer för enstaka byggnader.

Rekommendationer enstaka byggnader

Byggnader bör underhållas med så lika material som när de är de byggdes, genom att behålla så mycket som möjligt av det gamla materialet. Vid renovering av äldre byggnader är det viktigt att spara så mycket som möjligt av ursprunget och komplettera med så nära ursprungsmaterial som möjligt. Ursprunglig färgsättning bör eftersträvas.

Enstaka byggnader

Utöver kulturhistoriska miljöer finns ett antal enstaka byggnader som har ett kulturhistoriskt värde genom att vara representativa för sin tid.

¹⁷ Gunnar Asplund har bl. a. ritat Skogskyrkogården i Stockholm

Byggnader där största möjliga bevarandeskydd skall eftersträvas

Kommunala byggnader

Strategin för kommunalt ägda kulturhistoriska byggnader är att de skall ha ett långsiktigt skydd senast 2012. Kommunen och kommunala bolag äger idag tjugofyra (24) byggnader som är av kulturhistoriskt värde där ett högt bevarandeskydd skall eftersträvas. Se nedan;

1. Kaplanen; Kungsbroskolan och "Rosa skolan" två byggnader
2. Drott 10; Samrealskolan
3. Turbinhusön; Tre smedstugor (parstugor), magasinsbyggnad och Turbinhuset ritat av FA Wahlström.
4. Vulcanön, Tidaholms Museum, C-magasinet, fosforladan, Litografisk verkstad och Marbodals Center.
5. Gruvan 11, Bryggeriet.
6. Gymnasten 1, Idrottshallen.
7. Stallängen 5:2, Bibliotekshuset, Tvättstugan, Disponent- och Ingenjörsvillan.
8. Innerstaden 2:16, Stationshuset.
9. Innerstaden 2:1, Godsmagasinet.
10. Ingemarstorp, äldre ladugård.
11. Brage 10, Sagabiografen.
12. Granaten 7, f.d. Tidaholms Bruk.
13. Granaten 37, Tidaholms Elverk från år 1894.

Privata byggnader

- Galeasen 3 och 4. Tre byggnader från år 1918, ritade av arkitekt Gunnar Asplund
- Fjalar 1, Polishuset f.d. Tingshus från år 1904, ritat av F A Wahlström Skövde
- Idun 2, Basarlängan.
- Drott 11, Prästgården från år 1923
- Fagotten 13, invigt år 1902, fint exempel på sekelskiftets frikyrkoarkitektur
- Fågel 6, "Dockhuset" uppfört ca 1906
- Kronan 2, Stadshotellet från 1920-talet
- Björnen 5, arbetarbostäder till Ramstorps gård. Från 1910-talet. Ett fint prov på nationalromantisk stil
- Helliden 2:2, Hellidens slott, ombyggt åren 1859-60.
- Vråbolet 1:44, Kullö kraftverk, år 1895 uppfört av friherre von Essen på Helliden

- Laken 1, Elfkullen ger prov på en villastil som inte är vanligt i Tidaholm.
- Fakiren 16

De flesta byggnaderna ingår i de kulturhistoriska miljöer som redovisas i denna plan.

Rekommendation för enstaka byggnader där största möjliga bevarandeskydd skall eftersträvas

- Kommunen bör tillsammans med byggnadsantikvarisk expertis utarbeta underhållsplaner för kulturhistoriskt värdefulla kommunala byggnader.
- Privata fastighetsägare bör informeras om byggnadernas kulturhistoriska värde.
- Byggnader bör underhållas med så lika material och metoder som när de byggdes. Vid renovering bör så mycket som möjligt av det gamla materialet behållas och ursprunglig färgsättning eftersträvas.

1960- och tidiga 1970-talsområden

Något som uppmärksammas på senare år är områden som byggdes upp snabbt under 1960-talet och början av 1970-talet.

I Tidaholm byggdes kvarteren Stensiken, Stormsvalan och Björnen upp under den tiden. Kvarteren Stormsvalan och Stensiken är i stort sett intakta. I kvarteret Björnen har två byggnader rivits.

Ovanstående områden speglar folkhemets uppbyggnad och industrins behov av bostäder under 1960-talets expansiva tid.

Kommunen har för avsikt att inventera bebyggelse från 1960-talet och senare, vilket kommer att utföras inom en inte alltför avlägsen framtid.

Industrihistoriska miljöer

Tidaholms industrihistoriska utveckling avspeglar sig på många sätt i staden, i form av industribyggnader, monumentala byggnader och byggnader för egna hem.

Nedan redovisas några byggnader som finns upptagna i den industrihistoriska inventeringen som Forsviks Bruk gjorde 2003.

Marbodals

Marbodals industriområde är förutom området väster om banvallen väl sammanhållet och till största delen intakt sedan år 1945.

Det karaktäristiska med Marbodals industriområde är dels de arkitektoniska kvaliteterna som de platsgjutna bågtaken utgör, dels att området är välbevarat. Byggnadernas bågformade tak skapar en karaktär i stadsbilden som inte återfinns på någon annan plats i kommunen. Marbodals byggnader är ett bra exempel på utvecklingen från flervåningsbyggnader till enplansbyggnader inom industrin.¹⁸



¹⁸ Referens: inventering av industrihistoriska byggnader i Tidaholm. Stiftelsen Forsvik industriminnen.

Granaten 6 och 7, Tidaholms Bruk

Byggnaderna inom det gamla bruksområdet uppfördes från slutet av 1800-talet och framåt. Området präglas fortfarande av byggnader från den tid när bruket var i drift. Det är det enda industriområde i centrala Tidaholm som till större delen är intakt från den tiden.

Idag finns ett antal mindre verksamheter inom området såsom Återbruket, Dansverkstad och mekaniska verkstäder. Området ägs idag av Tidaholms Bostads AB.

För framtiden är det viktigt att området får behålla sin välbevarade karaktär av ett levande bruksområde.

Övriga industrihistoriska byggnader

Andra industrihistoriska byggnader/miljöer är Turbinhusön med Turbinhuset och smedstugorna, Tidaholms elverk, Granaten 24, Tidaholms Bruks mejeri (röd tegelbyggnad vid Gamla Torget), äldre bebyggelse på Vulkanön, arbetarbostäder för Tidaholms Bruk (singsing), f d järnvägsstationen med godsmagasinet, provisorisk järnvägsstation vid Vamman och Tidaholms Dissousgas AB (Bryggeriet).

Syftet med att redovisa ovanstående exempel på industrihistoriska byggnader/miljöer är att visa på byggnader som speglar Tidaholms industriella utveckling och de spår som finns kvar idag. Samtliga byggnader redovisas på kartan i detta kapitel.

Byggnadsminne

Logen Vulcan är stadens enda byggnadsminne. Byggnaden är skyddad enligt 3 kap KML (kulturminneslagen).

Kyrkliga kulturminnen

Svenska kyrkans kyrkobyggnader, kyrkliga inventarier, kyrkotomter och begravningsplatser som tillkommit före år 1940 är skyddade enligt bestämmelserna i Kulturminneslagens 4 kap. Förändringar får inte ske utan Länsstyrelsens tillstånd.

Kyrkliga kulturminnen i Tidaholm är:

- Tidaholms kyrka med kyrkotomt och begravningsplats.
- Norra kyrkogården
- Östra Kyrkogården

Fornminnen

Inom planområdet finns ett antal fornminnen varav Tidaholms och Agnetorps kyrkoplatser är ett.

Konsekvenser

De förslag till strategier, utveckling och bevarande av kulturhistoriska byggnader och miljöer som denna plan ger är i överensstämmelse miljö kvalitetsmålet en god bebyggd miljö och regionala delmål. Rekommendationer och strategier är formade så att även kommande generationer ska kunna läsa av stadens historiska bebyggelseutveckling.

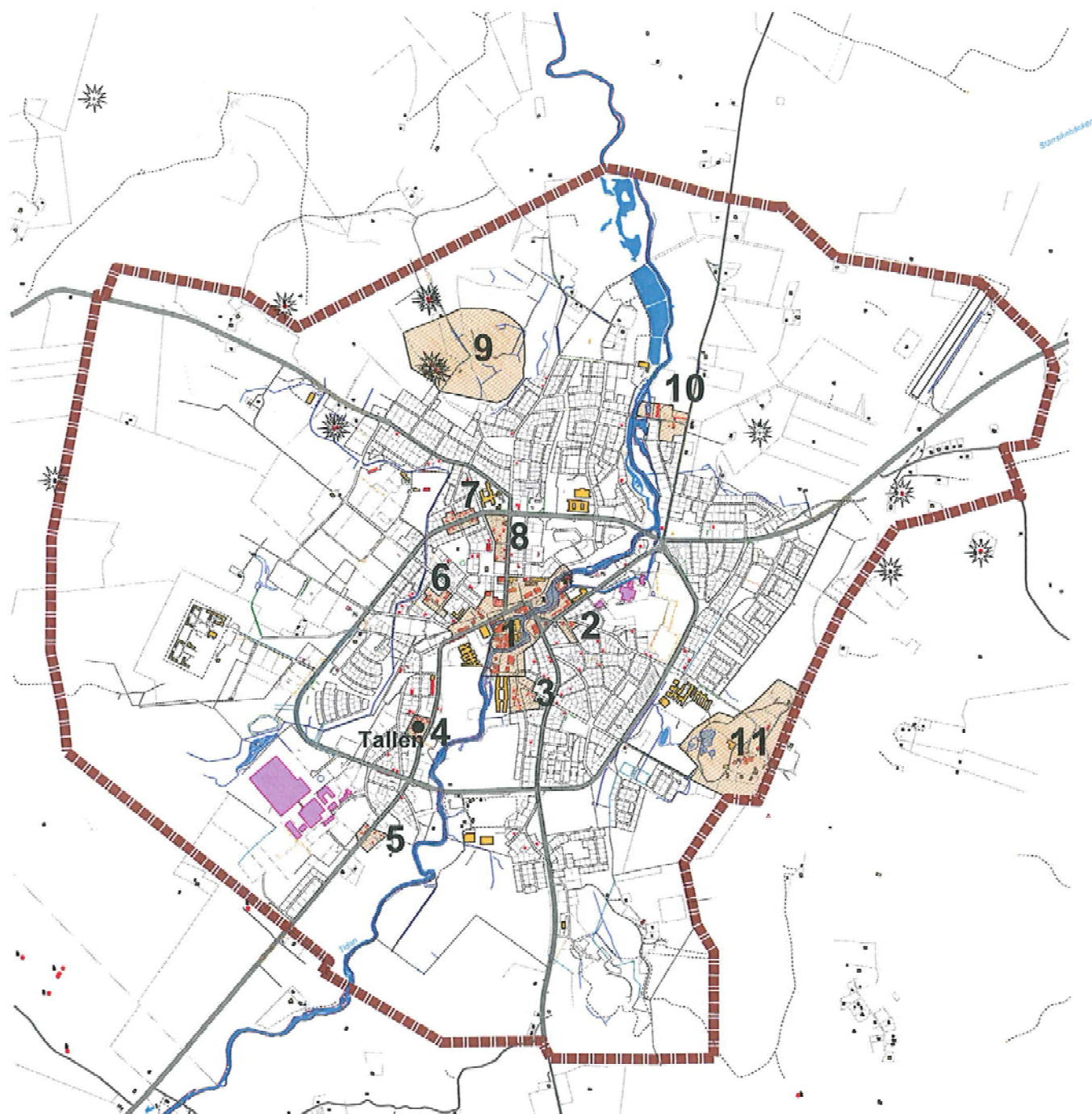
Nollalternativet är att värdefulla byggnader rivs och värdefulla miljöer förlorar sitt helhetsintryck eftersom det inte finns något att stödja sig på.

Kommunala strategier

- Kommunen ska arbeta för att höja kunskapen och medvetandet om kulturhistoriska byggnader och miljöer.
- Kommunen är positiv till att kulturhistoriska miljöer och byggnader utvecklas, förädlas och levandegörs. Hänsyn ska dock tas till områdets och byggnadernas ursprung.
- För att avläsa stadens bebyggelse- och industrihistoriska utveckling i framtiden skall de byggnader och miljöer som utpekats i denna plan anses vara så värdefulla att en särskild omsorg är motiverad.
- Alltför stora avvikelser i skala och volym skall inte tillåtas. Vid bygglovprövning av ärenden och framförallt vid om- och tillbyggnad av värdefull bebyggelse skall särskilda krav ställas.
- I prövningen bör även hänsyn tas till träd som gestaltar gatumiljön. Kravet på stor omsorg gäller även allmänna platser och gator. Utformningen av t. ex. skyltar är ett särskilt viktigt inslag.
- I centrala Tidaholm är det viktigt att ta hänsyn till gatustrukturen från 1800-talet och 1924 års plan.
- Kulturhistoriska miljöer bör göras tillgängliga genom bl. a. skyltning, men även användas som inslag i undervisning, fritidsverksamhet och folkbildning.
- Inför planläggning av ett område där en kulturhistorisk miljö ingår ska ett planprogram upprättas som anger skyddsformer och skydd av värdefull bebyggelse.
- Alla kulturhistoriska byggnader som kommunen äger ska ha ett långsiktigt skydd år 2012.
- När en detaljplan upprättas som omfattar kulturhistoriska byggnader/miljöer skall en tidig kontakt tas med läns museet för rådgivning.

Källor: Kulturhistoriska byggnader och miljöer i Tidaholms kommun, Skaraborgs Länsmuseum. Inventering av industrihistoriska byggnader och miljöer i Tidaholms kommun, Forsviks bruk 2003.

Kulturhistoriska byggnader och miljöer



Teckenförklaring

- Kulturhistoriska byggnader
- 1-11 Kulturhistoriska miljöer
- Industrihistoriska byggnader
- Byggnadsminne, Logen Vulcan i kv Tallen
- ★ Fornlämningsområde

4.9 Miljö, hälsa och säkerhet

Allmänt

Ett grundläggande mål för den fysiska planeringen är att skapa ett samhälle där människornas hälsa och säkerhet sätts i fokus vilket särskilt lyfts fram i plan- och bygglagen och miljöbalken.

Översiktsplanen ska enligt plan- och bygglagen (PBL 4 kap 1 §) redovisa de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden.

Buller

Regeringen har definierat riktvärden för buller i boendemiljöer, kontor och vård- och undervisningslokaler, värden som normalt inte bör överstigas vid nybyggnad av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnad eller ombyggnad av väg eller gata.

Allmänt gäller att de av riksdagens angivna riktvärden för en god miljö kvalitet skall tillämpas vid planering av skolor, daghem, serviceboende och bostäder, vilka redovisas under buller vägtrafik.

För ny bebyggelse finns riktvärden som ska beaktas när detaljplaner upprättas.

Riktlinjer trafikbuller

- 30 dBA - dygnsekvivalent ljudnivå inomhus för vårdlokaler, bostäder och undervisningslokaler,
- 45 dBA - maxinivå ljudnivå inomhus, nattetid för bostäder och vårdlokaler
- 55 dBA - ekvivalentnivå utomhus bostäder och vårdlokaler (vid fasad)
- 70 dBA - maximalnivå utomhus vid uteplats i anslutning till bostaden

Siggistorps skjutbanor

Inom planområdet finns Siggistorps pistol- och gevärsbana belägna på kommunens fastighet Siggestorp 1:3.

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd ”Buller från skjutbanor” (NFS 2005:15) har störningsundersökningar visat att störningar från skjutbanor är ganska små vid en ljudnivå upp till 65 dBAI (impuls ljud) för att därefter öka snabbt.

Riktlinjer

- Nya bostäder i närheten av Siggistorps skjutbanor ska lokaliseras och utformas så att ljudnivån från skjutbaneverksamheten inte överstiger 65 dBAI (impuls ljud) vid tomtgräns.

Bämmelsheds flygfält

Bämmelsheds flygfält utnyttjas enbart för privatflyg. Flygfrekvensen är 1000 – 2000 flygningar per år. Flygfältet är 675 meter långt och marken ägs av Tidaholms kommun. Verksamheten består av flygningar med motorplan, segelflygplan och ultralätta plan. Miljöaspekterna rör främst buller och hantering av brandfarligt bränsle. Miljö- och byggnadsnämnden har antagit begränsningar av flygtider för ultralätta plan. Området runt Bämmelshed ligger cirka 150 m över havet.

Riktlinjer Bämmelshed

- Nya bostäder bör inte lokaliseras inom 70 dB (A) zonen.
- Inom en radie från 2000 m till 2700 m får inte byggnader och anläggningar vara högre än 219 m över havet och inom en radie på 2000 m får byggnader och anläggningar inte vara högre än 187 m över havet.

Miljö kvalitetsnormer för luft

Enligt miljö kvalitetsmålet ”Frisk luft” skall luften vara så ren att människans hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Miljö kvalitetsnormer är föreskrifter om lägsta godtagbara miljö kvaliteten i t ex stadsmiljön. Vid planering ska kommuner beakta de av regeringen fastställda miljö kvalitetsnormerna så att planerade åtgärder inte överskrids. Miljö kvalitetsnormer finns för närvarande för halter i utomhusluft av kvävedioxid, kväveoxid, svaveldioxid, bly samt partiklar i luften och kolmonoxid. Tidaholms kommun mäter sedan år 1987 kontinuerligt luftkvaliteten i staden.

I dagsläget klarar Tidaholm samtliga parametrar förutom PM10 med god marginal. PM 10 är den parameter som bedömts nödvändig att följa upp med mätningar så att partikelmängden inte ökar.

Tidaholm har genom sin glesa bebyggelse- och trafikstruktur samt andelen vegetation bra förutsättningar att klara gällande miljö kvalitetsnormer för utomhusluft. Planens inriktning är bl.a. att minska trafiken utmed den mest trafikerade gatan i central staden.

Radon

Regionens delmål för en god bebyggd miljö är att ”år 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt”.

Därför skall det säkerställas att:

- samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast 2015 har en dokumenterad god ventilation.
- radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/kbm luft.
- radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/kbm luft.

I kommunägda förskolor och skolor ligger radonhalten under rekommenderat värde på 200 Bq/kbm luft. Förskolor som kommunen hyr av privata fastighetsägare kommer att följas upp under 2009.

Inom planområdet finns inga områden med höga markradonvärden. Däremot finns det bostadsområden som är byggda av blåbetong som var ett vanligt byggmaterial under 1950- och 60 talet. Kommunen har god kännedom om de bostadsområden där blåbetong använts.

Radonprover tas alltid i samband med att detaljplaner upprättas. Vid lokalisering av ny bebyggelse utanför detaljplanelag område mäts alltid radonhalten innan bygglovsbeslut ges.

Riktlinjer radon

- Byggnader skall utformas så att de riktvärden som anges i Boverkets byggregler (för närvarande 200 Bq/kbm) inte överskrids.
- Radonprov skall alltid tas när detaljplan upprättas för mark som tidigare inte varit planlagt.

Farligt gods

Genom kommunen styrs farligt gods via riksväg 26 som är en primär transportväg. Till staden styrs farligt gods från riksväg 26 via väg 2874, Egnahemsvägen–Ulvestorpsvägen–Ramstorpsvägen och Västra Ringvägen till Östra Ringvägen, vilka är sekundära transportvägar. Farligt godstransporter sker främst genom leveranser till bensinstationer och industrier.

Inom kommunen finns det ingen uppställningsplats för farligt gods.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har tillsammans med länsstyrelserna i Skåne och Stockholm tagit fram en policy om ”Riskhantering i detaljplaneprocessen”. Den kan delvis fungera som en vägledning

i hur markanvändning, riskavstånd och riskhantering bör beaktas i planprocessen. De riktlinjer som finns angivna är inte praktiskt möjliga att tillämpa fullt ut inom den byggda miljön i staden.

Farligt gods led redovisas på karta på sidan 59.

Riktlinjer

- Nya utfarter utmed farligt gods led skall noga övervägas med hänsyn till miljö- och hälsorisker och ekonomisk nytta.
- Vid lokalisering av ny bebyggelse bör "Riskhantering i detaljplanprocessen" användas som underlag.

Verksamheter med särskild miljö-hänsyn

Inom planområdet finns ett antal verksamheter där särskild miljöhänsyn skall tillämpas. Verksamheter som kräver särskild miljöhänsyn är fjärrvärmeverket Eldaren, Siggistorps Återvinningsanläggning, Siggistorps skjutbanor, reningsverket och Bämmelsheds flygfält. För områden med särskild miljöhänsyn krävs att hänsyn tas till avstånd mellan planerad bebyggelse och befintliga verksamheter.

Riktlinjer

Upprätta detaljplan för Siggistorps industriområde. Prövning av kompletteringsbebyggelse. Tas hänsyn till den lokala situationen. Vid planering av ny bebyggelse intill verksamheter med särskildmiljöhänsyn ska Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" tillämpas. Verksamheterna skall prövas utifrån bullervärden och andra störningar som kan upp-komma.

Bensinstationer

Inom planområdet finns det fem bensinstationer varav tre ligger innanför Ringvägen. En bensinstation säljer E 85. Se karta på sidan 59.

Riktlinjer

- Vid större om- eller tillbyggnader av bensinstationer innanför "Ringleden" bör en möjlig lokalisering och lämplig plats utanför "Ringleden" undersökas.
- Vid etablering av nya bensinstationer rekommenderas ett skyddsavstånd på minst 100 meter från bostäder, daghem och äldreboende.
- På grund av explosionsrisk rekommenderar Räddningsverket 30 m som minsta riskavstånd mellan bostäder och bensinstationer.

Djurhållning

Inom planområdet finns inga större djurenheter, däremot finns en ridanläggning med ridskola som kommunen ställer sig positiv till.

Genom forskning har det under senare år framkommit bättre kunskaper om hur hästallergen sprids inom- och utomhus. Halterna allergen i utomhusluften avtar mycket snabbt i förhållande till avståndet. Inomhus sprids allergen främst via kontakt med andra personer har hästallergener i kläderna.

Riktlinjer

De riktlinjer som ges ut av centrala myndigheter ska följas.

Förorenade områden

Enligt miljökvalitetsmålet en giftfri miljö skall miljön vara fri från ämnen och metaller som skapats eller utvunnits i samhället och som kan hota människors miljö.

Kommunen har enligt Naturvårdsverkets metod för inventering av förorenade områden låtit genomföra en fas 1 inventering

av mark som kan vara förorenad och därmed utgöra fara för människor och miljö. Förorenade områden har klassificerats i fyra riskklasser. Inom planområdet finns inga områden med riskklass 1. Däremot finns ett antal områden med riskklass 2 (stor risk). För områden i riskklass 2 görs utförligare utredningar i fält med analyser och en ny riskklassning görs för området.

- Tidaholmsverken, IAC, Granaten 6, 7, 9, 28, 31
- Swedish Match Industriers AB, Tändstickan 24,
- f.d. Vulcans industriområde på Vulcanön 1,
- Marbodal, Trasten 46 och Åkaren 2.
- Gandul 20

Nedlagda deponier

Tre äldre soptippar med hushållsavfall och industriavfall har klassats som klass 2 vilket enligt MIFO innebär stor risk.

- Industrideponi i Bälteberga, Baltak 7:53
- ” i Siggestorp, Siggestorp 4:2
- ” i Marbodal AB, Baltak 7:15

Nedlagda bensinstationer

Inom planområdet finns sex nedlagda bensinstationer, vilka redovisas på karta.

SPIMFAB kommer under hösten 2009 att utföra markundersökning inom fastigheter med nedlagda bensinstationer.

Riktlinjer förorenade områden

- Fastigheter med nedlagda bensinstationer ska undersökas och saneras innan de används för annat ändamål.
- Fastigheter där det kan finnas risk för markföroreningar skall undersökas och eventuellt saneras innan de tas i bruk för annan markanvändning.

Naturrisker

Översvämningsrisker

Klimatscenerierna indikerar på att nederbörden under de kommande 100 åren förväntas öka vilket kan leda till ökade flöden och förhöjda vattennivåer i vattendragen. Det kan innebära att riskerna för översvämningar, ras, skred och stranderosion ökar.

Både Tidans och Vammans vattensystem har vid långvariga och häftiga regn samt vid riklig snösmältning höga vattennivåer. I norra delen av tätorten och mot Fröjered omges Tidans delvis av låglänta marker (översilningsmarker).

SMHI har på uppdrag av Räddningsverket gjort en översiktlig översvämningskartering längs Tidans¹⁹. Karteringen redovisar risknivåer vid ett 100-årsregn samt en maxnivå baserad på dimensionsberäkning från dammar i riskklass ett. Syftet med karteringen är att identifiera områden där kommunen behöver överväga särskilda åtgärder för att möta översvämningsrisker.

Karteringen är bland annat avsedd som översiktligt underlag i kommunernas planering. Om kommunen avser att planera för förändringar och tillåta t ex ny bebyggelse inom översvämningszonen, krävs mer detaljerade beräkningar av vattenståndet och en mer noggrannare höjddata på vägbanor och vallar. När en sådan utredning utförts kan det vara lämpligt att markera var det är olämpligt respektive lämpligt enligt trafikljusmetoden. Innan utredningen är genomförd kan kommunen inte ha mer än generella riktlinjer.

Ras/skred

Räddningsverket överlämnade hösten 2008 en översiktlig stabilitetskartering, (ras/skred) över kommunen. Karteringen visar var det finns behov av att göra detaljerade stabilitetskarteringar, eller en översyn av

¹⁹ Rapport nr 49, 2006-09-29

tidigare utredningar för två områden inom planområdet, vilka redovisas på kartan på sidan 89. Generellt gäller att skredrisken inom kommunen är liten. Se även riktlinjer nedan.

Riktlinjer naturrisker

- Ny bebyggelse skall inte tillåtas inom områden som riskerar att drabbas av framtida översvämningar innan noggrannare beräkningar av Tidans vattennivå utretts ytterligare.
- Vid bygglovgivning eller när detaljplaner ändras inom de på kartan markerade områden på sidan 89 ska en särskild grundundersökning utföras för att utreda stabilitetsförhållandena.

Elektromagnetiska fält

Regionalt delmål:

”Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana risker identifieras”

Strålskyddsinstitutet har gett ut allmänna råd om försiktighet och hänsyn vid lokalisering av ny bebyggelse och nya kraftledningar och antenner så att exponering av magnetfält begränsas.

Inom stadsbygden finns en 40 kV luftledning fram till västra stationen vilken ligger inom Hägnelunds industriområde och en 40 kV ledning till östra stationen som är förlagd i mark. Vattenfall planerar att förstärka ledningsnätet och bygga 130 kV luftledningar där 40 kV ledningarna går. Inom planområdet finns även ett antal telekommunikationsmaster.

Riktlinjer

En kartläggning om riskerna med elektromagnetiska fält skall utföras.

Vid uppförande av nya kraftledningar eller andra elektromagnetiska anläggningar ska försiktighetsprincipen tillämpas. Möjligheterna att förlägga ledningar i kabel ska prövas.

I byggande och planering ska de säkerhetsavstånd som anges i Starkströmsföreskrifterna tillämpas.

Risk och sårbarhetsanalys

Kommunen har tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys för kommunens verksamhet. Syftet att synliggöra behov av åtgärder både inför, under och efter inträffade händelser. Ett av de viktigaste syftena är att stödja den fysiska planeringen.

Kommunens fortsatta arbete med att förebygga och begränsa omfattningen av extraordinära händelser bör utgå från ett systematiskt säkerhetsarbete inom alla förvaltningar. Syftet är att skapa en trygg och säker miljö för såväl kommuninvånare som anställda.

I januari 2003 infördes en ny lag ”Lag om hantering av extra ordinära händelser i fredstid”. Vid en krissituation ställs krav på snabba beslut som omfattar flera verksamhetsområden vilka inte enbart kan hanteras av tjänstemän. Därför ska kommunen ha en krisledningsnämnd som tillsätts av kommunfullmäktige.

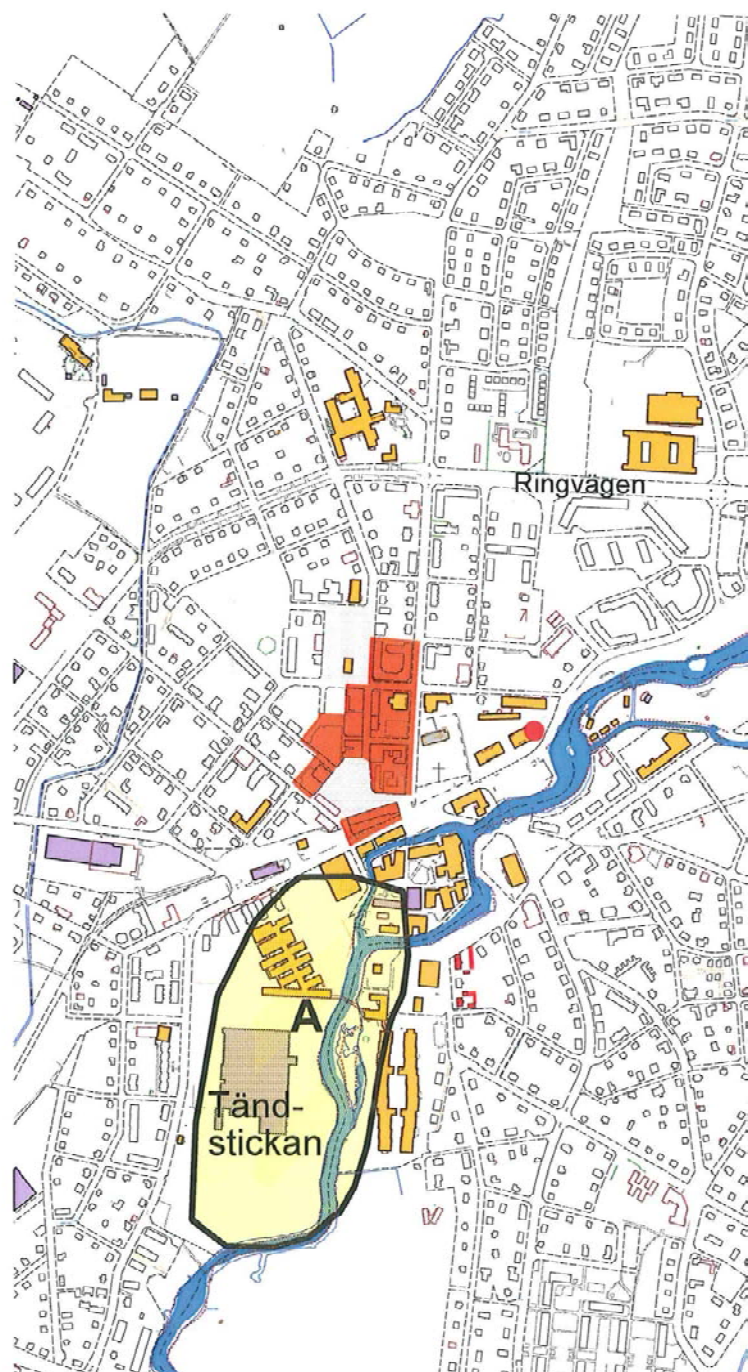
En extraordinär händelse är händelser som avviker från det normala som kan få allvarliga störningar på viktiga samhällsfunktioner och som kräver snabba insatser av kommunen. Exempel på extra ordinär händelse är stort oljeutsläpp, förorenat dricksvatten, avsaknad av IT- och telekommunikation, översvämning, ras och skred, svår bussolycka, utsläpp av farliga kemikalier och stort elavbrott.

Inom kommunen finns en ”POSOM-grupp” som arbetar med psykiskt och socialt omhändertagande. Inom länet finns en särskild organisation som genom Länsstyrelsens enhet för skydd och säkerhet tilldelats specifika ansvarsområden.

Fysiskt skydd

Inom kommunen finns det 82 skyddsrum med skyddsmasker och andningsskydd. Tidaholms kommun är inte skyddsrumsort.

Översiktlig kartläggning av stabilitet



Teckenförklaring till stabilitetskarteringen

Inom områden A har en översyn av tidigare utredningar och åtgärder bedömts som speciellt angeläget

Riktlinjer finns angivet under naturrisker på sidan 88

4.10 Randzonen

Allmänt

Randzonen är området mellan områden med detaljplan och avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen för Tidaholms stadsbygd.

Begreppet randzon avser mark som inom överskådlig tid kan behövas tas i anspråk för bebyggelse eller annan till tätorten hörande verksamhet.

Stadens närmaste omland är viktigt ur såväl framtida tätortstillväxt som ett hållbarhetsperspektiv, men även för rekreation och fritidsaktiviteter. Därför finns ett behov av att hushålla med mark, samordna fysiska förhållanden och prioritera mellan motstående markanvändningsintressen.

Verksamheter inom randzonen

Inom randzonen finns verksamheter av olika karaktär såsom:

- Stadens reningsverk
- Siggistorps Återvinningsanläggning
- Kriminalvårdsanstalten
- Brukshundsklubb
- Kvarnägens ridanläggning
- Bämmelsheds flygfält
- Siggistorps skjutbanor
- Modellflyg
- Tre jordbruksföretag
- Natur- och rekreationsområden

Stadens reningsverk

Reningsverket redovisas under teknisk försörjning på sidan 60.

Siggistorps, Återvinningsanläggning

Siggistorps Återvinningsanläggning redovisats under teknisk försörjning på sidan 63 och under miljö, hälsa och säkerhet på sidan 86.

Kriminalvårdsanstalten

Kriminalvårdsanstalten är en viktig och stor arbetsgivare i kommunen. Mot den bakgrunden är det angeläget att Kriminalvårdens verksamhet kan fortsätta att utvecklas inom sitt verksamhetsområde.

Brukshundsklubben

Brukshundsklubben arrenderar mark av kommunen. Om kommunen i framtiden behöver marken för annat ändamål avser kommunens att anvisa annan lämplig mark för hundklubbens verksamhet.

Bämmelsheds flygfält

Bämmelsheds flygfält redovisas under miljö, hälsa och säkerhet på sidan 86.

Siggistorps skjutbanor

Inom randzonen finns Siggistorps pistol-skyttebana och gevärsbanan. Se även under miljö, hälsa och säkerhet på sidan 86.

Areella näringar

Av miljöbalkens 3 kap 4 § framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att till-

godose väsentliga samhällsintressen och behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt.

Inom planområdet finns tre jordbruksföretagare (Björneberg, Ramstorp och Bälteberga) med bland annat spannmåls-, potatis-, mjölk- och nötköttsproduktion. I denna plan kommer del av Bältebergas jordbruksmark att tas i anspråk som nytt bostadsområde.

Riktlinjer

- I randzonen skall bebyggelseintressena ges en viss tyngd i förhållande till andra markanspråk. Detta synsätt innebär att jord- och skogsbruksmark kan tas i anspråk för samhällsutbyggnad om annan lämplig mark saknas.

Hästhållning

Inom planområdet finns femton hästgårdar samt Kvarnängens ridanläggning med två ridhallar, stall med stallplatser för drygt tjugo hästar. Dessutom finns det fyra utomhusbanor och träningshinder för terrängträning. Anläggningen ligger cirka 600 meter utanför detaljplanerat område.

Riktlinjer

- De riktlinjer som ges ut av centrala myndigheter ska följas.

Bebyggelse

Inom randzonen ingår del av Hellidsbergets rekreationsområde vilket omfattas av områdesbestämmelser.

Bebyggelse av allmänt intresse (t ex utbyggnad av tätorter eller annan ur samhällets synpunkter viktig exploatering) skall ges en större tyngd än byggande som styrs av enskilda intressen.

Inom randzonen är det möjligt att medge större bostadsfastigheter med utrymme för odling och hästgårdar.

Riktlinjer för bebyggelse

- Lov för enstaka mindre byggnader och småhus (max två lägenheter) kan prövas intill befintliga bebyggelsegrupper med okomplicerade förhållanden såsom utbyggnad av vägar och vatten- och avlopp utan föregående detaljplanering.

Kulturlandskapet

Inom randzonen finns ett antal betesmarker som är upptagna i ängs- och betesinventeringen. Betesmarkerna är värdefulla för den biologiska mångfalden. Betesmarkerna har redovisats som område med höga naturvärden på sidorna 69 och 70.

Natur i randzonen

Riksintresse natur och Natura 2000

I den fördjupade översiktsplanen ingår södra delen av riksintresseområde för natur (Kobonäs-Orleka NRO 14110) och södra delen Natura 2000 område för Eldslyckan-Kobonäs.

Ovanstående omfattar båda sidor av Tidån vid reningsverket, se karta på sidan 97.

Området är som helhet välbesökta av ornitologer, skolklasser och allmänheten. Mer än 200 fågelarter har observerats i området.

Hela området utgör ett potentiellt område i arbetet med att utveckla Tidaholm till en turiststad. All utveckling av området ska ske med hållbar utveckling och noga vägas mot motstående intressen för bästa resurshushållning av området. Utveckling handlar inte om att dra nya vägar eller parkeringsplatser. Det kan t ex röra sig om att reno-

vera eller bygga nya fågeltorn och göra en bättre skyltning av området. Inget av ovanstående redovisade områden kommer i konflikt med pågående markanvändning. Inom området planeras inga åtgärder som påverkar området negativt. Enligt bestämmelserna i miljöbalken (4 kap 1 §) är Natura 2000 område av riksintresse.

Rekommendationer riksintresse/Natura 2000

- Området skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som ”påtagligt kan skada eller försvåra utnyttjandet av riksintresseområdet för det ändamål det är avsatt för”.
- Ingrepp eller exploatering i Natura 2000 område får endast göras efter särskild tillståndsprövning av Länsstyrelsen. Bevarandeplan finns för Natura 2000 området.
- För både Natura 2000 området och riksintresseområdet är det viktigt med fortsatt hävd.

Nationellt odlingslandskap

Kulle-Tiarp (85-22)

Södra delen av området ingår i ”Framtidsplan 2020”. Området består av en representativ odlingsbygd, med artrik och mångformig vegetation. De betade strandängarna har ett rikt fågelliv.

Rekommendation

För områdets bevarande är fortsatt hävd viktigt.

Övriga värdefulla naturområden

Inom randzonen finns även ett antal värdefulla ängs- och hagmarker, betade skogar och våtmarker som redovisats under stadslandskapets grönstruktur på sidan 69 och 70.

4.11 Utredningsområden

I planen finns ett antal områden där det i framtiden kan bli förändringar som idag inte är helt kända. När det blir mer känt vad områden skall användas till ska planprogram upprättas. Det kan även bli aktuellt att ändra detaljplanerna som ska föregås av en miljöbedömning. Eventuellt kan det inför utställning av ”Framtidsplan 2020” bli känt hur områden ska användas i framtiden. Kompletteringar kommer då att göras.

Nedan redovisas en sammanställning av de olika förslag till utredningsområden som redovisats i planens olika delar. Områdenas nummer hänvisar till kartan för mark- och vattenanvändning som finns tillgänglig på Stadshuset.

Område 1. Turbinhusön - Vulcanön

För området mellan Svängabron och Biblioteksparken föreslås att kommunen anlitar en utomstående arkitekt som ger förslag på områdets gestaltning och hänsyn till befintlig miljö samt hur området kan utvecklas. Se även näringsliv 4.4, under turism.

Gällande detaljplanen stämmer inte fullt ut med pågående markanvändning. Se kartbilaga 2.

Område 2. Stallängsskogen

Med anledning av de synpunkter som framkom under samrådet föreslås utredningsområdet för Stallängsskogen att utgå. Förslaget är nu att detaljplanen för Stallängsskogen ändras från industriområde till naturområde.

Område 3. Hägnelunds industriområde

Hägnelunds industriområde utgår. Ny detaljplan har antagits som möjliggör utbyggnad av handel.

Område 4. Del av kv Loke

Område 4 utgår.

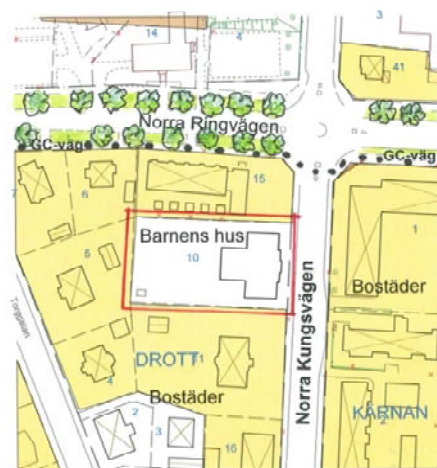
Område 5. Kungsbroskolan

Kungsbroskolans verksamhet kommer att flyttas till Forsenskolan. Det innebär att Kungsbroskolans område delvis kan användas för annat ändamål. De äldre byggnaderna (A och B) inom området blir lediga och kan till exempel bli bostäder. Se även under del 4.1 Kungsbroskolan och barn- och utbildning 4.2 under framtiden. Byggnaderna A och B har ett kulturhistoriskt värde. Utredningen utförs i samband med att detaljplan för området upprättas.



Område 6. Barnens hus

I före detta samrealskolan finns i dag Barnens hus, en verksamhet som riktar sig till barn i alla åldrar. Byggnaden är i tre våningar och saknar hiss. De krav som idag ställs på tillgänglighet till lokaler dit allmänheten har tillträde gör att en översyn om byggnaden tillgänglig måste göras. Alternativt måste verksamheten i Barnens hus flyttas till annan byggnad, vilket kan innebära att byggnad säljs och får en annan användning än idag. Eventuellt kan den byggas om till bostäder. I gällande detaljplan medges område för allmänt ändamål. Byggnaden har ett kulturhistoriskt värde.



Område 7. Forsenområdet

Projektering av ny skola pågår.

DEL 5. ALLMÄNNA INTRESSEN REKOMMENDATIONER

Detaljplaner

Detaljplaner finns för större delen av Tidaholms tätortsbebyggelse. En stor del av detaljplanerna har tillkommit före plan- och bygglagen (PBL) 1987 och stämmer inte med de krav och intentioner som ställs i plan- och byggen och miljöbalken.

För stora delar av staden gäller detaljplan S 15 fastställd 1947-06-20. Planen medger generösa byggrätter vilket många gånger kan komma i konflikt med kulturhistoriska byggnader och miljöer och stadens gröna miljöer. Vidare tar planen inte hänsyn till miljö- och hälsoaspekter.

Den äldsta planen är från 1924 och omfattar tändsticksfabriken och Stallängsskogen. Planer utan genomförandetid kan ändras eller upphävas när kommunen anser att nya behov behöver tillgodoses.

Rekommendationer

- Endast mindre avvikelser som är förenligt med planens syfte kan medges.
- Framtida förändringar inom planområden där genomförandetiden har gått prövas i samband med bygglovgivning.
- Det kan även bli aktuellt att ändra detaljplaner där stora ej utnyttjade byggrätter hotar kulturhistoriska värden och gröna områden.

Samlad bebyggelse PBL 8 kap 4 §

Samlad bebyggelse definieras som bebyggelsegrupper om 10-20 hus som ligger utanför planlagt område. Byggnader som ligger i direkt anslutning till område som omfattas av detaljplan utgör normalt samlad bebyggelse.

Enligt PBL krävs detaljplan för ny sammanhållen bebyggelse. Begreppen är dock inte klart definierat och ger visst tolkningsutrymme.

Bebyggelsens omfattning, art och påverkan på omgivning har betydelse.

Byggnadsnämnden godkände 1987 i § 142 föreslagen avgränsning av samlad bebyggelse samt att de skall användas i samband med bygglovgivning. Avgränsningen är gjord enligt anvisningar i plan- och bygglagen och förslagen ställdes ut på landbyggnadsbibliotek, stadsbiblioteket och Nämndhuset.

Inom den fördjupade översiktsplanen för Tidaholms stadsbygd gäller samlad bebyggelse inom nedanstående områden:

1. Området norr om kvarteret Hjorten (N Kungsvägen).
2. Vråbolet (korsningen Fröjeredsvägen/Ångarpsvägen).
3. Området sydost om Vråbolet utmed Hjovägen.
4. Område innefattande bilprovningen med flera (utmed Stallängsvägen).
5. Område utmed V Drottningvägen, Marbotorp 5:5, 5:6, 5:7 och 5:8.

Rekommendationer

- För samlad bebyggelse gäller samma bygglovsregler som inom område med detaljplan.

Se bestämmelsekarta på sidan 97.

Områdesbestämmelser

För Hellidsberget finns områdesbestämmelser antagna av kommunfullmäktige i juni 1990. Syftet med bestämmelserna var att motverka permanentbosättning i fritidshus, samt att skydda natur- och kulturmiljön.

Rekommendationer

Inom områdesbestämmelserna finns två planerade bostadsområden, Piggsliden och Helliden område nedanför ”Stallet”. I samband med att detaljplaner upprättas kommer områdesbestämmelserna för delar av Hellidsberget att upphävas.

Inom planområdet ingår södra delen av Natura 2000 området Eldslyckan – Kobonäs. Se del 4.7 stadslandskapets grönstruktur.

Rekommendationer

Bestämmelsen regleras i miljöbalken. Där föreskrivs bland annat att tillstånd krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i naturområdet. Åtgärder som kan skada den livsmiljö eller de arter som avses skyddas tillåts ej.

Riksintresse natur

Kommunen vill pröva om det är möjligt att minska riksintresseområdet så att reningsverkets anläggning inte ingår i riksintesseområdet.

Rekommendationer

Områden av riksintresse skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som ”påtagligt kan skada eller försvåra utnyttjandet av riksintresset, för det ändamål som det är avsatt för. För både Natura 2000 och riksintresse området är det viktigt med fortsatt hävd.

Natura 2000 (7kap 28 § MB)

Inom Natura 2000 område krävs länsstyrelsens tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett område som är utpekad enligt EU: s habitatdirektiv (Natura 2000). Innebörden innebär även att verksamheter som bedrivs i direkt anslutning utanför området och ger påverkan på Natura 2000 området omfattas av bestämmelsen om tillstånd.

Konsekvenser

Planen bedöms inte påverka riksintresset för natur och Natura 2000 området.

Byggnadsförbud kring väg (47 § VL)

Inom ett avstånd på 12 m från vägområde är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att uppföra byggnader, göra tillbyggnader eller uppföra andra anläggningar eller vidta andra åtgärder som kan inverka på trafiksäkerheten.

Utökat byggnadsförbud kring väg

För väg 193 och 2874 gäller enligt länsstyrelsen beslut 2003-11-13 ett utökat byggnadsförbud på 30 m. Beslutet innebär att inom ett avstånd på 30 m från bakslänt dike får inte utan länsstyrelsens tillstånd uppföras byggnader, göras tillbyggnader eller vidtas sådana åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Bestämmelsen i 47 § Väglagen gäller inte inom område med detaljplan.

För nya anslutningar till allmän väg krävs tillstånd från Vägverket.

Skyltar

Inom ett avstånd på 50 meter från ett väg-område får skyltar inte sättas upp utan tillstånd av länsstyrelsen (§ 46 Väglagen). Bestämmelsen gäller inte inom område med detaljplan, där det krävs bygglov.

Regler enligt kulturminneslagen (KML)

Kyrkor och begravningsplatser (4 kap KML)

Inom planområdet är det Tidaholms kyrka och gamla kyrkogård, Norra Kyrkogården, Östra Kyrkogården och Agnetorps kyrkogård som omfattas av 4 kap kulturminneslagen.

Byggnadsminne (3 kap KML)

Inom planområdet är Logen Vulcan utpekad som byggnadsminne. Vid förändringar både exteriört och interiört finns anvisningar som ska följas.

Fornlämningar (2 kap Fornminnen)

Inom planområdet finns ett antal fornlämningar som enligt lag är skyddade.

Rekommendation

Den som avser att uppföra byggnad eller en anläggning eller ett arbetsföretag, bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras av företaget och snarast samråda med Länsstyrelsen.

Strandskydd

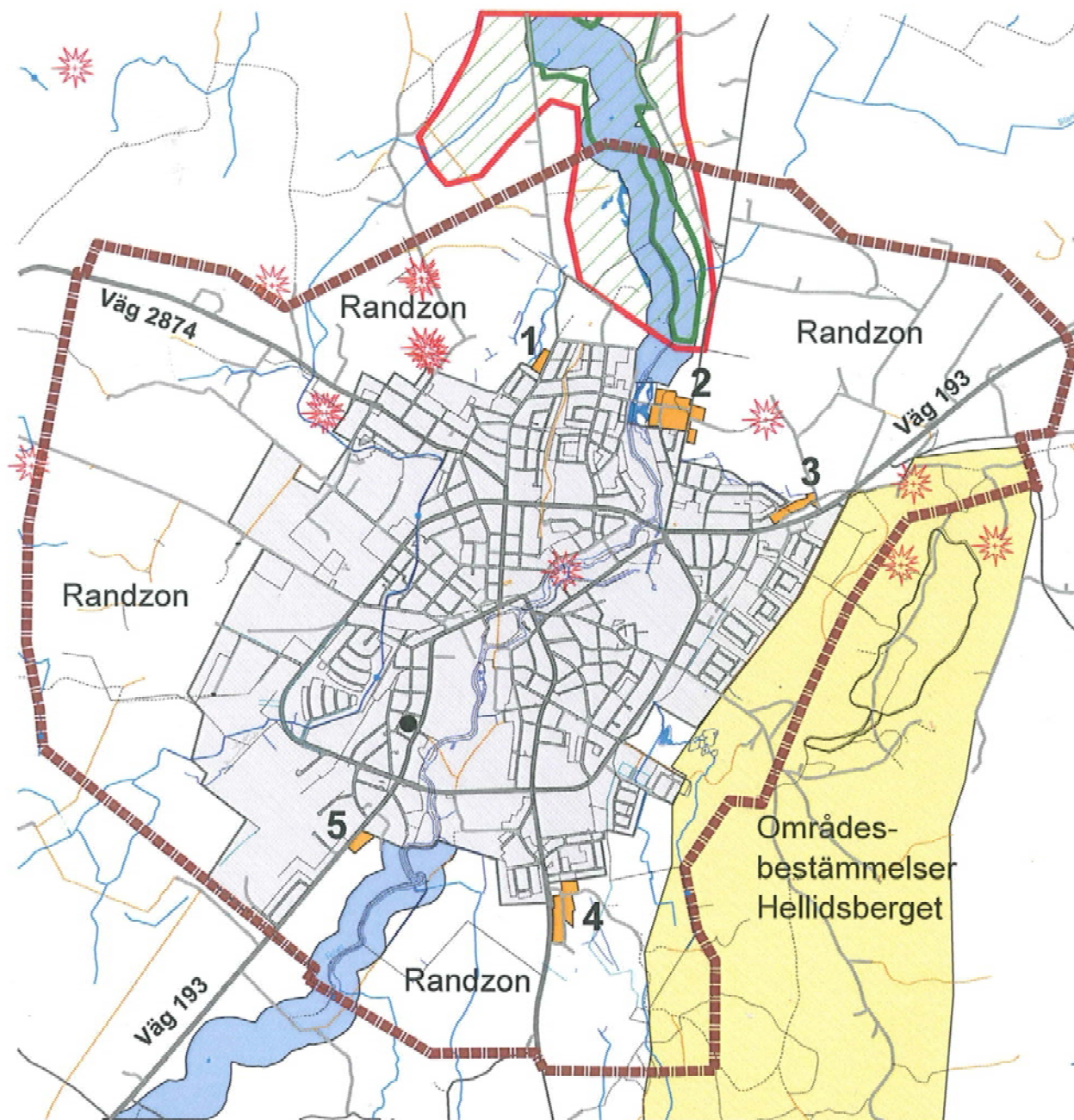
Utanför planlagt område omfattas Tidans av ett generellt strandskydd på 100 meter från strandlinjen. På kartan på nästa sida kan ni redovisas var det generella strandskyddet gäller.

Konsekvenser

Det generella strandskyddet på 100 m påverkas genom att kommen kommer att pröva om det är lämpligt att upphäva del av det generella strandskyddet. Se sidan 37 under utbyggnadsområde 2, Bälteberga och under miljökonsekvenser på sidan 102 och 103.

På nästa sida finns bestämmelsekarta som redovisar ovanstående områden

Bestämmelsekarta, allmänna intressen



TECKENFÖRKLARING

-  Detaljplanlagt område
-  Samlad bebyggelse
-  Områdesbestämmelser
-  Riksstress natur
-  Natura 2000 område
-  Strandskydd 100 m

-  Byggnadsminne
-  Fornlämning
-  Väg 193 och 2874 utökat byggnadsförbud 30 m

Kartan finns även i A2 format i skala 1: 15 000. Kartan finns på miljö- och byggkontoret.

DEL 6. PLANENS MILJÖKONSEKVENSER

MILJÖBEDÖMNING

Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att uppnå en långsiktig hållbar utveckling. Enligt 4 kap 2a § i plan- och bygglagen ska bestämmelserna om miljöbedömning enligt 6 kap 11-18 §§ i miljöbalken tillämpas om planförslaget kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En översiktsplan antas alltid få betydande miljöpåverkan och ska därför miljöbedömas. Miljöbedömning är en process i vilken miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utarbetas. Syftet är att integrera miljöaspekterna i planen för att främja en hållbar utveckling.

Konsekvenserna i denna plan har utvecklats allt eftersom planen växt fram samt genom synpunkter som kommit fram i samrådet.

Avgränsning

Inför arbetet med MKB ska en avgränsning göras. Enligt lagstiftningen är det planens betydande miljöpåverkan som ska identifieras, beskrivas och bedömas i en MKB. I miljökonsekvensbeskrivningen ska fokus ligga på de miljöaspekter som kan få betydande miljöpåverkan.

I MKB:n kommer fokus att ligga på två utbyggnadsområden för bostäder, Bälteberga och Hagaområdet, vilka redovisas djupare på sidorna 102-104.

Länsstyrelsen har även i samrådet påtalat att karterade översvämningar för Hagaområdet och del av Bälteberga ska redovisas och konsekvenserna beskrivas.

MKB ska läsas tillsammans med hela "Framtidsplan 2020".

Nollalternativ

En MKB ska alltid redovisa ett nollalternativ redovisas. Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska MKB:n innehålla en redovisning av miljöförhållanden och om miljöns sannolika utveckling om planförslaget inte antas, ett nollalternativ.

Om "Framtidsplan 2020" inte antas är nollalternativet att översiktsplan (ÖP 90) kommer att vara vägledande vid planering av mark- och vattenanvändning. I ÖP 90 redovisas inte stadens utveckling och förhållningssätt till hållbar utveckling nämnvärt. I planen finns två stora utbyggnadsområden för bostäder, Hagaområdet med 175 lägenheter och Ödbogården med 200 lägenheter, områden som till stora delar består av värdefull skyddsvärd natur. Det finns även stöd i ÖP 90 för att bygga skola i del av lövskogen öster Rosenbergsområdet och del av Bälteberga. Resterande del av Bälteberga får i ett nollalternativ vara kvar som jordbruksmark.

Ett nollalternativ kan innebära att kulturhistoriska värden går förlorade genom att detaljplaner med generösa bygggrätter utnyttjas. I äldre detaljplaner har inte samma hänsyn tagits till kulturhistoriska miljöer och byggnader som anges i planförslaget. Det finns även en risk att stadens kärnvärden som kulturhistoriska miljöer och grönområden tas i anspråk för annan markanvändning. Det kan innebära att inte tillräcklig hänsyn tas till stadens identitet, som är en av framtidsplanens bärande idéer för utveckling av staden.

Kommunens bedömning är att om ett nollalternativ ska kunna jämföras med planförslaget behöver kommunens roll vara mer passiv än idag.

Sammanfattning Framtidsplan 2020

Syftet med ”Framtidsplan 2020” är bland annat att få en helhetssyn på stadsbygdens fysiska förutsättningar samt vilka möjligheter som finns att utveckla dessa med hänsyn till miljön.

Föreslagen markanvändning är en sammanvägning av olika intresseområden för att nå en god hushållning med det marken är mest lämpad för. I avvägningen har hänsyn tagits till befintliga värden, vilket innebär att miljöaspekterna har vägts in för såväl befintlig som planerad markanvändning. Stor hänsyn tagits till människors hälsa samt till miljön.

Miljöbedömningen har gjorts utifrån fem övergripande målområden med övergripande strategier för att nå målen, samt strategier för fördjupningsområden som kulturhistoriska byggnader och miljöer, grönstruktur, teknisk försörjning, gång- och cykelvägar. Vidare ges under miljö, hälsa och säkerhet riktlinjer för verksamheter med särskild miljöhänsyn, förorenad mark, naturrisker och buller där syftet är att skydda människor och miljö.

Arbetet med planens konsekvenser har inarbetas i planen under hela planprocessen. På så sätt kan konflikterna mellan olika intresseområden identifieras tidigt och möjligheterna att hitta miljöanpassade lösningar för en hållbar utveckling av kan staden uppnås.

Sammantaget bedöms planförslaget i huvudsak vara i enlighet med nationella miljö kvalitetsmål och regionala miljömål.

Huvudalternativ

Huvudalternativet för ”Framtidsplan 2020” är att ta vara på den lilla stadens förutsättningar och dess historiska bebyggelseut-

veckling. Inriktningen är hållbar utveckling, vilket vägts in allt eftersom planen växt fram. Det handlar om riktlinjer för pågående markanvändning för farliga verksamheter, kulturhistoriska byggnader, miljöer och grönstrukturen som även innefattar unika värden för natur och värdefull natur. I planen ges även förslag till framtida utbyggnadsområden för bostäder vilka redovisas med konsekvenser på sidorna 36 till 39.

Huvudalternativet har sin utgångspunkt utifrån fem övergripande utvecklingsområden:

1. Tidaholm ska utvecklas till en attraktiv stad att bo i.
2. Tidaholm ska vara känd som en miljö- och kulturkommun.
3. Tidaholm ska utvecklas till en turiststad/kommun.
4. Tidaholms ska vara attraktivt för näringslivet.
5. Tidaholm ska utvecklas till den trivsamma handelsstaden.

För samtliga utvecklingsområden gäller att dessa ska utvecklas utifrån hållbar utveckling med hänsyn till mark, människa och miljö. Se del 3, hållbar utveckling och del 4 mark och vattenanvändning. På sidorna 24 till 26 går det att läsa om övergripande strategier för de fem utvecklingsområdena. Även övergripande strategier har sin utgångspunkt utifrån hållbar utveckling. Nedan ges ett utdrag ur dessa.

- Ge bra förutsättningar för gång- och cykeltrafik mellan bostad, arbete, skola och fritidsaktiviteter.
- Kommunikationer ska stödja arbete, skola och boende.
- Skapa mötesplatser för alla åldrar.
- Ge förutsättningar för utveckling och bevarande av kulturhistoriska miljöer och byggnader samt gröna miljöer och biologisk mångfald.
- Det skall vara bra för barnen att växa upp i Tidaholm.
- Stärka stadskärnans attraktivitet.

- Tidans stränder skall göras tillgängliga.
- Utveckla Vulcanön och Turbinhusön.

Med de strategier och riktlinjer som anges i framtidsplanen är bedömningen att de fem utvecklingsområdena inte påtagligt kommer att påverka miljön. I efterkommande planering är det däremot av stor vikt att ”Framtidsplan 2020” används som underlag för att inte tappa bort frågor som är av betydelse för miljöns utveckling.

I huvudalternativet ges förslag på fyra nya utbyggnadsområden, samtliga med gång- och cykelavstånd till arbetsplatser, skolor, fritidsaktiviteter och utbudet av service i centrum.

Ett utbyggnadsområde som kommer att belysas djupare i miljökonsekvensbeskrivning är område 2, Bälteberga som även redovisas på sidorna 36 och 37. Under samrådet har synpunkter framkommit som föranleder en fördjupad beskrivning om kommunens planer för området. Framförda synpunkter är bland annat områdets höga naturvärde samt att en del av strandskyddet föreslås upphävas inom utbyggnadsområdet för Bälteberga. Även Hagaområdet kommer att belysas djupare med anledning av de synpunkter som inkommit under samrådet beträffande områdets höga naturvärde och länsstyrelsens synpunkter på risken för översvämning.

Som nämnts tidigare är utbyggnadsområde för bostäder i Bälteberga (omr 2 i del 4) en fråga som intresserat allmänheten, genom att strandnära område föreslås tas i anspråk. Här måste lämpliga avvägningar göras mellan attraktiva bostäder för ett fåtal invånare och en god tillgänglighet till promenader för allmänheten. Bedömningen är att bådas intressen går att förena.

Sammanlagt ger de förslag till utbyggnadsområden som redovisas i ”Framtidsplan

2020” förutsättningar att bygga 100 – 120 nya bostäder. Det beräknas att täcka behovet av nya bostäder fram till år 2020.

Ambitionerna i planen är även att trafiken i centrum ska minska för att ge en bättre tillgänglighet för oskyddade trafikanter.

MILJÖKONSEKVENSER

Övergripande miljökonsekvenser

Natur

Nollalternativ

Vid ett nollalternativ tas inte den hänsyn till naturmiljön som ”Framtidsplan 2020” redovisar. Konsekvenserna kan bli att värdefulla natur- och grönområden tas i anspråk för exploatering samt att befintlig vegetation utmed Tidans tas bort. Detta kan få en negativ påverkan på stadsbilden, för allmänheten och för den biologiska mångfalden.

Planförslaget

Områden med unika naturvärden finns vid Ingemarstorps slätteräng, Tidans mader norr om reningsverket och parkområdet vid Svandammarna. Tidans mader omfattas av riksintresse för natur och Natura 2000-område. Planförslaget innebär att stor hänsyn ska tas till nedanstående områdets höga naturvärden.

Områden med höga naturvärden är;

- Tidans med intilliggande kärr och alsumpskogar
- Södra delen av Vamman
- Alsumpskogen vid Ingemarstorp
- Stallängskogen
- Lövskog öster om Rosenbergsområdet
- Marbotorpsskogen vid Haga
- Allé vid Wennbergsvägen
- Betesmarker vid Ingemarstorp
- Beteshagar vid Ramstorp
- Beteshagar vid Ljungkullen
- Nyckelbiotop sydväst om slalombacken

- Ädellövskog vid Piggsliden
- Parker och kyrkogårdar

Följande utbyggnadsområden berör natur med höga naturvärden:

- Bälteberga, lövskog öster om Rosenbergsomr
- Haga området, Marbotorpsskogen,

Konsekvenserna redovisas djupare under lokala konsekvenser på sidan 102 och 103.

Kulturmiljön

Planförslaget

I ”Framtidsplan 2020” finns inga områden med riksintresse. En viktig del i ”Framtidsplan 2020” är att kulturhistoriska miljöer och värdefulla byggnader ska bevaras, förädlas och utvecklas. Detta gäller även för stadens gröna miljöer. Planen kommer inte i konflikt med några kulturhistoriska områden eller byggnader.

I planen finns strategier och rekommendationer för hur värdefulla miljöer och byggnader ska bevaras och utvecklas. Kulturhistoriska byggnader som ägs av kommunen ska genom detaljplan få ett långsiktigt skydd som innebär att de inte får rivas.

Nollalternativet

Nollalternativet, om planen inte antas, är att kulturhistoriska värden kan komma att gå förlorade för dagens och kommande generationer. Motivet är att det inte finns antagna riktlinjer och strategier för ett bevarande av dessa miljöer.

Konsekvenser

Konsekvenserna av planförslaget är positiva för planens kulturhistoriska byggnader och miljöer.

Friluftsliv och rekreation

Boende i Tidaholm har god tillgång till tätortsnära rekreationsområden. Inom en till fyra kilometer finns Hellidsberget, norra rundan, Ånarundan och Stallängsskogen. Centralt finns promenadstråk utmed Tidån och Ringvägen. Samtliga områden utnyttjas flitigt för den dagliga motionen.

Planförslaget

I planförslaget kommer Stallängsskogen att bevaras och skyddas som ett värdefullt område för rekreation och naturområde.

Nollalternativet

Nollalternativet, om planen inte antas, är att Stallängsskogen kan användas för utbyggnad av industri vilket gällande detaljplan medger.

Konsekvenser

I samrådet framkom synpunkter på att Ånarundans rekreationsvärde och attraktionskraft minskar vid en exploatering i Bälteberga. Kommunens ambition är att det ska gå att bygga ut området utan att rekreationsvärdet försämras avsevärt genom att Ånarundan flyttas något. Det kommer att finnas förutsättningar att behålla Ånarundan som en attraktiv promenadväg utmed Tidån. Hur kommer att utredas djupare i samband med att detaljplan för området upprättas.

Trafik

I planen ges förslag på hur trafiken kan minska i centrum. Förslagen bygger dels på att få ner trafiken inom stadskärnan genom bra skyltning till parkeringsplatser, samt utbyggnad av gång- och cykelvägnätet in mot centrum. Busslinjer har lagts om för att få en effektivare körning och trafiken inom stadskärnan ska minska. Samtliga utbyggnadsområden för bostäder

förutom ett har ett avstånd på 300 meter till 900 meter till busshållplats.

Nollalternativet

Nollalternativet är att trafiken får utvecklas fritt och öka inne i stadskärnan, samt att samma hänsyn inte tas till utbyggnad av säkra gång- och cykelvägar.

Konsekvenser

Planförslaget ger positiva konsekvenser för kommunens invånare speciellt för barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Konsekvenser, buller och luftmiljön

Kommunen saknar en inventering av bullerstörningar därför kan det inte utslutas att det finns lokala områden som störs av buller. Kommunens inriktning är att inga personer ska utsättas för bullernivåer som överstiger gällande riktlinjer. Se sidan 84.

Kommunens bedömning är att gällande riktvärden för buller samt miljökvalitetsnormer för bensen, partiklar och kväveoxid inte kommer att överskridas till följd av föreslagna utbyggnadsområden.

Översvämning

Enligt översvämningsskarteringen är det främst Hagaområdet och norra delen av planområdet som riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. Eftersom skartering är översiktlig har kommunen för avsikt att utreda översvämningssriskerna djupare för att få ett säkrare underlag vid planering och byggande.

Nollalternativet

Nollalternativet är att hela Hagaområdet bygg ut med 175 lägenheter enligt ÖP 90.

Sannolikheten är liten att kommunen kommer att utnyttja ÖP 90 som stöd vid en sådan exploatering.

Planalternativet

Planalternativet är en försiktig utbyggnad för en del av Hagaområdet (10-15 villor) samt att en fördjupad utredning görs beträffande översvämningssriskerna.

Konsekvenser

Enligt översvämningsskartering är de delar som riskerar att översvämmas vid ett 100 års regn inom områden som inte kommer att bebyggas med undantag av Hagaområdet. Kommunen avvaktar en tillförlitligare skartering av riskerna innan konsekvenserna kan fördjupas ytterligare.

För Hagaområdet bedöms konsekvenserna enligt planalternativet kunna förebyggas genom de åtgärder som föreslås utredas i samband med att detaljplanen för del av Haga upprättas.

Lokala konsekvenser

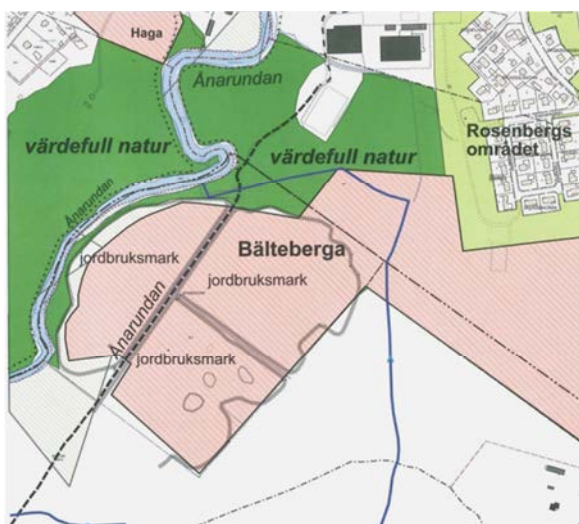
Bälteberga

I planen föreslås en utbyggnad av bostäder som ligger inom det generella strandskyddet för Tidan som är 100 m. Marken används idag för jordbruksändamål (odling). Genom området finns även en traktorväg som numera används som en delsträcka av Ånarundan, vilken är en populär promenadstig som utnyttjas flitigt av allmänheten.

Avståndet mellan Tidan och Ånarundan är från 80 till 150 m. I området finns även fyra mindre åkerholmar, en stenmur samt öppna diken, som omfattas av biotopskydd enligt miljöbalkens 7 kap.

Området omfattas av ett generellt strandskydd på 100 meter för Tidans. Miljömål som kan påverkas är:

- Levande sjöar och vattendrag
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Ett rikt växt- och djurliv.



Se avstämning mot miljömål på sidan 105.

Levande sjöar och vattendrag

Levande sjöar och vattendrag påverkas inte nämnvärt med den hänsyn som kommer att tas till områdets naturvärden. Hänsyn kommer även att tas till allmänhetens möjlighet att fortsätta använda Ånarundan.

Levande skogar

Påverkas genom att del av skog tas ner vid en exploatering av Bälteberga.

Ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv

Nordöstra delen av utbyggnadsområdet för Bälteberga består av en före detta bonde-

skog vilken fortfarande har kvar delar av karaktärer som minner om äldre tiders plockhuggning och bete. Bland annat finns partier med artrik flora, luckighet i trädbestånden och en del äldre träd. Väster ut domineras trädskiktet av sumpskog.

Under samrådet inkom uppgifter om rödlistade fågelarter som observerats i Bälteberga, som ex. kungsfiskare, gärdssmyg, mindre hackspett, göktyta, hämpling, sånglärka och stenskvätta. Närheten till villabebyggelse och idrottsanläggningar gör även att området har ett stort värde för rekreation.

Nollalternativ för Bälteberga

Ett nollalternativ innebär att stora delar av pågående markanvändning som är jordbruksmark kvarstår. Öp 90 gäller även som stöd för att ta ner större en större del av värdefull natur i anspråk för annan markanvändning.

Konsekvenser

En exploatering av området medför att förutsättningarna för göktyta, hämpling, sånglärka och stenskvätta försvinner genom att dessa arter är beroende av det öppna odlingslandskapet. Kungsfiskare och mindre hackspett bedöms inte att påverkas av planerad bebyggelse. Motivet är att större delen av den värdefulla naturen i norra delen av området sparas samt att lövträdvegetationen utmed Tidans ska bevaras.

Del av strandskyddat tas i anspråk för utbyggnad av bostäder och andelen jordbruksmark minskar. Tillgängligheten till Tidans bedöms däremot bli bättre genom att "Ånarundan" föreslås ligga närmare Tidans strandområde, vilket kan ske utan att förstöra befintliga naturvärden utmed Tidans. Stigen avses att gå mellan 40 till 50 meter från Tidans strandområde, på mark som idag används som jordbruksmark.

I samrådet framkom synpunkter på att områdets rekreativvärde och attraktionskraft skulle minska avsevärt om planerad exploatering genomförs. Kommunen anser inte att de värden som nämnts påtagligt påverkas genom att Bälteberga exploateras.

Här är det två intressen som står emot varandra. Kommunens bedömning är att det går att förena både en utbyggnad av Bälteberga samtidigt som områdets rekreativvärde inte minskar nämnvärt.

Hagaområdet

Skogen vid Marbotorp består av barrblandskog med ett stort inslag av lövträd. Skogsområdet är mycket artrikt. Skogen vid Marbotorp sträcker sig cirka 140 meter utmed Tidans strandområde. En utbyggnad av Haga kommer inte att ta värdefull natur i anspråk vid en exploatering av området.



Sociala konsekvenser

En ökad satsning på bra kommunikationer till de största pendlingsorterna gör det möjligt att bo kvar i kommunen och ger nya invånare förutsättningar att bosätta sig i Tidaholm.

Kommunens satsningar på stadskärnans utveckling ger nya förutsättningar till möten mellan olika grupper i samhället, vilket gäller alla åldersgrupper.

Utveckling inom turistnäringen skapar förutsättningar för en breddad arbetsmarknad vilket kan innebära att kommunen blir mindre sårbar vid pågående neddragningar inom tillverkningsindustrin.

Barnperspektiv

I planen ges förslag till mål/strategier och inriktningar som är i linje med en god livsmiljö för barnen. Kommunen eftersträvar en hög kvalitet på skola och barnomsorg samt trygga och säkra gång- och cykelförbindelser mellan bostad, skola och fritidsaktiviteter. I översiktsplanen betonas vikt av trafik- och säkerhetshöjande åtgärder genom separerade gång- och cykelvägar.

Översiktsplanen bedöms till stor del bidra till att barnens och ungdomarnas fysiska miljö utvecklas i positiv riktning genom tillgängliga och säkra gång- och cykelvägar samt att det ska vara lätt att cykla mellan bostaden, skolan och fritidsaktiviteter.

Utformningen av goda boendemiljöer regleras när detaljplaner upprättas.

Ekonomiska konsekvenser

Planens genomförande får ekonomiska konsekvenser i form av utbyggnad av gator och vatten- och avloppsledningar inom föreslagna utbyggnadsområden. Planen kommer även att få ekonomiska konsekvenser för att uppnå de fem övergripande utvecklingsområden som legat som grund i framtagande av "Framtidsplan 2020"

Kommunens målsättning är även att planens inriktning ska ge förutsättningar för en breddad arbetsmarknad med mötesplatser, ett myllrande folkliv och en trivsam stadskärna

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att om "Framtidsplan 2020" antas och genomförs har Tidaholm stora förutsättningar att utvecklas mot de fem övergripande utvecklingsområden som denna plan haft som inriktning att arbeta mot.

I planen är målsättningen att kommunens invånarantal ska öka till cirka 13 000 inom planperioden, knappt 30 personer per år. Bedömningen är att kommunen har kapacitet att nå 13 000 invånare utan att det påverkar miljön negativt.

För att nå målen är det upp till nämnderna att i det årliga budgetarbetet göra en avstämning med "Framtidsplan 2020".

Särskild sammanställning

Kommunen ska i en särskild sammanställning redogöra för hur miljökonsekvensbeskrivningen tagit hänsyn till de synpunkter som inkommit under samråd och utställning. Den sammanställningen blir aktuell

att göra inför antagandet av "Framtidsplan 2020".

Uppföljning

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning för planer redovisa de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning.

De åtgärder som föreslås kommer till delar att utgöra underlag för detaljplaner. Det kommer att säkerställas att de förslag till riktlinjer som angetts i "Framtidsplan 2020" kommer att säkerställas.

Områden som kan vara aktuella att följa upp är:

Bälteberga, hur fågellivet påverkats, vilket bör göras i samråd med en biolog eller ornitolog. Hur stor del av värdefull natur som tagit i anspråk samt, samt Ånarundans sträckning.

För Hagaområdet är det angeläget att följa att hänsyn tagits till att värdefull natur ska skyddas i detaljplan samt vilken hänsyn som tagits till risken för översvämning i området.

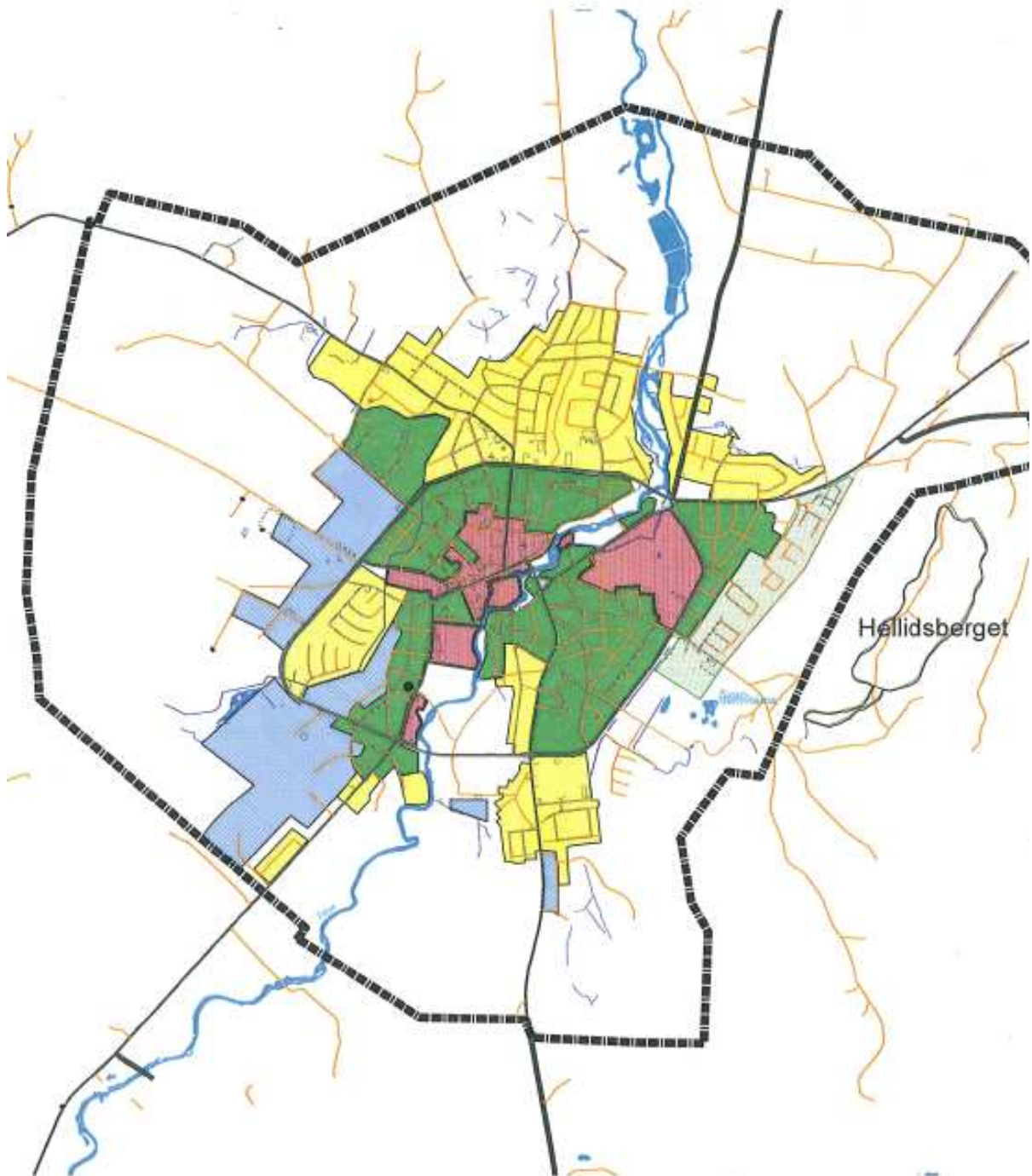
En uppföljning och avstämning bör även göras för utredningsområdet Vulcanön och Turbinhusön, samt hur kommunalt ägda kulturhistoriska byggnader skyddats och miljöprioritering av V Drottningvägen.

Avstämning mot miljömål

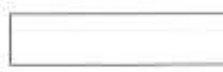

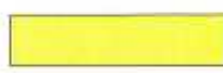


Nedan redovisas om och hur planen påverkar de nationella miljökvalitetsmål som berör "Framtidsplan 2020". På sidorna 31-33 redovisas kommunens mål och inriktning för att arbeta mot de nationella miljömålen. Kommunens ambition är att ta fram ett miljömåldokument som tar med alla miljömål. På www.miljomal.nu. Finns de nationella miljömålen att läsa i sin helhet.

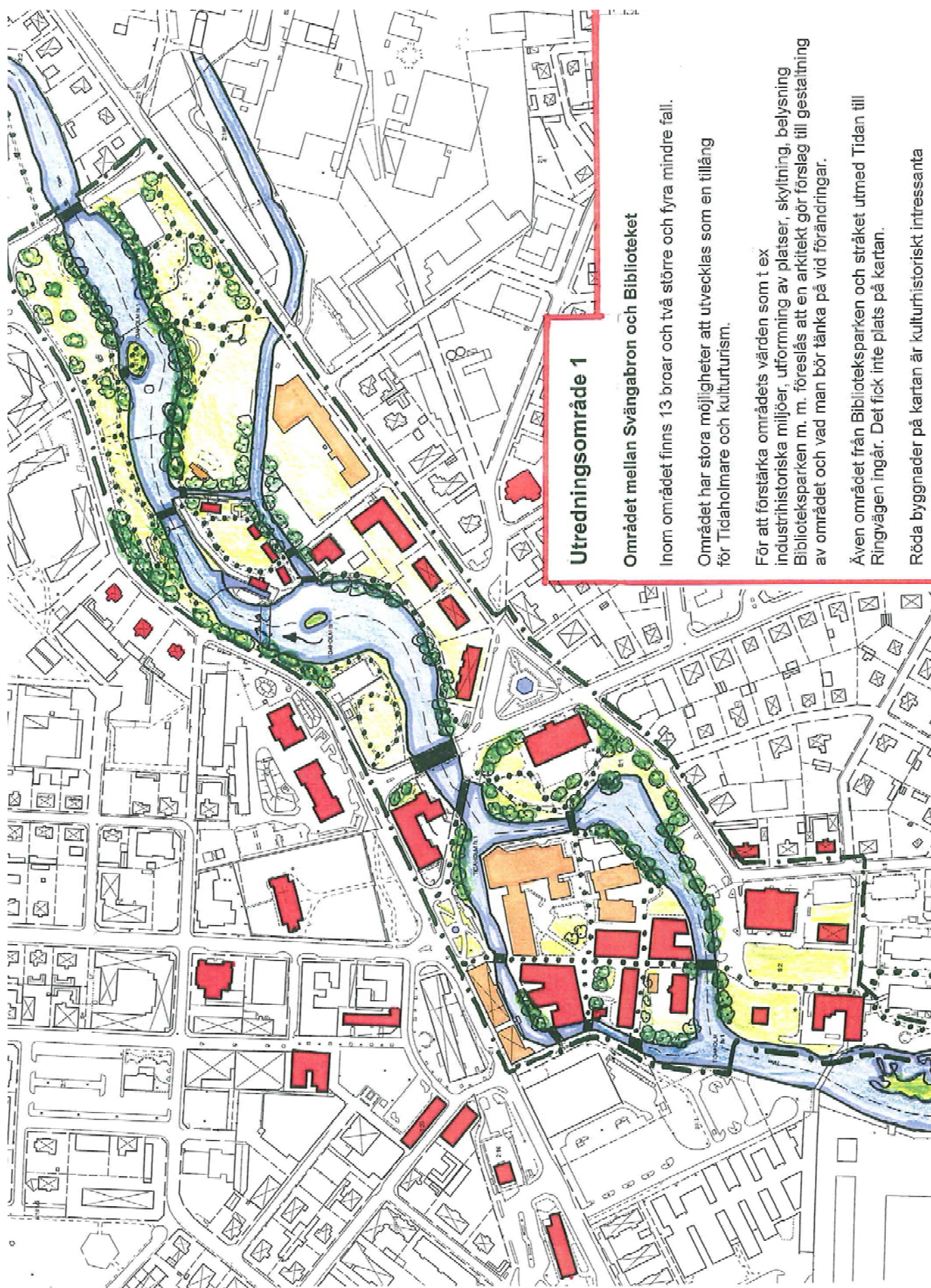
Nationella miljömål	Påverkas inte	Kan påverkas något	Kommentarer
1. Begränsad klimatpåverkan	X		För att minska utsläppen av klimatgaser är planens inriktning att nya bostadsområden ska ha cykelavstånd till centrum, skola och fritidsaktiviteter. Tätare turer med kollektivtrafik har satts mot de större pendlingsorterna. Se även under trafik ovan. Planen bedöms inte påverka miljömålet negativt.
2. Frisk luft	X		Planens inriktning är att få ner trafiken i stadsmiljön genom bl a satsningar på det övergripande gång- och cykelvägnätet mellan bostad, arbete, skola och fritidsaktiviteter, samt ökad kollektivtrafik mot de större pendlingsorterna. Planen genomförande bedöms inte påverka miljömålet negativt.
4. Giffri miljö	X		Påverkas inte genom att kommunen inventerat och har god kännedom om vilka områden som inte är lämpliga att bygga på, eller där man behöver gå vidare med en djupare utredning. Planens förslag bedöms inte påverka miljömålet negativt.
6. Säker strålmiljö	X		I planen ges rekommendationer om försiktighetsprincipen, och att hänsyn ska tas till planerad 130 kV ledning in mot västra alternativt östra stationen. Hantering av elektromagnetiska fält sker på detaljplane- eller bygglösnivå. Översiktsplanen bedöms inte påverka miljömålet.
8. Levande sjöar och vattendrag		X	Planen inriktning är att den orörda naturen och kulturmiljöerna utmed Tidans ska bevaras. För att inte påverka Tidans hydrologi och vattenkvaliteten är strategierna i planen att dagvattnet skall tas om hand lokalt där det är lämpligt. Se sidan 61 och kartbilaga 1. Vattenförsörjningsplan ska påbörjas under 2009. Tidans vattendrag bedöms inte påverkas negativt genom den hänsyn som tas, genom de åtgärder som redovisas ovan. I detaljplanen ska stor hänsyn tas till vad som anges i "Framtidsplan 2020"
9. Levande skogar		X	I planen har tätortsnära skogar pekats ut som värdefulla rekreationsområden. Se grönstruktur i del 4.7. Kan påverkas genom att delar av skog tas ned när Bälteberga exploateras. Skogar med biotopskydd påverkas inte, däremot kan en mindre del av värdefullskog komma att tas ned.
13. Ett rikt odlingslandskap		X	I planen är inriktningen att värdefulla natur- och betesmarker ska bevaras och utvecklas genom hävd. Miljömålet kan påverkas om det inte går att bevara de åkerholmar och stenmur som finns inom utbyggnadsområdet för Bälteberga (omr 2). Inom Bälteberga har enligt uppgifter från allmänheten påträffats rödlistade arter, vilka redovisas på sidan 102-103.
15. God bebyggd miljö	X		Planens strategier, riktlinjer och rekommendationer är i linje med delmålen kulturhistorisk värdefull bebyggelse, grön- och vattenområden och avfall. Antalet människor som utsätts för trafikbuller förebyggs genom åtgärder i centrum. Föreslagna utbyggnadsområden ligger inte utmed starkt trafikerade trafikleder.
16. Ett rikt växt- och djurliv		X	I planen har strategier formats som ger förutsättningar för utveckling och bevarande av ett rikt växt- och djurliv. Ett bevarande av biologisk mångfald kräver även att hänsyn tas i lägre planeringsnivåer. I pågående arbete med naturvårdsprogrammet sker en fördjupning av målformuleringar för den biologiska mångfalden. Skötselplaner som följs upp är värdefullt för den kontinuerliga förvaltningen av kommunens naturvärden. Utbyggnadsområdet vid Bälteberga kommer i konflikt med rödlistade eller hotade arter. Se under lokala konsekvenser för Bälteberga på sidan 102.

Lokala förutsättningar för dagvatten (LOD) KARTBILAGA 1



TECKENFÖRKLARING

- | | |
|---|---|
|  | Möjligheter till LOD begränsas av marknära grundvatten. Bör bygga på yttligt förläggning med utjämning i dammar/magasin |
|  | Dåliga förutsättningar för yttligt förlagda anläggningar, Ang. grönområden utnyttjade |
|  | Goda förutsättningar för LOD, Infiltrering i grönytor, alt. uppsamling i perkolation |
|  | Mindre goda förutsättningar. Begränsad tillgång på fria grönomr. Dagvattenflöden hanteras på egen tomt |
|  | Små förutsättningar för yttlig dagvattenhantering |



Utredningsområde 1

Området mellan Svängbron och Biblioteket

Inom området finns 13 broar och två större och fyra mindre fall.

Området har stora möjligheter att utvecklas som en tillång för Tidaholmare och kulturturism.

För att förstärka områdets värden som t ex industrihistoriska miljöer, utformning av platser, skyltning, belysning Biblioteksparken m. m. föreslås att en arkitekt gör förslag till gestaltning av området och vad man bör tänka på vid förändringar.

Även området från Biblioteksparken och stråket utmed Tidan till Ringvägen ingår. Det fick inte plats på kartan.

Röda byggnader på kartan är kulturhistoriskt intressanta